

F

18162

1
ՊԵՏԱԿԱՆ ԶՈՒՆՆԵՐ

ՅԵՐԵՎԱՆԻ ԺՂՊՈՒՆԻ

ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ

1941 թվ.

შეშვენიების თეორია ფიგურების ფილოსოფიაში
.....

შ ე ს ა ვ ა რ ი .
.....

შინებდა ჭათ იშისა, რომ ჩუენი თემის ძინითადი საკითხი
გაშოკუთილია და ეხება მხოლოდ ერთ პირობეს, იმ ფილოსოფიურ
სი სფეროში, რომელიც დაკავშირებულია რ. ფიგურების სახელთან, ჩუენ
შინიც არ შეგვიძლია გუფილის ავლა ერთის მხრივ ისეთი საკითხისა
როგორიც არის საკითხი ფიგურების მათემატიკის ფილოსოფიის
ინტონიური აღვირისა და მნიშვნელობის. დანუნიღებთ განხილვა
რ. ფიგურების ფილოსოფიური ევოლუციის არ არის საჭირო; ეს სპე-
ციალური თემის საქმეა, მაგნამ როგორც თვით ფიგურების საზრთ-
ლიანად ამბობს ყოველი ფილოსოფიის საწყისი ინსტიტუტა ფილო-
სოფიური ამროვნების წინათ არსებული მდგომარეობით. / /

ამიტომ შეუძლებელია ხწონად გაუგოთ და იგუფასოთ ფიგურების
შეშვენიების მათემატიკის თეორია თუ არ გაუგოთ მნიშვნე-
ლი მდგომარეობას, რომლითაც განი საბუღნიება საწყისი ფიგურა-
ბის მათემატიკის ფიგურების თეორიისა. ამის შემდეგ ჩუენ
არ გაგვიძნებდა "ძინითადი მარყულის" გამოყოფა ფიგურების
ფილოსოფიიდან, რომელიც შეუთთებდენ მარქსიზმის კლასიკოსებში
თავიანთ ნაშრომებში.

შეოჩე საკითხი, რომლის განკუუვის განემე შეუძლებელია,
თემის ძინითადი შინაარსის ხწონათ გამოუქება ეს არის ამროვნე-
ბისა და ყოფნის ურთიერთობის საკითხი. ყოფიერება უსწრებს
თუ ყწობიერება, ამრია თუ არსი პირუდად, სურთ თუ ბუნება
ე. ი. შოძლიერება ონტოლოგიის შესახებ, რომელიც წარმოადგენს-

F-18162

საქართველოს საბჭოთაო სოციალისტური რესპუბლიკის მეცნიერებათა აკადემია

/ / იბ. გ. პეტხანოვი "მარქსიზმის ძინითადი საკითხები" გვ. 10.

ძინითად საკითხს ყოველგვარი ფილოსოფიური სისხვეში სა. იძინ და
 შიხედოთ, თუ როგორ გადაიჭრება ამა თუ იმ ფილოსოფიური სის-
 ხვეში ფილოსოფიის ეს ძინითადი კითხვა, რომლის განმეშო,
 როგორც თუთონ ფიქრებასი იცყორა, ცნობადებს შთელი ფილოსოფიის
 ისჯონია, შობდებ და დგენა იძინს, თუ რომელ ბანაკს ეკუთვნიხ
 ესა თუ იხ ფილოსოფოსი. ეს საკითხი არის ყველაზე უფრო სერიო-
 ბული და რთული საკითხი ფილოსოფიის-ბნძორა სყოველთაო და
 ენიკურელებს, პლატონის მოძღვრების და არისტოტელის მიშდე-
 რების, სქეპტიკოსებისა და დოგმატიკოსების ძველს ფილოსოფიაში,
 ნომინალისტებს და რეალისტებს შუა საუკუნეებში, იდეალისტებ-
 ბისა და "რეალისტების ანუ ემპირისტების" ახალ დროში //
 როს ბნძორა ამ ძინითადი და ურთულესი საკითხის გადაჭრის
 განმეშო; ამ კითხვას ფიქრებასი თავისი დროს ფილოსოფიური
 ამროვნების ძინითადი კითხვათ აყბადებს, რომელიც განსაზღვრავს
 საშეაჩოს მიშეცნების თეორიასაც, ის ფილოსოფიური სისხვეში,
 რომელიც აღთარებს, რომ არა ყნობიერება უსწრებს ყოფიერებას
 არა სული ბუნებას არა შვედ პირ-იქით: ყოფიერება ყნობიერ-
 ბის, ბუნება სურს-ყოფიერება სუბიექტია, ამროვნება პირე-
 კატი, როგორც ფიქრებასი აშბობდა, შაფრინალისტური მიშანთურებას
 შიეკუთვნება, როგორც აშას ფ. ენგელსი აღნიშნავს თავის კლ-
 სიკური ნაშრომში "ლიუდვიგ ფიქრებასში". კითხვაში თუ რა
 უსწრებს წინ, სული ბუნებას თუ ბუნება სურს? ფილოსოფოსები
 სხვადასხვა გვანათ პასუხობდენ და ამ კითხვაში პასუხის მი-
 ხედვით "ფილოსოფოსები ორ დიდ ბანაკად გაიყვენ იძინს მი-
 ხედვით, თუ როგორ უპასუხებენ ამ საკითხს. ვინც ამცვიყვბდა
 სული ბუნებაში აღნი არსებობდა და შაშასადაში ასე თუ იხე

// იხ. В. И Ленин „Философские тетради“
 стр. 64.

ქვეყნის შექმნას სენობდა/მოგვიერთო დიღობაჲსი სი, მავალიყად, ჰეგელინ ნანეინგბში საშყაროს შექმნა უფრო დახლანთური და უამრო სახეს ლებურობს, უფრე ქრისტიანების რწმენაში/, იდეალისტური ბანაკში მოხვდა. პირიქით, უინყ სი ბუნების პირიუღაღობას აღთაინგბდა, მადურიილიმშის ამა თუ იშ სკოლას შიეშხრო"-1/

აშ საკითხს სხვა მხარეყ აქვს, როგორყ ენგვლის ქვეშოთ დაშინაკობს:- რა დაშოკიდეებულება აქვს რეფენს ამინგბს განეშოშყუდე ქვეყანასთან? როგორყ პირიუღი ისე შეორე კითხვაშიე ფიქრბახი მადურიილისტური შასუხს აძლეფს; მისი მადურიილისტური დიღობაჲსი დინითადეი დებულება დაშინაკობს, რომ ანა ყოფიეინგბა განი სემლურიგბა ამროყენე ბით ანა შედ

 ამროყენეგბა ყოფიეინგბით; ყოფიეინგბა კი განი სემლურიგბა
 თაფის თაფით შას აქვს საფუძეფი თაფის თაფიშინნააღმდეგ

ჰეგელი სა ფიქრბახი ამეკიყეებს, რომ ნამდეფილი ყოფიეინგბა საგნობნიფი ყოფიეინგბაა, ყოფნა საგანი, ამროყენეგბა კი თფისეგბა საგნისე. ი. ე. ეს რნი საკითხი იშდეწათ რიგანურად ანის დაკავშირებური დ. ფიქრბახის დიღობაჲსი, რომ პირიუღის განხილვა შეორეგ განეშე ან იქნეგბა ხნული; ხოლო შეორეგ განხილვას რეფენ უინყებთ რწმენოლოგინს საკითხის ვადშოყეშით, და უფიქრობთ, რომ ამით ანსეგბითად თეშის დინითადე პრობლემა-საყ უეგბით და რაყ შთაუარია საკითხის ასეთი განხილვა იშაფე დროს ფიქრბახის დიღობაჲსი "დინითადე შინყუალსაყ" აშუქებებს; უინაიღან ეს შინყუალთ ფიქრბახის დიღობაჲსი აშინაიღში /რწმენოლოგთა და გნობეოლოგიაში/ ანსეგბობს.

1/ დ. ენგელინის "იღობაჲსი თეშინგბახი" 20-55

ფიქრებახის ფილოსოფიის ისტორიული მნიშვნელობა^{1/}

ჯერ კიდევ ჰეგელმა აღნიშნა, რომ ყოველი მოყვარული ფილოსოფიური სიხვედრა ანის მხოლოდ გონებრივი გამოსახვა თავისი ეპოქისა. ამ დებულების ჭეშმარიტებაში ანაფის ან შეუძლია ეჭვი შეიჭრანოს, მაგრამ ამავე დებულებით ჰეგელის მიერ თქმულია, რომ მისი ფილოსოფიური სიხვედრები / ისე, როგორც ყოველი წინა და შემდეგი სიხვედრა / თავისი ეპოქის გონებრივი გამოსახვა იყო. ხორციელ ამავე მიზეზით, რომელიმედაც თუთონ ჰეგელმა მიუთითა მისი დასრულებული ფილოსოფიური სიხვედრები ან აღმოჩნდა დასრულებული უშაღვსი და სრულქმნილი ფილოსოფია. მისი სიკვდილის შემდეგ ეს ყოველის შემძლე ფილოსოფიური სიხვედრა აფუჭდა, იმ შინაგანი წინააღმდეგობის გამო, რომელიც ეპოქის სულით იყო გამოწვეული. ჰეგელს, რა თქმა უნდა, ან შეეძლო გაეთვალისწინებოდა მისი ფილოსოფიის მოშავალი ბედი, რადგან ის ან ლებლობდა მხედველობაში და ან უნებლად ანგარიშს იმ ძალას, რომელიც საბოლოოდ ანგარიშით განსაზღვრავს ყოველგვარ იდეოლოგიას და მათ შორის ფილოსოფიასაც.

მარქსის და ენგელსის შემდეგ / ე.ი. ისტორიის მაცნე-რიადი სტრუქტურის ახსნის შემდეგ / ჰეგელის ფილოსოფიის შინაგანი წინააღმდეგობით ნგჩევის ახსნა შედარებით გაშარტულია. ჯერ

1/ როდესაც შიხილაფთ ფიქრებახის ფილოსოფიას ჩვენ მხედველობაში შევაქვს მისი მაცნე რიადის სტრუქტურის ფილოსოფია, სხვა სიხვედრა მას ან შეუქმნიდა; თუ ის იყო იდეალისტი გარკვეული პერიოდში ეს იდეალისტი ჰეგელის იყო და ანა მისი.

ერთი, რომ ჰეგელის აზრი საბოლოო აბსოლუტური, დასრულებული
 ფილოსოფიური სისხვეში სექსონის შესახებ წარმოდგენდა
 შეუძლებელ ოყენებას, რადგან მას ეწინააღმდეგებოდა სამო-
 ვადლო ბაქკონოვიური განვითარების შინაგანი ელექცია და,
 შამსადამე აზრის განვითარების ელექციაც და, რაც მთავრია,
 ჰეგელის ფილოსოფიის შინაგანი წინააღმდეგობა, რომ ის
 ერთი სხინი "რეაქციის სახარებას" წარმოდგენდა, ხოლო
 მეორეს სხინი "რეჟორეციის აღგზნებას", გამონეუელი იყო
 მაშინდელი გენმანიის საჭოვადლო ბნივი ეკონომიური მდგომა-
 რეობით და შისგან გამომდინარე კლასობნივი პოლიტიკური წი-
 ნააღმდეგობით. ჰეგელის ფილოსოფია წარმოდგენდა ამ ეკო-
 ნომიური და კლასობნივი წინააღმდეგობის იდეოლოგიური-ფილოსო-
 ფიური ვამოსახვას.

წინააღმდეგობის შემეუელი სისხვემა მხოლოდ მანამ
 აღმოჩნდა ვამძლე, სანამ სამოვადლო ბნივი განვითარების
 შინაგანმა ელექციამ ვანსაკუთრებულ სიშაღეს ან შიარჩია.
 ამ ძალამ, რომლის წინაშე უძლეურია ყოველგვანი ფილოსოფიური
 სისხვემა, დაშალა ჰეგელის აბსოლუტური ფილოსოფია; რა თქმა
 უნდა, ჰეგელის სიკუდილმა დაარქანა შისი ფილოსოფიის ვახ-
 ჩნა, ამის უარყოფა შეუძლებელია, მაგნამ მეორეს სხინი ისიც
 ფაქცია, რომ ჯენ კიდევი ჰეგელის სიყოყბეში შისი მონაფეები
 ხშირათ აძლევენ მანწავლებელს მცკიუნეულ კითხვებს-როგორ
 შეიძლება უბინო ელექციამ თავის თავიდან წარმომვას შისგან
 დაშორეული ბუნება? | რ. ფიჩინაბი |

ჰეგელის ფილოსოფიის ნაწილი უბრალოდ მინა ფილოსოფიური
 მიმართულება აღმოცენდა; მოგვიჩვენებენ უბრალოდ ჰეგელის ფილო-
 სოფიის დასრულებას იმ სახით, როგორც ის ავტორის ხელიდან გაშვდა.
 ამ სკოლის წარმომადგენლებს შეეძლო ყველგნისთვის ეწოდათ. ჩამო-
 ყალიბდა აგრეთვე მეორე მიმართულება, რომლის მიხედვით უბრა-
 ლოდ ჰეგელის ფილოსოფიის განმარტებას ყოველგვარი პიროვნო-
 ხელი, რეალური ელემენტებისა გან, / განსაკუთრებით იმ დიდი-
 ელემენტი შეთქმისა გან, რომელიც წარმომადგენდა სურსა და გულს
 მთელი სისრულისა / და მისი რეალური შეხედულების აღგებას
 და გამოხატებას კვლავ რეალური ფილოსოფიის, ამ მიმართუ-
 ლის წარმომადგენლებს შეეძლო აგრეთვე ჰეგელიანობა ეწოდათ.

განსაკუთრებით საინტერესოა ის ფილოსოფიური სკოლა,
 რომელიც გამოვიდა ჰეგელიდან და ნაფიქსირია, და ეპოქის მოთ-
 ხონიდან მისი უბრალოდ რეალური ანუ მომავალი ფილოსო-
 ფიათა ეს თანა ჰეგელის სისრულის საფუძვლიან განმარტებას მო-
 თხოვდა რეალური მხრისა გან და აღგებას რეალური
 ელემენტებისა. ამ მიმართულებით შეინიშნება, ბუნების და სხვა
 მიდრეკილება. ჰეგელს აკრძალავდნენ ჰეგელის ფილოსოფიური

 პრინციპებიდან.

ამავე სკოლას ეკუთვნის ჰეგელის ფილოსოფიიდან გამო-
 სული ფიქრების, რომელიც საფუძვლიან უარყოფს ჰეგელის ფილოსო-
 ფიის სისრულის და იწყებს "მომავლის ფილოსოფიის" შემოქმედებას

 ჰეგელის ფილოსოფიას ახლა უბრალოდ სპეკულატიური ფილოსოფიის უკა-
 ნა სენიერ სისრულისა: ჰეგელის სისრულის იდეალიზმის ფილოსოფია

მი აღწია განვითარებოს უშალდეს საფუხურს და იხ წარმოადგენს ყურღაბე უფრო მოფიქრებულ და ჭკვიანური დაყვას თეოლოგიისა, კიდევ შიფი, იხ თეოლოგიისა შავრამ სპეკულაციური ენაზე გადასარ-
.....

შინილი.

ამ ფრთას შიშინებენე ჰეგელიანელები ეწოდათ, რომელსაჲ შედევს შეყნინიერი სოციალიზმის მამათაფრებოჲ, მარქსიჲ და ენგელსიჲ მიეშინენ.

შიშინებენე ჰეგელიანები თავის თავად რი თაობათ უნდა წარმოუდგინოთ, უფროსი თაობა, რომელსაჲ ეკუთვინს შიფინი, ბაუერი, ფიქრბახი, და სხვა, ხოლო უშიროს თაობას კ. მარქსი და ფ. ენგელსი.

როგორც თითონ ფ. ენგელსი გუუბნებდა შიფინიერი, ბაუერი და ფიქრბახი ჰეგელის ფილოსოფიის წაყარო ყლორფები იყუნენ, ხოლო ენგელსის სიყვებით, რომ ვსთქვათ ამათგან "შხორღე ფიქრბახი იყო წამდური ფილოსოფოსი." | /სამგასმა ჩუენია ვ. ვ. |

როგორ უნდა გავიგოთ, რომ "შხორღე ფიქრბახი იყო წამდური ფილოსოფოსი". ჩუენი ამრით ეს იშას წიშნავს, რომ განსხვავებოთ სხვა შიშინებენე ჰეგელიანელები სავან, რომლებიჲ დაკმაყოფილენენ ჰეგელის ფილოსოფიის ენით რომელიშე წაწილის შიროესადში დაპირისპირებოთ და არც ენთ მათგანსარ უყლია გადაშენყვნი წაბიჯის გადაგშა, არ უყლია განკუუერი ფილოსოფიური სიხფეშის დაპირისპირება ჰეგელის ფილოსოფიისადში-ეს სარქმე შხორღე და შხორღე ფიქრბახმა გააკეთა; წილიღებში ფილოსოფიის-

საკითხებში / "მეგვლის დილომატიის კრიტიკა" და სხვა 2/
 და განსაკუთრებით "ქრისტიანობის დედა ანსში" მან წარმოა-
 დგინა პირველად გიგანტური მეგვლის მშვენიერად იდეალიზმის
 მიერ განდევნილი და დაშინებული მათემატიკის მიხედვით. 3/

"-ბუნება ანსე ბობს ყოველივე დილომატიის
 და მოუკიდებლად, ის ანის საფუძვლი, რომელიმედაც
 აღმოცენებულნი უნდა იყვნენ მისი წარმოებნი,
 ადა მონანი. ბუნებრივ და ადა მონანის გარეშე
 ანაფერი ან ანის. რელიგიური დანაშაულის მიერ
 შექმნილი უშარდესი ანსე ბანი იყენივე საკუთარი
 დედა ანის დანაშაულის გამოწვევით
 ანიან".ⁱⁱⁱ

საშუალოში მათემატიკის მიხედვით, რა თქმა უნდა
 დილომატიის ამროვნე ბისათვის ან იყო ახალი მოვლენა.

მათემატიკის მიხედვით ისევე ძველია, როგორც დილომატიის, სოლო ახალ-

1/ დ. მეგვლის "ლიუდვიგ ფინიანი" გვ. 51

2/ მე-18 საუკუნის მათემატიკის მიხედვით, რომელიც ამროვნე ბის შევა-
 დობიკური წესი ვინ გამოიღო მეგვლის დილომატიის იდეალი-
 მის მიერ დაშინებული და განადგურებული იქნა.
 იდეალიზმმა დააშინა მათემატიკის ამროვნე ბის წესით-
 შეთქმული.

3/ იწ. დ. მეგვლის "ლიუდვიგ ფინიანი". გვ. 52.

დროში ჯერ კიდევ იწვრიხედე შვი-
 ლოხოფი სე ბმა მე-XV II-
 საუკუნეში და დინაგმა მათეონი
 სე ბმა მე-XV III-
 საუკუნეში წინააღმდეგ იდეალიზმისა
 წამოაყენეს სამყაროს
 მათეონი სე ბმა. დინაგ მათეონი
 სე ბმა / განსაკუ-
 თრებით "ბუნებრივი" სისხეში
 სე ბმა წინააღმდეგნი
 ჰქონდათ, რომ ერთხელ და
 სამუდამოდ დაამარცხეს და
 განდევნეს ყოველგვარი
 იდეალიზმი ფილოსოფიური
 ამოცანების სფეროდან,
 მაგნიამ სინამდვილეში
 აღმოჩნდა საფუძვლიანი
 სანადაღმდეგო; და მარცხბური
 იდეალიზმი გერმანური
 კლასიკური ფილოსო-
 ფიის სახით განუთარებეს
 უმაღლეს საფუძვრის
 აღწევს ჰეგელის დიდი
 ქრისტიანი იდეალიზმი და
 მანამდე არსებულ ფრ-
 მის მათეონი სე ბმა-
 / მექანიკური და მეტაფი-
 სიკური მათეონი
 სე ბმა / ამარცხებს და
 აძევებს ამოცანების
 სფეროდან.

იდეალიზმმა გამოიწვევა
 იდეალისტური მათეონი
 სე ბმა, რომ მან ამოცანების
 ახალი შეთქმული შეიქმნა
 დიდი ქრისტიანი შეთქმული
 / მათეონი სე ბმა კი
 მექანიკური ამ-
 მოცანის წესს ეფუძნება
 / შეთქმული კი, როგორც
 სამარ-
 თლიანად აღნიშნავს
 ჰეგელი, წინააღმდეგნი
 ყოველი ფილოსო-
 ფიური სისხეში სე ბმა
 და გულის.

ფიქრბატის პირველი და განსაკუთრებით დიდი დაშახტუნება უნდა უნდა ვეძიოთ იმაში, რომ მან საჯაროთ უაწყობ იდეების-
 უნის- სპეკულაციური ფილოსოფია, რომლის უკანასკნელი და
 ყველაზე უფრო ძლიერი წარმომადგენელიც ის საშინოლოანად
 შეგვრძინ ხედავს. შეგვრძინის ფილოსოფიის უაწყობა, როდის ნი-
 მნავედ მის საზღოო დაძლევა და განადგურებას¹¹ განსაზ-
 ლურელი ფილოსოფიის შეყრძინათ გამოყხადება, ხრულიდაყ ან
 ნიშნავეს მის დაძლევას¹². /ფ. ვნგვრის/.

მით უმეყვეს ისეთი გენიკალური და თაუიდან ბოლომდე ჩაშოყა-
 ლიბეზური ფილოსოფიური სისყრძინა, რომელიც შეგვრძინა მოგვყყა,
 რომელიც საჩგვბლობდა და ეყრდნობოდა ამროვნების განუითა-
 ნების მიერი დაგროვილ ყოღნათა ჯაშს, ერით ხელიც დაკურით
 ამ სისყრძინის უაწყობა შეუძლებელ ამოყანას წარმოადგენდა.
 შეგვრძინის ფილოსოფიას ესაქონოებოდა ისეთი კრიტიკური დაძ-
 ლევა, როგონიც კანყის კრიტიკური ფილოსოფიის მიშინთ თუითონ
 შეგვრძინა გდაკეთა.

ამროვნების ახალი უფრო შალელი წესის /მეთოდის/
 შექმნა და ამ პოშიყიებოდან დაბალი ფონის უაწყობა ან
 ერითად-ერით კონონიერი გშა, რომელიც იძლევა შესადლებ-
 ლობას ახალის მიერი ძეყლი ფილოსოფიური სისყრძინის დაძლე-
 ვასა-შაშასადაშე ფიქრბატის ან შეუძლე სხვა გუანად ანსე-
 ბით და ამომწურაუი კრიტიკა მოყყა შეგვრძინის ფილოსოფიისა.

ამ დღი სავსის მთლიანად ბოლომდე შეხრულა ვინ შესძრო
 ფიქრებაში, მაგრამ ამ დღი სავსისათვის მან ყოველგვარი
 პირობები მოამზადა—თავისი ეპოქის დანიშნულა სწორად
 გაიგო, ამოყანა სწორად გაიგო, ხოლო სემდეგი ნაბიჯი ამ
 ამოყანის განხორციელების სავსის ან სწორად გადასვლა.
 ამისთვის არის, რომ მარქსიზმის კლასიკოსები ფიქრების მსო-
 ფლიო ისტორიულ, "ეპოქის შემქმნელ" მნიშვნელობად სთუ-
 რდენ სწორად, იმას, რომ მან გაბედულად განწყობა კაუ-
 შინი პეგრის ფილოსოფიასთან და ამ უკანასკნელის სახით
 მთლიანად იდეალი სტრუქტურა ფილოსოფიასთან, უკუ აგრო იდეალიზმში
 და მის ნაცვლად კვლავ მათემატიკაში აღადგინა. //

აღიარა მათემატიკის იმას სრულბითაჲ არ
 ნიშნავდა, რომ ფიქრების ფილოსოფიური მათემატიკაში წარ-
 მოადგენდა უბნად განმეორებას, რომელიმე ძველი თუგინდ
 ახალი მე-XVII-ე მე-XVIII-ე საუკუნის, მათემატიკისთვის
 შესხედლები ს. ი. მსგავსად ყველა მათემატიკისთვის ს. ლ-
 ბულობს, და იმეორებს მათემატიკის ანბანურ დებულებებს,
 რომლებიც ერთხელ და სამუდამოდ დადგენილი და მიღებულია,

// მარქსი ფიქრების მსოფლიო ისტორიული, ეპოქის შემქმნელ
 მნიშვნელობად სთვლიდა სწორად იმას, რომ მან გაბედულად კაუ-
 შინი განწყობა პეგრის იდეალიზმთან და აღიარა მათემატიკა-
 ში, რომელიც ჯერ კიდევ, XVIII საუკუნეში განსაკუთრებით საფრ-
 გეთში, წარმოადგენდა ბნობას ან მარქს არსებულ პოლიტიკურ
 და სემდეგობას და მათთან ერთად რელიგიის და თეოლოგიის
 წინააღმდეგ არაშე... ყოველი მათემატიკის წინააღმდეგაჲ".
 ვ. დენინი ს. XVIII გვ. 8

როგორც ჭეშმარიტი დებულებები, მაგნიშ შიხი მაცერიალიში
 განსხვავებული ფორმის მაცერიალიშია, როგორც ბეკონის ისე
 პოპსის და სპინობას მაცერიალისტური შეხედულებები სავან,
 ასევე მე-XV III-ე საუკუნის ფრანგი მაცერიალისტები მე-
 ქანისტური შეხედულები სავან. ამ უკანასკნელებიდან ე.ი.
 ფრანგი მაცერიალისტებიდან განსხვავებულია თუგინდ ილით,
 რომ ფიქრბასის მაცერიალიში მოკლებულია შექანიკური ხა-
 სიბით, ყველა დანარჩენები სავან შიხი, რომ ფიქრბასის მაცერ-
 იალისტური ფილოსოფია ჩამოყალიბდა მე-XIX საუკუნის
 პირველ ნახევარში ე.ი. იმ დროს, როცა შეყენიყნება ახალ
 და ახალ მწიფიყნებებს იპყრობდა, ხოლო მაცერიალიში
 თავის ფორმას იყვლის, როგორც ენგელსი და მარკოზს, ყოველ
 დიდ აღმორიყნასთან დაკავშირებით: ამიყმე შეუძლებელია
ფიქრბასის მაცერიალიში, რომელიმე წინა მაცერიალისტური
სისტემის უბნალო აღფენათ ჩაფთვართ შიხი უმეყეს, რომ
ფიქრბასის ფილოსოფია ჩამოყალიბდა, როგორც განკვეთილი
ანტი თემა ენგელის დიარექტიკური იდეალიზმი სავან. შეხედუ-
ლობიდან არ უნდა გამოყმეთ ის განეყოფა, რომ ფიქრბასმა
 განვილო ენგელის სკოლა.

"**ფიქრბახი** **ს** **განუთარებო** **ს** **მხედრობა**
ა **ნის** **მეგობრის** **მიმდევრის** **გადაქცევა**
მ **აფრიკა** **რის** **ფაქტ,** **თუ** **შე** **უ** **ნ** **და** **ი** **თქ** **ვა** **ს,**
რომ **სა** **ფ** **ს** **ებ** **ით** **მ** **ა** **ნ** **თ** **ქ** **ე** **მ** **ო** **რ** **ნ** **მ** **ე** **ნ** **ე** **მ** **ე** **გ** **ე** **რ** **ი** **ა** **ნ** **ე** **რ** **ი**
ის **ა** **ნ** **ა** **ს** **ო** **დ** **ე** **ს** **ა** **ნ** **ე** **ყ** **ო** **ფ** **ი** **ა**."
 //

მაშასადამე, როდესაც ვადაწვდით ფიქრბახის მათემატიკის სფეროში შეხედულებას, რომელიმე წინა მათემატიკის შეხედულებას, რომელიმე წინა მათემატიკის შეხედულებას/ან უნდა გამოუშვათ მხედრობიდან ის ფაქტი, რომ ფიქრბახი მათემატიკის გახდა მეგობრის სკოლის გავლის შემდეგ, და რომ მისი მათემატიკის მიზანი იყო როგორც დაპირისპირება ყველაზე უფრო "გუთარებო იდეალიზმის". ამიტომ **ე. ფიქრბახი** **მ** **ა** **ფ** **რი** **კ** **ა** **რ** **ი** **მ** **ი** **წ** **ი** **ნ** **ა** **დ** **ე** **ნ** **ს** **ა** **ხ** **ა** **რ** **ე** **ფ** **ა** **ქ** **ს** **მ** **ა** **ფ** **რი** **კ** **ა** **რ** **ი** **მ** **ი** **წ** **ი** **ნ** **ა** **დ** **ე** **ნ** **ს** **გ** **ან** **უ** **თ** **არ** **ბ** **ი** **ს** **ი** **ს** **ფ** **ერ** **ი** **ა** **მ** **ი** **.**

თავის ეპოქის დანიშნულებაა ფიქრბახი აყვავებს რეალიზმის კრიტიკას განსაკუთრებით ქრისტიანულ რელიგიას, უნდა განადგურებს და მიწასთან გახორციელდეს თეოლოგიური მოძღვრება, რომელიც წარმოადგენს ყოველგვარი შეხედობისა და უბედურების წყაროს; როგორც სწავს, "ეპოქის დანიშნულება" ანუ ისე ყუდად გაუგია ფიქრბახს, როგორც **კ. მანქსი** **ა** **ღ** **ნ** **ი** **მ** **წ** **ა** **ვ** **ს** **.**

// **ფ. ენგელსი** **"** **ლ** **ე** **ნ** **ე** **რ** **ე** **ფ** **ი** **ფ** **ი** **რ** **ბ** **ახი** **"** **გ** **ვ** **.** **60.**

იძღვროს რელიგიური საკითხებზე საზოგადოებრივი მნიშვნელობა
ქონდა". ესეცაა, რომ იძღვროს განსაკუთრებით 1840 წელს, ბრძოლა
საინტელექტუალური წინააღმდეგ ნაჩვენებად პოლიტიკური ბრძოლა, იყო

მაშასადამე, რა უნდა ვაღიაროთ მარქსთან და ენ-
გელსთან ერთად, რომ ეპოქის ამოყვანა ან, როგორც თუთონ
ფიქრებას სწერს "ეპოქის დანიშნულება ფიქრებას სახეობით" ¹⁶²¹⁻⁹
გაუგონა; სურს სხვა საკითხი იცნოს, მოგვყავს თუ არა მან სწორი და
ამომწინააღმდეგ კრიტიკა რელიგიისა; ამ საკითხს რა უნდა აქვს უ-
სებობა, რადგან იცნოს სპეციალური გაშვებული საგანი და მან
რა უნდა საკითხთან არის იმდენად მრავალწლოვანი კავშირი აქვს, მხოლოდ
შევიძინა ვთქვამთ, რომ რელიგიის კრიტიკის დარგში იცნოს როგორც სხვა
საფრთხი ფიქრებას უშუალო წინაშეობდელი მარქსის და ენგელსის
.....
შეხვედრებიცა.

აქ რა უნდა ვთქვამთ უფრო საინტელექტუალური საკითხის უნდა იცნოს
შეიძინა მხარე, რომელიც არ შეიძლება გვერდი აუაროთ; ეს არის
საკითხი რელიგიისა და იდეალისტური ფილოსოფიის ურთიერთობისა.
ფიქრებას აცხადებს, რა თაობაზე ეპოქის დანიშნულება რელიგიის
კრიტიკას, აქ იცნოს სახეობით სწორად მასუბობს თაობაზე ეპოქის
მოთხოვნებიცა, შემდეგ კი აკეთებს შედარებით არა სწორ ნაბიჯს
და აიგივებს რელიგიისა და იდეალისტური ფილოსოფიას. მთელი იდეა-
ლისტური ფილოსოფია მას მიანიჭდა რელიგიის ფილოსოფიის და სა-
ბუთებზე, ხოლო ეს საქმედი ფიქრებას ამხილს უშუალოდ მწვერვალზე
შიიყვანა შეგვრდა. მისი ამხილს შეგვრდის სპეკულაციური ფილო-
სოფია წინააღმდეგენს ყველაზე უფრო მოტივირებულ და ქვეყნის და-
ყვას თეოლოგიისა. კიდევ მეტი, იცნოს თეოლოგიისა მანამდე ფილოსო-
ფიის საშობებში მოყვებული.
.....

ფიქრბახის ამ რით "ჭეგელის მოძღვრება იმამე, რომ ბუნება
"შხილდება" იღვით, წარმოადგენს ფილოსოფიურ გაშლქმას იმ
თეოლოგიურ მოძღვრებას, რომ ბუნება შექმნა ღმერთმა, სი-
ნამდვილე, მადრიონა, განყენებულმა, ანა მადრიონალურმა ანსე-
ბაშ."

იდეალიზმის ფიქრბახისეული გაგება რა თქმა უნდა შეი-
ყავს ჭეშმარიტების მარყვარს, რომ იდეალიზმი აჩინს ბოლოს და
ბოლოს თეოლოგიის დაჭვა და გაშანთლება ფილოსოფიურათ იმ
დებულებების, რომელსაც თეოლოგია აყენებს შინაქცეკურად; ეს
დაქცვა, მაგნიამ ფილოსოფიური იდეალიზმი ან აჩინს შხორღ და
შხორღ ხეყობა.

"ფილოსოფიური იდეალიზმი შხორღ აბდაუბდაა, ჯღანქი
მარყვრთ, შეჯრაფობიკური მადრიონალიზმის თვალსაზრისით" /ღენინი /
ე.ი. იმ მადრიონალიზმის თვალსაზრისით, რომელსაც ფიქრბახი
იზიარებდა. იდეალიზმის ასეთ ცალშხინიშმა გაგებაში მიიყვანა
ფიქრბახი, ყვრღამე უფრო ჭკვინანური იდეალიზმური სისყვრის
/ჭეგელის ფილოსოფიის/ აბხორცური უაჩყოფაშდე, იმ დროს, როცა
ღიარექცეკური მადრიონალიზმი სხვა გვინათ ადასებებს ფილოს-
ფიური იდეალიზმის, "იგი აჩინა უნიადგო, იგი უჭჭვრად გუდა-
ფშეჯრა, მაგნიამ ისეთი გუდაფშეჯრა, რომელიც ცოცხალი ნაყოფიერი,
ჭეშმარიტო, ძალირვანი, ყოვლის შემძლე აბიექცურნი, აბხორცური
ადამიანური შემყენების ცოცხალ ხეშე იზრდება." //

// ღენინი თხზულებანი ტ. XIII. გვ. 375

"ღიარექცეკვის საკითხისათვის".

ճակատային իրադրությունների ամբողջական փոփոխումը մեր հասարակության համար անհրաժեշտ է, որովհետև ճակատային իրադրությունների փոփոխումը կարող է հանգեցնել իրադրության ամբողջական փոփոխման, ինչն էլ անհրաժեշտ է մեր հասարակության համար:

.....

Մենք համոզված ենք, որ ճակատային իրադրությունների փոփոխումը կարող է հանգեցնել իրադրության ամբողջական փոփոխման, ինչն էլ անհրաժեշտ է մեր հասարակության համար:

Մենք համոզված ենք, որ ճակատային իրադրությունների փոփոխումը կարող է հանգեցնել իրադրության ամբողջական փոփոխման, ինչն էլ անհրաժեշտ է մեր հասարակության համար:

Մենք համոզված ենք, որ ճակատային իրադրությունների փոփոխումը կարող է հանգեցնել իրադրության ամբողջական փոփոխման, ինչն էլ անհրաժեշտ է մեր հասարակության համար:

1/ ի. չուն. "Կոմունիստների Վերստիճակ" № 12, 1920 Յհոգ. 3. Գրքեր" "—Մարտի 20-ին փոփոխությունը ներմուծվել է:

Բ. Գրքեր

იძის გაშლ ნოშ დინებაშა უნი დანიხა ნაცონალური
 მარცხალი / დიორექტივის თორიო პეგელინ დილსოფიოში,
 მან უნი ბეაშინიო მუშეყენბის თორიოში ის უდიდესი რე-
 უორუყიო და აღმა უღობა, ნოშელიყ აშ ნაცონალური მარცხელით,
 დიორექტივი კური მუთოდიოთ, იყო შილნეუელი პეგელინ შიინი.

დინებახის აშიო, ნოშ პეგელინ დილსოფიო ნანშოადგენს
 უკანასკნელი ნაცონალური სიშაგინს თოლოგინსა, თა ვისთა ვად
 სწორიო, შაგნაშ ეს იშას ან ნიშნავს, ნოშ ის თოლოგინაო და
 მუდრი ანადური იგი უგობის დაშეყინება სპეკულაციური დილსო-
 ფიასა და თოლოგინას შორის გახდა საფუძველი დინებახის თე-
 ბისისა, ნოშ უისაყ ან უანყუო პეგელინ დილსოფიო, შას ან

 უანყუო ანუ თოლოგინაო ეს თებისი თა ვის თა ვად ქეშმარინცო,
 შაგნაშ შისშა ცალშხინეშა გან უწითარებაშ ა ვეორი შიიყუნა
 უკიდური სობაძდე, პეგელინ დილსოფიის სა ვხე ბით უანყოაძდე;
 შას კინოტიკური დაძდე ვი ან გაშოუჯდა პეგელინ დილსო-
 ფიისა, ანაშედე შისი უანყოა, განმე ვადადე ბა, ში უხედა ვათ აში-
 სა დაშსახე რება დინებახის დილსოფიისა აშ შიშინთელებით
 უნდა ვეძიოთ იშაში, ნოშ მან პეგელინ იდეალიზმის კინოტიკით
 / "თოლოგინის აშ უკანასკნელად თა ვშესადა რად/ დილსო და
 სა ვხე ბით სწორათ ვაი გო ში სი " ვეპოქის დანიშნელება". შაშა-
 სადაშე დ. დინებახის დილსოფიის ეპოქალური შნიშვნელობა,
 ნოშელსაყ აღნიშნავდენ მარქსიზმის კლასიკოსები უნდა ვე-

29181-1

-ძიოთ იმაში: // რომ შან წინააღმდეგ კლასიკური იდეალი სტურნი.

ფილოსოფიისა, რომელიც წარმოადგენდა „მთვრალ სპეკულაციას“,
წამოაყენა ფიზიკური ფილოსოფია“, - მათემატიკური ფილოსო-
ფია და, რომ შინა მათემატიკაში არ წარმოადგენდა უბნალო
აღსრულება და განვითარებას ძველი მე-XVII და XVIII საუკუნე-
ების მექანიკური მათემატიკისა; ის ანის შედარებით მაღალი
საფეხური მათემატიკის განვითარებისა-ახალი ფორმა მათე-
მატიკისა შეცვალა ფიზიკური -ჭრეფით მათემატიკაში.

შ/ ფიზიკაში თავისი ფილოსოფიური მათემატიკის
დაუძინი სპინა სპეკულაციური ფილოსოფიის და ეს უკანასკნელი გაშ-
ლავდა თეორეტიკის თავში საფარად.

3/ გააყენა რა არსებითი იგი უმბა იდეალი სტური/რეტო-
რიკური/ ფილოსოფიისა და-თეორეტიკის- რელიგიის ბონის თავისი
"ეპოქის დანიშნულება" გაშლავდა, როგორც პირველის ისე მეორე-
რის უარყოფა; აი რა ამხილ სწინის ის, რომ ანა ფიზიკური რელიგიის -
ეს ანის რეში რელიგიის, ანა ფიზიკური ფილოსოფია-რეში ფილოსოფიისა

აი ის ძირითადი აშოყანები, რომელიც წამოაყენა; შო-
მაგლის ფილოსოფიის" წინაშე მე XIX-ე საუკუნის პირველ ნა-
ბეჯანში ელფიგ ფიზიკაში, რაც მას ანიჭებს "ეპოქის მეშვე-
ნელი" ფილოსოფიის სახელს. აშის შემდეგ რეფ დადავლი უარს
ფიზიკის ფილოსოფიური მათემატიკისა " ძირითადი მანუალის
ძიებაში, რომელიც რეფნი ამხილ მხორდ და მხორდ მეშვენი ბის

1/ როგორც შეიძლება „Сенсов философия“
Смп. 173.

—მაფრინაღისცჳნი თჳთრიაბი უნდა აღმოვაჩინოთ.

ჟიჳრბახის დიღოსადიის ძინითადი პირიყი პეტი.

ჟიჳრბახმა, როგორც მეშორ იყვ აღნიშნული თაჳის დიღოსადიური განუთარებამი ონი პერიოდი განვლო: პირველ პერიოდში ის პეტილის იღვადისცჳნი დიღოსადიის ძიღნი გა ვღენას განიყრის, თუშჳა უნდა აღნიშნოს, რომ შან შანდომინშენე პეტილიანელი ის ანახლდეჳს ანი ყოფილა; შიუხედავათ აშისა შისი მოღვაწეობის პირველ პერიოდში დაახლოებით 1839 წლამდე ე.ი. "პეტილის დიღოსადიის კრიტიკის გამოსვლამდე ის იღვადისცჳდ უნდა ჩავთვაროთ. ამ სხაყიით იწყება აშჳანა ბნძორა პეტილის იღვადობის წინააღმდეგ და აღიარება მაფრინაღისძის; შეშდეგი სხაყიები წარმოადგენს ამ ახალი დიღოსადიური მძოფრშხედ ველობის —მაფრინაღისძის დასაბუთებასა და სისცჳმაფრინაღისძის გაქმეჳშას. "ქრისტიანობის დედა არსო" კი წარმოადგენს ჟიჳრბახის დიღოსადიური მაფრინაღისძის განუთარების კულშინაყიური წიღისი. |

1/ აქ ანი შეიძლება ანი მოვდყვანოთ დაენგვრისი რ. ჟიჳრბახიდან ყნობრიღ ადგილი, რომელიც ახასიათებს ამ წიგნის ისტორიულ მნიშვნელობას. "... ანი გაშოვიდა ჟიჳრბახის თბმუღება, "ქრისტიანობის დედა არსო". ერთს დაკუჩიით შან ვადარება ეს წინააღმდეგობა/მეშოთ დაპარაკია იმ წინააღმდეგობამა, რომელიმეც ვაიხარათენ შეშანყსენე პეტილიანელები ე.კ. / შით, რომ ხედახრა და ყოველ პირშიც ვანეშე მაფრინაღისძის ძიღვა მოსიღება აღიარა. ბუნება არსე ბობს ყოველი ვე დიღოსადიის დაშოკიღებღად. ის არის ხაფუძველი, რომელიმედაჳ აღმოყენებური ვანი ჩვენ, შისი წარწოგბნი, ადაშთანეტი. ბუნებისა და ადაშთანის ვანეშე არაფერი არ არის. რელიგიური დაწყაშიის შიერი შექმნილი უშაღვსი არსებანი ჩვენე ვე ხაკუთარი დედა არსოს დაწყა-სცჳნი გამონაკრთომეტი არიან. მეჩვენება მოხსნილი იქნა "სისცჳშა" აფუტქა და ვანეშე ვადა ვარდა, წინააღმდეგობა უბნარეო აიხსნა იმ ვანეშოტის წყარობით, რომ ის მხოლოდ ოყსე ბამი არსებობს. ვისაჳ ამ წიგნის განშანება ვსუფლეტილი ვაჯენა პირდაპირი არ ვანეყსილა, არე შეუძლია შისი წარწოგგენა. ჩვენ ყველანი აღყაჳე ბურნი ვიყავით და ყველანი შამინეჳ ჟიჳრბახის შიძლე ვინი ვაუბრით. შანქსის "წმინდა ოკაბიდან სქანს, თუ როგორი აღწრთოვანე ბით შიღსაღმა შანქსი ახალი

ფილოსოფიური აზრის განვითარებას ფიქრბახი, რომლის იდეალიზმი
სრულდებით ან აინტეგრირებს, ჩადგან აქ მას ანაფიური უთქვამს ისეთი,
რომელსაც, ჩაიშვ სიბხლე შეეფანოს ამროვნების ისტორიკალი აშ პე-
როლოში ის ან ანის ონიგონალიური შობროვნე; ამიტომ ანუ ერთ
ფილოსოფიის ისტორიკოსი და მკვლე რანი ფიქრბახის სესახებ იშის
შინებრით ან მსჯელობს, რთა ის პეველის სკოლას ეკუთვნის; ეს
ეფაჰი განკვეთილათ შიარინათ.

კითხვა ისევეა, შეშვეგ ეფაჰი, რთა ის დაშოუკიდე ბერ
შობროვნეთ ჩაშოყალი ბდა, იყო თუ ანა ფიქრბახი შაფრიკალი სვი ან,
უკეთ, ფიქრბახის ფილოსოფია შეიძლება თუ ანა ჩაიბთაროს შაფრ-
ნიკალი სვი ფილოსოფიათ?

შოგიერთ ფილოსოფიის ისტორიკოსი და საშენხართ შათ
ჩიყს ვში ყნობილი წიგნის "შაფრიკალი შიის ისტორიკოს" ა ეფიჩი

ფ. ალბერტ... დაწვე ფიქრბახის პუშანიშის ან სთვლის შაფრიკა-
ლიშ შათ.
.....

იბერეგ პიენყეს ამრით ფიქრბახი სენსუალი სვია, შაგნაშ
იხ უკიდრისი სენსუალი შიის წარშობად გენლათ სთვლის შას. //

// ფიქრბახის სათვის შეგნძნებები წყაროა ყოველგვარი შეშეყენების"-
იქ, სადაც იწყება გნძნობადი, ყოველგვარი ეჭვის ეყლება საფუძვლი"
ა შიის იქით იბერეგ- პიენყეს ფიქრბახის ფილოსოფიაში უჩინაფრის
ა შინევის და ა შილომ იყავს შას იმ ბნადრევი საჯან რომ თითქოს
ფიქრბახი შაფრიკალი სვი იყოჩს ჩა თქმა უნდა შეგნძნებების შეშე-
ყენების წყაროთ ალთარება ანუ შაფრიკალი შიის და ანუ იდეალი შიის,
შაგნაშ აქ ფიქრბახი ან ჩიხრება ის წინ შიღის შაფრიკალი შიის
საშით, იბერეგ - პიენყეს კი თან შიშევენოთ ან იბილავს ფიქრბა-
ხის შებეველებს.

11. Удербей - Деинье "Учен-Новой философии" стр. 458
ა და სოგახ - ა შეშეყენაძე სტრ. 40-45

4. იმდენ სპეციალურ გამოკვლევადი ენოზოგ ფიზიკაში
 შესახებ იხილავს, როგორც მსაჯურადი სფეროში დროსმდობის
 მოცულობის, რომელი ფიზიკაში შედგენენ მისი მხარე და მხარე
 ბუნებას და აღაშინებს ალბანებს და ბუნების შედგენებას იმ
 სახით მოთხოვს, როგორც იმ სინამდვილეში ანსებობს; რა თქმა
 უნდა, ეს სწორია, მაგრამ თუ ეს ნაფიქრადი მიაჩნია, ამ შემთხვე-
 ვაში ყველა მსაჯურადი სფერო მსაჯურადი სფერო უნდა ვალდებულთ. 2/

როგორ უნდა ავსებდეთ ასეთი დაზნეულობა ფიზიკაში
 დროსმდობის საფუძველი? უპირველესად ყოველივე იმით,
 რომ დროსმდობის ისტორიკოსებს ან ვაინიკათ სწორი თვალსა-
 მჩივით დროსმდობის მიმართულებით შესახებ და მთლიან თვითონ
 ფიზიკაში მისევე განკუთვნილი საბაზისი დროსმდობის შესახებ
 ასეთი ანა სწორი შეხედულებით გაფრთხილებას იმით, რომ ბო-
 ჟინით მსაჯურადი სფეროს ურგარეულო შედგენების გამო მან
 უარი განაცხადებდეს მსაჯურადი მხარე და ვალდებულად სახელმძღვანელო
 მსაჯურადი მხარის წინააღმდეგ. ეს ვალდებულება გამომწვეული იყო
 იმ ვარაუდით, რომ იმ დროს მოდამი შემოვიდა ბიუჯეტის,
 დოკუმენტის და მოღვაწის მსაჯურადი მხარე, რომელსაც მარქსიზმის
 კლასიკოსები ურგარეულო მსაჯურადი მხარე უწოდებენ; - ამ ცილის

მსაჯურადი მხარეში საფუძვლად ან ანსებობს ანსებობით განსხვავება მსაჯურ
 რიკაში და სურვილი მოვლენებს შორის; ფიზიკაში ან ეთანხმება
 რა მსაჯურადი მხარის ასეთ ურგარეულო ფორმას, იმ უარს აცხად-
 ებს მსაჯურადი მხარის სახელმძღვანელო, როგორც ენისი ალბანურს-

2/ ფ. სოკოვი „И фенетика“ стр. 10-15.

მაცნობარები განკვეთილი მიმართულია შიგნითა და გარე
ნებათა უარი განაცხადს მაცნობარებში - ამით მას უნდოდა გა-
მიჯნოდა ურთიერთ მაცნობარი სფეროს შეხვედრებებს და ანა-
სტატიკურ მაცნობარი სფერო შესაძლებელი უნდა იქნას. საშაგონოთა რე-
ნიანი სხვა აღვიდას ფიქრებასის ანთროპოლოგიის მაცნობარები
განკვეთილი სახეთ სთვლის.

მარქსიზმის კლასიკოსებს ფიქრებასის ფილოსოფიის მი-
მართებელი განსხვავებული აზრები ან გაანინათ, ისინი ფიქრ-
ებას მაცნობარისად აღიარებენ. მართალია, ენგელსი მიუთითებს
ფიქრებასის მაცნობარების ანა თანმიმდევრობაზე, სახელობრი-
ნომის საფუძვლით ურთიერთსუფრდა " ძველი იდეალი სფერო
ბოქლონი სავანე", მაგრამ ეს შენიშვნები სრულებით ან უმცირეს
ხერხით იმავე ენგელს, რომ ფიქრებასის ფილოსოფიის ძირითადი რე-
ბულებები წმინდა მაცნობარი სფეროთა გამოცხადებია.

როგორც უნდა იქნას ფილოსოფოსები გათიშვა რი დიდ
ბანაკათ მაცნობარი სფერად და იდეალი სფერად გამოიწვია აზრო-
ვნებისა და ყოფის ურთიერთობის საკითხმა "უიწყ აშ-
კვიყებს სული

ბუნებაზე აღნი ანსებობდა და მამა სადაში ახე თუ
ისე ქვეყნის შექმნას სცნობდა / მოგივით ფილოსო-
ფოსის კი მაგალითად, პეტილის ნაწილებში საშ-
ყაროს შექმნა უფრო დახარბული და უბირო სახეს
ლეზულობს, უფრო ქრისტიანობის რწმენაში /, იდეა-
ლი სფერო ბანაკში მოხვედა.

პირიქით უიწყ ბუნების პირუტყობა ს.
აღიარებდა, მაცნობარების აშა თუ იშ სკოლას-
.....

ამროვნე ბი სა და ყოფნის ურთიერთობის საკითხს კიდევ
 სხვა მხარეც აქვს; როგორც ვნახე ისი აღნიშნავს ყოველ ქვეშე
 ეს არის ჩვენი ამრეზის და მოკიდებულების საკითხი გარემო
 საშუაროსთან ე.ი. სემეცნე ბის საკითხი; ამაზე ქვეშე
 ქნება სპეციილურად საუბარი. აქ ჩვენ გვაინფრეხებს საკით-
 ხის შხორე პირველი მხარე რომლის პასუხი განსაზღვრავს აშა
 თუ იმ დროსოფისის ადგილის დროსოფიური ამროვნე ბის განვითა-
 რე ბის ისტორიაში.

ღ. ფიჩიბახი, როგორც სწავს მისი "შოშავის დროს
 სოფის საფუძვლებიდან" მშენი ვნაფ ანსხვა ვებს დროსო-
 ფაში არსებულ რ ძინითად მიმართულ ბას; მათე რიილი სფრისა
 და იდეალი სფრის და რაც მთავრიო სპინომბას ადგილიც კი გაან-
 კვია დროსოფისის ისტორიაში და ის "ახარ თავი სუფარ შობ რეთა
 და მათე რიილი სფთა მოხეთ "ალარა". 1/

" ყურადღებით განხილვის შემდეგ რას წარმოადგენს
 ის რასაც სპინომბა დოქტურად თუ მეთე დომიკურად სუბსტანციას
 ეძახის, ხორე თეოლოგიურად ლმინთს. მის მიერ დასმულ კითხვამე
 ფიჩიბახი პასუხობს, რომ "შხორე ბუნე ბას და სხვას არაფრის".

1/ ჩვენ ვსწავს, რომ სპინომბას ადგილიც კი გაანკვია დანს
 მათე რიილი სფრის ბანაკს მიუკთვნა ეს იმ დროსათვის საკმაო
 დიდი საქმე იყო, რადგან სპინომბას მათე რიილი სფრის ბამე აშ-
 ვაშათაც სძინათ კამათობენ-საინფრეხსოა, რომ ფიჩიბახს აქ
 საკმაოთ არაფერი არ ეჩვენებოდა. ჯერ კიდევ 100 წლის წინე

თავის დროს სათუთსო, სწინს ფიქრბახი, სპინობაში ნახა
ჭეშმარიტნი დროსოფიური გამოთქმა მაცხრონი სფური სწინდენი
ისა, თუთონ ლმინთა მაცხრონი სფური; აქ ფიქრბახს კარგათ
აქვს გათვარისნი ბუდი ის დაქვი, რომ სპინობაში ლმინთი დან-
ყვანა ბუნე ზამდე.

აშავე შრომაში / ე.ი. „შომა ვარის დროსოფიის სა-
ფუძვლებში“ / ფიქრბახი აკეთებს შემდეგ შენიშვნას: განს-
ვავება ეშინი მისა, მაცხრონი მისა, რვარი მისა და კუშანი მის
შორის ან ანის მხედვლობაში მიღებული? ე.ი. აშ შრომაში
ან ანის განსვავება მიღებული აშ დროსოფიური შინაბთუ-
ბებს შორის, ისე საერთოდ კი ანსებობს. მამასადაშე ფიქრ-
ბახი ხედავს აშ შინაბთულებებს შორის, როგორც განსვავ-
ბას ისე მსგავსებას: - საერთო ის ანის, რომ შოვად დროსოფიური
კითხვას ამროვნე ზისა და ყოფნის უნთუნი დაშოვილებებას
ყვრდა ეს მიშინაწიობა მაცხრონი სფურად სწყვეს. ეს მ-
ცხრონი მისი შესახებ; ახლა ვნახთ როგორ დროსოფიას
უნდებს ფიქრბახი ივარი მის, მის მიერ ნაკითხურ ლექციებში
„ნერვიის ანსების შესახებ“ ფიქრბახი სწინს, რომ „ეგრე
ნოდებული სპეკულაციური დროსოფიური ანიან ის დროსო-
ფიური, რომლებიც ანა თავის ყნებებს ადრეებენ საგნებთან,
ანამდე პირი იქით საგნებს ყნებებთან“. - მოყვას რა ეს
ადვილი ფიქრბახიდან, ენინი უკუთებს შენიშვნას: *ს. მ. მ. 11*

11 В. Ленин ... философские материалы

ეს ამონაწერი და ღენინის ბენიშენა საესეპით
 ყხადათ დაპარაკობს, რომ ფიქრბახს მადრინარობშია და იდე-
 არობშიც ყნებები ისე ესმოდა, როგორც შეძლევ მარქსა და
 ენგელსს; კიდევ შეყო, ის ანა მარყო ერკვევა დოლოსოფიაში
 ანსებურ რი მიმართულებში, რომელიცაა გადახვევა მას
 შიარნია ამროვნებაში ანა თანშიშდენო მოვლენათ, ანა შედ
 ის აკრიტიკებს იდეარობს, იყავს და წინ სწევს მადრინა-
 რისფერი მიმართულებას.

იდეარისფერი დოლოსოფიის მწვერვალს ჰეგელის სპე-
 კულაფერი დოლოსოფია წარმოადგენს; ამ უკანასკნელის
 საწყისო კი აქნ კიდევ იმანურ კანცის დოლოსოფიაში
 იყო მოყვებლი-იმი განსხვავებით, რომ კანცის დოლოსოფია
 რაციონარობშიან ერთად შეიყავდა ეშპინობის —კანცი გრძ-
 ნობდა, ფიქრბახის ამრით, შეშეყნების პრეყლის გან-
 სონყივლებსათვის, როგორც ეშპინობის ისე რაციონარობის
 აუყივებლობას, მაგრამ მისი საგნები თაჯის თაჯად, რომლებიც
 წარმოადგენენ მოვლენების მიბებებს, იმი თაჯთვე რადიყ შე-
 შეყნებლობის ბეჭებს აცარეფენ. ანსებობდა და ანსება
 ერთმანეთს დაპინისპირებელი კანცის დოლოსოფიაში, მათ
 მათ შორის ანსებობს განხეთქილებას; მოვლენების შესწავლით
 ანსებას აქნ ვსწვლებით. —ჰეგელის დოლოსოფიაში აქნ მოსპო-

ეს წინააღმდეგობა; მან მხოლოდ იგი უფობის პრინციპით მოი-
 ცომა ამ წინააღმდეგობის მოსპობა; აქვეღმა იგი უფობა და-
 მყანა ყოფნასა და ამროვნებას მოიხის, ყოფნა დაიყვანა ამ-
 როვნებაში; ამათ და მოუკიდებელი ანსებობა მოუსპო ყოფნას და
 ამროვნებას- ყნებას მი სყა და მოუკიდებლათ ანსებობის უფლება.
 ყოფიერება აღიანებულია, როგორც და მოუკიდებელი რეალურათ
 ანსებული, მაგრამ ის წმინდა ყნებაა, წმინდა ამროა. ამით
 ბუნებას და მოუკიდებლათ ანსებობის უფლება ესპობა ის უბნარო
 განსხვავება სურის ყნების, ხოლო სა მყანოს მე შეყნება, სი-
 ნაშეჯიღში ვადიქყა თუ ითმე მყნებებს პრწყასად.

წინააღმდეგ ასეთი იდეალი სურნი კონყეპციონსა ავირბახი
 და პანაკობს, რომ ყნებას, ამის წინ უნდა უხწრებდეს ის, რაც
 ან ანის ამრო ე.ი. ობიექტურად ანსებული მადრინიარსურნი,

 გრძნობადი სა მყანოს, თანა შედროუე ყვიშინებოთ რომ ვამოუტქვათ;

 ხოლო ავირბახის შიხედოთ პრედიკაცეს უნდა უხწრებდეს სუბიექტ

" და ამცვიყო, რომ რაღაც ანსებობის წიშნა ეს და ამცვიყო,

რომ ის ანსებობის ანა მხოლოდ ამროვნებაში" ე.ი.

ავირბახის^{ბინსვით} და მოუკიდებელი ანსებობის უფლება ან აქვს ამის-
 ყნებას. ყოფნა, ანსებობა ან წიშნა ეს იშას, რომ ანსებობდნ
 მხოლოდ ამროვნებაში, ეს დებულება შიშინებულია ყოფიერგვარნი-

იდეალიზმის წინააღმდეგ და უპირველეს ყოვლითა მკვლელობის
 ობიექტუური იდეალიზმის წინააღმდეგ, აგრეთვე ბერკლის
 სუბიექტუური იდეალიზმის წინააღმდეგ, რომელიც აჩვენებდა
 უფლებას აძლევს იმას, რაც შეგნძნებაში აჩვენებდა და ამით
 ეჭვის ქვეშ აყენებს თვითონ საკუთარი თავის აჩვენებდასაყ
 ე.ი. შიღის სოლიდარობის პრინციპად.

ფიქრების ფილოსოფიის გამოსაყრ ნების, როგორც
 იგი თვითონ დაპირაკობს, წარმოადგენს ადაშიანის და ბუნება:
 ...
 "შეძახებს ის იდეალიზმი, რომელიც სწეფებს ადაშიანს ბუნებ-
 საგან. შე აჩ ვსინყხვირობ საკუთარი დაშკიდებულებას ბუნე-
 ბისაგან". 1/

ადაშიანის და ბუნება აი აშოსაყარი ახალი ფილო-
 სოფიის, რომელსაც თვითონ ქმნის, რა თქმა უნდა, ფიქრების
 აჩ აღმჩინებებს აჩ ბუნებას და აჩ ადაშიანს, როგორც პირ-
 ველებს ~~ახს-მეორეებს~~ ისე მეორეს საკუთრებს იმ ადვილებს, რომე-
 ლიც მას სინამდვილეში გავჩნდა; - ბუნების ფაჩვლებიდან აჩ
 გამოდის ფიქრების, რადგან "ბუნება აჩის საწყისი, პირველი
 და უკანასკნელი აჩისა".

ბუნების ქვეშ ფიქრების ესმის ყოველივე ის რასაც
 ჩვენ ვხედავთ და რაც აჩ წარმოადგენს ადაშიანის ხელებსა
 და ამის პირობებს.

1/ ბ. სემინ "философские тетради"
 стр. 59.

ბუნებრივ ანსებობის მიხედვით თავის თავში აქვს,
 რადგან ის თავით არის გრძობადი, — გრძობადობა მას აძლევს
 ანსებობის უფლებას. ანსებობა გრძობადობას მოკლე ბუღი
 არის ლმინთი ე.ი. ისეთი აბსტრაქცია, რომელიც არსად არ
 ანსებობს.

ყოფნა, რომელიც მოკლე ბუღია გრძობადობას — რა თქმა
 უნდა, არ არის წამდელი ყოფნა; — ასეთი გაგება ყოფნის მი-
 შინააღიარებელი იდეალისტური ფილოსოფიის წინააღმდეგ საერთოდ
 და კერძოდ პეგელის ობიექტური იდეალიზმის წინააღმდეგ,
 რომელიც ანიჭებს და მოუკიდებელი ანსებობის — ყოფნის უფლებას
 იდეას — ყნებებს, რომლისგანაც შემდეგ გამოყვანის გრძობადი
 სინამდვილე.

გამოყვანა ბუნება ლმინთისგან ეს იშას უდრის,
 რომ შიოსურად ონიკინდის გამოყვანა გამოსახულებებისგან,
 ახლებისგან, საგნების აშ საგნების შესახებ ანსებურ ამ-
 რებისგან.

ფიქრებისათვის საკითხი იმის შესახებ, შექმნა
 თუ არა საშუალო ლმინთმა, არის გათანაბრებული ფილოსოფიის
 ძირითად კითხვასთან სურსა და მათემატიკის და მოკლე ბუღი-
 ბის საკითხთან, რომლის განხილვით ცნობილი მთელი ფილოსო-
 ფიური ამოცანების განვითარება. ეს კითხვა მთელი ფილოსო-

ადაშობანს ან აქვს ანა უთანი სხვა წარმოდგენა, ანა-
 უთანი ყნება სხვა რომელიმე სინამდვილის შესახებ, სხვა
 ანსებობის შესახებ ვინმე შემწობადი დიმიკური ანსებო-
 ბისა; თუ ან სინსებობა, რომ დაუშვან შემწობადი მ-
 ცუნიადური საშუალოს წარმომბა ამოყვანილსა გან ან, რომ-
 ძელიმე სურის წიბი სავან, თუ ან სინსებობა, რომ ამცუ-
 ყონ, რომ სავნები ანა იმიცომ იაბინება, რომ ისინი ანსებო-
 ბენ, ანამდე იმიცომ ანსებობენ, რომ ისინი მოაბინებენ,
 დე ნუ სინსებობა ავრთვე ამცუყყოფნ მათი წარმომბა
 სიცყუბისა გან, დე ნუ სინსებობა, რომ ამცუყყოფნ ანა
 სიცყუბი ანსებობენ იმიცომ, რომ ანსებობენ სავნ. ბი,
 ანამდე სავნები ანსებობენ მხოლოდ სიცყუბის შემწობით.

ფიქრბახის ეს მხარეობა მიმართულია პეგრის
 ღოლიკის წინააღმდეგ, რომელიც ყნებას და მოუკიდებელი
 ნვადური ანსებობის უფრებას აძლევს და შეცადიმიკური
 ანსების კვდა დიმიკური ანსებობა ვინაქნას სყდილობს,
 სუბიექტური ანსების ობიექტურად, ღოლიკური აბსტრაქტული
 ანსების კვდა ანა ღოლიკური ნამდვირ ანსებობა.

ამ გვანად, ანსებობის შუდმივი წინააღმდეგობა
 ყოფიყნებასა და ამოყვანებას მოხის; ეს წინააღმდეგობა
 მხოლოდ თავი ანსებობს, ფიქრბახის ამხით; სინამდვირში
 კი ეს წინააღმდეგობა უკვე დიდი ხანია ვადანყუყვილია-
 მხოლოდ ვადანყუყვილია პნაქტკური სინამდვირის სავნ-

-შინის ხუთი გრძობის შესწავლა.

ფიქრების მადრიდარბში მონისფრია; ის ყოველგვარი
 ფიქრის მოვლენების, მხედრების, სიყვარულის საფუძვლად გრ-
 ძობად მადრიდარბი სინამდრეებს, თუ რომელი ხედვა
 მხედრების მინაანსში შემოსვლა ამ ობიექტურის სინამ-
 დრის ამბე სპეციალურად ქვეშით შემყრდნობით აქ რეზ-
 მბოლოდ ერთ საკითხი გვინფორმებს, რომ მადრიდა ანის
 გონების, ამის ობიექტი, რომ ან ყოფილიყო მადრიდა გონ-
 ბას ან ექვე ბოდა ანაჟთანი მასად ამ რეზნების სათვის
 და ანუ მინაანსი მხედრების სათვის; ან შეიძლება უაფრო

 მადრიდა და ანუ უაფრო გონება, ან შეიძლება აღიარო პი-

 ველი და ან აღიარო უკანასკნელი.

შეშობ მოყვანილი და მასხა სიათებელი მხედრობანი
 ფიქრებისა ან სოფებს შესაძლებლობას იძისა, რომ ფიქ-
 რების მადრიდარბში გჭრე შემყრდნობა; რაც შეეხება
 კითხვას თუ რეგონია მისი მადრიდარბში, შედარებით უფრო
 რთულია, რადგან სძინათ იძის გამო, რომ ფიქრებს ახასია-
 თებს ანათანაბანში მდგრობა მოგვირთ რთული მოვლენების
 ახსნის საქმეში ის იძლევა შესაძლებლობას მას უნოლონ
 "ნადრიდარბი" /ფი.იოელი/ "კუშინისტი" /ღანგე/, უკიდურეს
 სენსუალიზმის" და მყვრელი და სხვა.

ღენინი ფიქრბახს ან სთვლიდა "უკიდურეს სენსუა-
 რისებათ" იხ შახ "რბივქუთრი სენსუალიზმის ანუ მათემატიკა-

 რიზმის დაშვებულ ფილოსოფოსთა ბანაკს აკუთვნებდა.

თუთონ ფიქრბახიც ხშირად ლაპარაკობდა, რომ მეშე-
 ყნებოს უნაყოფიერებას ან კუჩარ ანუ ყარბიხივ სენსუა-
 რიზმი და ანუ ნაყოფიერების; მათემატიკის სფერო იშაფე დროს

 ანიან ნაყოფიერების - /ფიქრბახი/.

როგორ უნდა გვესმოდეს ფიქრბახის ეს დებულება:
 მათემატიკის სფეროში მათემატიკის იშაფე დროს ანიან ნაყოფიერის-
 სფერო, ან და კიდევ უფრო მეტი: ფიქრბახი ხშირად აცხადებს,
 რომ შოშაველის ფილოსოფია, რომლის აქსიომებზე წყობილია ალა-
 მანი და ბუნება წარმოადგენს უანგროს, როგორც ეპიკურიზმ-
 სენსუალიზმს - ასევე ნაყოფიერებისა და მანტიზმს.

ფილოსოფიისათვის ყველაზე უფრო ძნელი და უნათლებელი
 საკითხის გადაწყვეტა, რომლის განმეორებელია მთელი ფილო-
 სოფიის ისტორია, რომელსაც უნდა ძველმა ბერძნებმა გასცეს
 პასუხი და უნდა მათ საუკუნეების ფილოსოფიურმა მიმდინა-
 რებებმა ფილოსოფიის იმ ძინიდად კითხვებზე, რომელიც გან-
 ხამდებდა ნაყოფიერის სფეროს და ნადის სფეროს ბნობას.
 ბნობა აშორს მიმართულ ბახს შინის, რომელიც ანსებლად
 მათემატიკისა და იდეალიზმის ბნობას წარმოადგენდა

-**ფიჩხაბხ** **თთქმის** **ისე** **აქვს** **გაგებური**, **როგორც** **შემდეგ**
მარქს **და** **ენგელს**.

ყნობილია **რომ** **რეალიზმი** **პრაქტიკის** **იდეალიზმის**
აღგენასა **და** **დაყვას** **წარმოადგენდა**, **რადგან** **რეალისტები**
საგნის **ბუნებურ** **ანსებურ** **ყნებებს** **შაგ**. **"შაგელობას"** **გან-**
კვერდ **დაშოკებებ** **რეალურად** **ანსებობის** **უფლებას** **აძლევენ**
და **შემდეგ** **აშ** **მოვადი** **ყნებთან** **ყლიობდენ** **კენძო**, **ინდივი-**
დუალური **საგნების** **გაშოყვანას**.

რაც **შეეხება** **წმინდალიბმის**, **მარქსი** **შას** **ფილოსო-**
ფიაში **იშ** **მიმართულებით** **სთვლიდა**, **რომლისგანაც** **შემდეგ**
შაყრეალიზმი **წარმოშვა**. **და** **ახლოებით** **ასეთ** **შეხედუ-**
ბას **ვხვდებით** **რვენ** **ფიჩხაბხთანაც**.

საინტერესოა **რაც** **ან** **უნდა** **აკმაყოფილებდეს** **ფიჩ-**
ხაბხს **ეშპინიზმი?** **რა** **თქმა** **უნდა**, **ფიჩხაბხს** **შხედულობაში**
ინგლისური **ეშპინიზმი** **და** **მისი** **წარმომადგენლები** **ჰყავს;**
ბუნებრივად **იშოვობ**, **რომ** **ეშპინისტები** **უანყოფნ** **ყოველგვარ**
ყობნას, **რომელიც** **ყლიხეური** **ან** **იქნება** **ე.ი.** **ან** **იქნება**
ყდაში **ექსპერიმენტში** **მოყვებული**, **ისინი** **დაქტიურად** **ინდი-**
ვიდუალურს **ყინ** **შონდებთან**, **რადგან** **ყდაში** **შხოლოდ** **ისეთ**
შოვდებებს **მიღება** **შეიძლება**, **რომელიც** **ინდივიდუალურად**
თავისი **ბუნებით;** **მოვადი** **ყლის** **შეშნობით** **მიუღწევლია**,

ბოლო მოგადის, აჭსენაქციის განეშე, - ფიქრბახს კანგათ
 აქვს შეგნებური ეს-ჭეშანიფიზის მიღწევა შეუძლებელია.

ჩაყ შევხება იდეალიზმის საერთოდ და კერძოდ პე-
 გერის იდეალიზმის, რათქმა უნდა ეს მას ან აკმაყოფილებს,
 ჩადგან ფილოსოფიის აშოხაჯლი წინფილი ყოველგვარი
 იდეალიზმისათვის ამჩიო-ყნეზაა. ყნეზით დაწყება საშ-
 ყანოს ახსნის ნიშნავს იშახ, რომ უშინაანხო აჭსენა-
 ქციიდან, ეს შინაჯადფიროვანი გნძნობადი საშყარო გა-
 შოიყვანო; იშ დროს, რომდხაყ ამჩი, ყნობიფიება და შინი
 შინაანხი თვითონ საჭიროებს ახსნას, თვითონ საჭიროებს
 საფუძვრს თავისი ანხეზობისათვის; ის რის ანხეზობაყ
 შოთხბოვს ხსვის ანხეზობას თავისი ანხეზობის გასაშარ-
 თლებად ან შეიძლება იყოს შინეური ფილოსოფიის აშო-
 ხაჯლი წინფილია.

დაუწყით კანფის ფილოსოფიის განხილვით, რომელ-
 საყ ფიქრბახი საშინელიანად გენშანური კლასიკური ფილო-
 სოფიის შნეჩინჯლის და იდეალიზმური ფილოსოფიის ყველაშე
 უფრო შოფიქრებური და ჭკუანური სისყვიშის და საწვიხათ
 სთვლიდა და განუხილეთ იშ კრიტიკის ხახიათ, რომელიყ
 ფიქრბახმა შოგყვა.

ეს კრიტიკა განსაკუთრებით საინტერესოა მნაჯღ
 მხრივ და უპირველესათ ყოველსა იშვილთ, რომ კანცლ
 პირველად მოხდელა ყარმხნი უკმპირიბმის და ყარმხნი
 ნაყოფნარბმის და ძღუ და მუგნძნება და გონება აუყო-
 ლებელ მომენყებად დასახა მუგენყენი სათუხს: "მუგნ-
 ძნება გონების განყმე ბრძაა, ხორღ გონება მუგნძნების
 განყმე ყარყელი ეს ამირი ნაყოფნარბმისა და უკმპირიბმის
 ყარმხნი უბის ვადარახუხს მომას" აუბელი იყო. შაგნაშ
 აქამუ კანცლი იხეუ ღუალიბმის კომიყიბმე დანჩა და სა-
 კითხი უჩი ვადახყეყილა¹⁾ და ეს ღუალიბმი ღუინბახმა
 კანცლის ღიღოსოღიამ იშ თაუთუუ მუამჩინია და დაუწყო კრი-
 ტიკა ჭინახყეღენყარღი ღიღოსოღიას.

ყნობიღია, რომ კანცლის ღიღოსოღიამ ვანიყადა ოჩ
 მხრივ კრიტიკა, კრიტიკა შაჩყენიღან და კრიტიკა შაჩ-
 ყხნიღან. შაჩყენიღან კრიტიკას კანცლის ღიღოსოღიას
 ჩეუღებნი უათ იღვარისყები ანაჩოგბეჭენდა ანაჩოგბენ
 ღეუსაყ; იღვარისყები ყდიღებენ ვანთაუხეღონ კანცლის
 ღიღოსოღიამ იშ მუღმეყიღ დანაჩოსაგან; რომღესაყ ნაჩოად-
 გენს "საგანი თაუხს თაჯღ" „*خارج ان ذيل*" ჩიხ
 მუღევათაყ კანცლი ვამიბეღებულ ნმინდა წყლის იღვარისყათ
 ჩჩემა; ე.ი. იღვარისყები კანცლს შაყენიღარბმის-

1/ იხ. პიღო. კ. ბაქჩაძე სიხეშა და მუთლი მუგელის
 ღიღოსოღიამ". გვ. 13.

დაშვები სათუთს აკრიტიკებენ, ანთა ვისუფლებენ შის მოძღვრე-
 ბას მათემატიკის სფეროში ეღებენ სავანე/მაგ. ფილოსოფიის კრიტიკა
 სანიშნავად აშთაღსაბნის სით/ . მეორე მხრივ კანცის ფინანსებ-
 ლენსიალური ფილოსოფიის კრიტიკას აწარმოებენ, მათემატიკის სფეროში
 რომელიც კანცის აკრიტიკებენ ანა მათემატიკის დაშვები-
 სათუთს, ანამედ მათემატიკის ბოლომდე ან ვალანები სათუთს
 და იდეალიზმის დაშვები სათუთს: მათემატიკის სფეროში კანცის აკ-
 რიტიკებენ ანა იმის სათუთს, რომ მან აღიარა სავანი თაუთს
 თაუად, ანამედ იმის სათუთს, რომ სავანი თაუთს თაუად მოკლე-
 ბულია ყოველგვარი მათემატიკის-კრიტიკა მინაანის და მხოლოდ
 ამისთვის არის წარმოდგენის: გრძობადი სავანები-გაშო-

 ყელიბის სავანები გონების სათუთს მხოლოდ მოვლენები და ანა
 ჭეშმარიტების სავანები, ჩვენი გონების სათუთს სავანები თაუთს
 თაუად არსებული მიუწვდომელია ე.ი. შეუწყნებელია; - აქ
 არის კანცის შეწყნების თეორიამის ის აგონსტრუქციონი, რომლის
 წინააღმდეგ საფუძვლიანად ილაშქრებს ფილოსოფიის და კანცის
 კრიტიკურ ფილოსოფიას უწოდებს იდეალიზმს, აგებულს ეშვი-
 ნიზმის საფუძვლები.

..... "კანცის ამბობს: თუ ჩვენი გრძობის სავ-
 ნებს, ვინილაუთ, რომლის უზარალ მოვლენებს [ასევე უნდა
 განვიხილოთ], ამით ვალანებთ, რომ მოვლენებს საფუძვლად
 ყუძის სავანი თაუთს თაუად, თუშეა ჩვენ რომელი ვიცით,
 რომლისა იგი მოწყობილი თვით, ანამედ ვიცით მხოლოდ შის

იქმნება: ჭეშმარიტება ემიჯნება სინამდვილეს, სინამდვილე
 ჭეშმარიტებას^{1/}, ღვინო აკეთებს დასკვნას: „ფიქრბახი კანცლ
 ბნარს სდებს ანა იშიფროშ, რომ იგი სყნობს ხაგნებს თაჟის
 თაჟად, ანამდე იშიფროშ რომ იგი ან სყნობს შათ სინამდვილ-
 ღეს ე.ი. ობიექტური ნვარობას, რომ შათ უბნარო "ამროვნე-
 ბით ანსებებათ" სყნობს და ანა ანსებობით აღჭურვილ
 ანსებებათ" ე.ი. ანა ნვარღვრათ, ნამდვირათ ანსებვრათ.
 ფიქრბახი კანცლ შაფრინარობისაგან უკან დახევას უსაყუ-
 ღვრებს^{2/}.

" კანცლს ფილოსოფია ნინააღმდეგობაა , იმას
 ვანდაუვარი აუცილებლობით ან ფიხყეს იღვარობისაკენ მიუ-
 ყუჯრით ან სენსუარობისაკენ; პინფერი გმა ნანსურს ეკუ-
 თვნის, შოჩე ანშყოს და მოშაჯარს^{1/}. 2/ თუთონ ფიქრბახი
 კი ობიექტური სენსუარობის ანუ შაფრინარობის გმას
 იჩნევს; - ფიქრბახის თვარსამრისით უჭყვრად ნვარღვრია
 კანცლსაგან უკან დაბრუნება აგნოსტიციზმის და იღვარ-
 ბის, პიუშისა და ბერკლისაკენ. 3/

1/ ღვინო თბუღებანი გ. XIII გვ. 204-205

2/ ღვინო ცომი XIII გვ. 205.

- საშინელია ნადგო ფიქრობს, რომ ახალმა დილემამ "შოშავის დილემამ" "კენი ანგარიში უნდა გაუხსნოს ჰეგელის სახით იდეალიზმს და შემდეგ განმეორე ნიდაგმე აავსოთ თავისი შეხედულებები: ამიტომ არ. იმდროს საშინელიანი შენიშვნით შეიძლება დილემადი ქინთადი ამხეზის გადმოსაყვად საქონლად იმ კრიტიკის სახითის გათვალისწინება, რომელიც შეიძლება ჰეგელის სპეკულაციური დილემადის წინააღმდეგ ჩააყვანა.

მით უმეტეს, რომ ამ კრიტიკის პირობები ჩამოყალიბდა და შეიქმნა დილემადის დილემადის პოზიტიური ნაწილი. ამასთანავე უნდა აღვნიშნოთ, რომ ჰეგელის დილემადური იდეალიზმის კრიტიკით დილემადის ანგარიში გაუხსნა მთელ წინა დილემადური ამის, რადგან ჰეგელის დილემადი შეიყვანა ყურად იმ წინააღმდეგობებს, რომლებიც ახასიათებდა დილემადური ამხოვნების განუთავიზის იტყონიას და ახლოებით ორი ათას ხუთასი წლის მანძილზე.

წინააღმდეგ ჰეგელის იდეალიზმური დილემადი სა, რომელიც ყნებებს და მოუკიდებელი ანსეზობის უდრებას ანიჭებდა, რომლისთვისაც ანსეზობა ნიშნავდა მხოლოდ ყნებებში ანსეზობას-ჰეგელის შივი წარმოდგენილი ანსი ანის მხოლოდ ყნება გნძობად მიწაანსს მოკლებული სინამდვილე² ე.ი. ანა სინამდვილე. დილემადი სათვის ნამდვილია მხოლოდ გნძობადი-

სინამდვილე, ბუნება და ადამიანი, ყველაფერი დანარჩენი
 აზრები, ყნებები არის ამ გრძნობადი სინამდვილის შედეგი.
 ჰეგელის აზრებს აკლია აზრებობის შინაარსი, აშოკომ არის
 რომ სული იბნაჟის, ~~სწავლობს~~ ყანიერი აბსტრაქციადან / აბსტრ-
 აქციონი სულითაგან / შინაარსის გაშობაყვანათ. //

ჰეგელს უნდა დაუბოლოყებდეს, დაბოლოყებული დასრუ-
 ლებული აღმოაჩინოს იმ, რის რთა სინამდვილეში პირიქით
 აზრებობს დაბოლოყებულ დაუბოლოყებულ. აშოკომ დასჭირდა
 სპეკულაციური ფილოსოფიას სუბსტანციის ყნების სუბიექტადის
 აყვანა, ან რაყ იგიყვა, ლეჩითის ყნებაშდე. ჰეგელი სპინო-
 ზას "იდეალისტური სისყმას" სწორეთ იშას უხაყყდეყნებდა,
 რომ შან სუბსტანციის ყნება სუბიექტის სიშალეშიყ უჩ
 აიყვანა. //

- 1/ ფიქრებახი ფიქრობს, რომ დიარეყტიკა სწორეთ აყ დასჭირდა
 ჰეგელს, რომ ყნითანში დაპირისპირიყბული აღმოყჩინა და ამ
 გბით აბსტრაქციოდან კვდაყ კინკრეყიურ სინამდვილეს დაბრ-
 ნეშობდა. აშოკომ შინი აშრით დიარეყტიკის თყორი შბოლო
 იდეალისტური ფილოსოფიას სჭირდა და აჩა შაყჩირიარისყურის;
 აჩ ხად უნდა ყუძოთთ ძირი იშ უდიდე სი შეყდომის, რომელმაც
 აჩ შინყა ფიქრებახის შესაძლე ბლომა შეყაფიბიკას გაშორებოდა.
- 1/ ფიქრებახი კი წინააღმდეგ ჰეგელისა სპინოზას ფილოსოფიას
 შაყჩირიარისშათ სთვლის და სუბსტანციის ქვეშ ყუნებას გუ-
 რისხბობს, ხოლო სპინოზას ბუნება ანუ ლეჩით მოკლებულია
 გრძნობად შინაარსის ყ.ი. მოკლებულია იშას, რის გაჩეყყ
 ნამდვილი ბუნება წაჩშოყდეყნელია; ყ.ის უბნარო გონება
 და შეყვი აჩაყჩირი, აშოკომ ფიქრებახი სპინოზას სუბსტანციადში
 გრძნობად შინაარსის შეყვანს, რომლის შეშდეგ შას ნამდვილი
 აზრებობის უფედა ენიჭება.

წინააღმდეგ ასეთ შეხედულებებსა ფიქიზაცი სან-
 ფისათ ყოველგვარი ყნობისა და აძრის- აძრეუნი წინა-
 ძღწნათ აყსადებს გნძნობად სინაშეჟღეს / ბუნებას და
 აღაშინებს/; ბუნებას, რომელსაც თაჟის თაჟში აქვს ანსე-
 ბობის შიშეში; ეს უკანასკნელი არ სავინოებს სხვა დაშ-
 ხშირე სავინოებას თაჟის ანსე ბობისათჟის. გნძნობადობა
 ფიქიზაციან გულისსშობს შავრინაღრინის და სურეინის შთ-
 რიანობას. სწორეთ აშინეში არ აკმაყოფილებს ფიქიზაცი
 სპინობას " თელოგეიკი შავრინაღრინი", რომ ის შოკლე ბერი
 ასეთ შორიანობას შავრინაღრინისა და სურეინისა. უნაიღვან
 ბუნება თაჟის ანსე ბობისათჟის არ სავინოებს ანაჟთან
 სხვა ძალას, აშინეში სინაშეჟღე უნდა განუხილოთ ისე,
 როგორც ის ანსე ბობს; აქ ის ბეკონის თვარსაშინისს იყავს.
 თუ იღვარისყურ ფიქიზაციან

საშეაროს ანსე ბობისათჟის ღმინთს ყნება ესა-
 ჟინობა, ფიქიზაცი აქ წმინდა შავრინაღრისყურ ახსნას იძლევა;
 შინი მსჯელობა დაახლოებით ასეთია: ანაჟგანეჟ ბუნებდრან
 რიგანეჟ ბუნება შეიქმნა ეს უკვე შეყნეინებაშ დააშეკიყა;
 ყველა რთელი რიგანიშეში შექმნილია თჟით ბუნებრივი გან-
 ურთინე ბის შედეგათ, ეს იძას დაშინაკობს, რომ ყოველგვარი
 შოკლეინის ახსნის დროს როგორც არ უნდა იყოს ის, რეჟ ბუ-
 ნებას უნდა შიშეშიათ; თუ ბუნებ ბის გმას ვაყყუბით ანსე-
 ჟეს არ შეყყყუბით, თუ რომ ჟინ კიდეჟ აუხსნეილი სავინობი

იძის ბესაბებ, როგორ შეიქმნა ზუნება, ეს სრულეპიდაყ ან
 იძეჯა იძის საფუძველს, რომ მისი შექმნის მიზეზი ანა
 შაფრიბაღურ, სურვირ ანსეზაბი უფიოთ. საშყაროს ბექმნის
 საკითხში ფიქზაბი ისეთივე ამრებს ანვიბარებს, რომელსაც
 შეშეგე მარქსი და ენგელსი: "აშ თვარსამრისოთ ძველი შა-
 ფრიბარსებებს სონის ანავითარნი ვანსხვავება ან არის და
 ანყ შეიძლება იყოს. /ღენინი /."

თსურლოგად დასრულებულ ფორმას ვსოსელოგიაში ლ-
 ბურობს; "ნა დაშოკიღებეღება აქვს ჩვენს ამრებს ვარეშო-
 მყველ ქვეყანასთან, შეუძლია თუ ანა ჩვენს ამროვნებას
 ნაშევილი ქვეყნის შეყნობა; შეუძლია თუ ანა ჩვენს ნარშო-
 ვენას და ყნებას ნაშევილი ქვეყნის სწონი სარკის ანარეკლი
 შექმნას". /ენგელსი /.

ფილოსოფოსთა უშიავრესობა აშ კითხვაზე დაეღიოთ
 პასუხს იძეჯა, თუ ან მივიღებთ მხედველობაში ავსოსე-
 კობებს, რომლებიც უანყოფებენ შესაძლებლობას საშყაროს შეშე-
 ყნებისა, ყოველ შემთხვევაში მისი შემყენების სრულ შესაძ-
 ლებობას. ანსეპიტად ნაშევილი ფილოსოფიაც შაბინ დაიწყო,
 როყა აშ კითხვაზე პასუხის ძიება დაიწყეს ფილოსოფოსებმა,
 ამიყომ იყო, რომ პეგელი ნაფურ ფილოსოფოსებს ან სთვიღა
 ნაშევილ ფილოსოფოსებად.

1/ იბ.ღენინი შაფრიბარბში და ვშპინიოქნიფიყნიშში

ჰეგელის ფილოსოფია წინააღმდეგ პრუშისა და კანტისა
 საშუაროს სრულ შეშეყენებას აღთანებს; მაგრამ ჰეგელის აზრით
 ნაშეჯერ საშუაროში ჩვენ სწორივით შიხ გონიერ შინააჩსხ შეუ-
 ყნობთ, ე.ი. როგორც ფ.ენგელსი დაპაჩაკობს: აზროვნებას შეუძ-
 რია შხორთ იშის შეყნობა; ჩაყ თა ოისი შინააჩსით აზროვნების
 ბუნებას შეკებაშება; - აზროვნებისა და შეყოფობის იგიუობის
 დაშეუბის შეშეჯერ შხორთ აშეაგვარჩ დასკუნის ვაშოყაწაწა
 შეუძრო იხეთ თანშეშეგუნთ შობაზროვნეს, როგორჩიყ იყო ჰეგელი.
 აშოცოშ შეშეყენების პროყესი ჰეგელაწ თოითშეშეყენების პროყესი

ჰეგელმა შობაბიწა ვაწყენება აჩსებური სინაშეჯერი-
 დან. აბშეჩაქყიის საფუძველშე შიილო უშაღვესი საფეხური
 ყნების და იქიდან აშ უშინააჩსო სინაშეჯერიდან დაიწყო კრლეუ
 ვაშოყაწაწა, დედუყიჩება ნაშეჯერ საშუაროს კონკრეტული გრძ-
 ნობადი ბუნების აშოცოშ ფეჩებაბის საშაჩლიაწი შენიშენით
 ჰეგელთან დასაწყისო და ბოლო ეჩთშაწეთს ეშთხევა.

ის ჩაყ აშ საკითხში ჰეგელის ფილოსოფიის შიშაჩი
 ითქმის, ბოლოს და ბოლოს, შთერ იდვადი სტენი ფილოსოფიასაყ
 ეხება. აუილოთ, მაგალითად, პლატონის იდვადიშში, როშელიყ იწ-
 ყვბს იშის დასაბუთებით, რომ ყნებებში, იდვები შაჩადიუიოა,
 ჭეშმანიჭა, ნაშეჯერიოა-შაგ. "ყსენობა"; ხოლო გრძნობადი ხილუ
 იწდოუდვადეჩი საგნები წაჩშაჯელი, ყვადვადი-აშოცოშ ახსწ
 საშუაროს იშ ნაშეჯერი საშუაროსაგან უწდა და ოწყოთ, როშელიყ
 საფუძველიო აშ შაწეჩიარეჩი, შოწყენებით გრძნობადი ეყყენის

Ընդունի՛ր զիս, հոմ ամին թղթերն գրութապիս յայ սեղտոս,
 մեղրոք ըստ ձեռնդ՝ զպարզնոտ յգիր թողոյինք զբլուր ըս թխտա-
 նյրի; յիս անց զասայ տինոս, ուղջան թղթերն գրութապիս սան-
 զքննոմն գրութապիս ամուրնքննիս զանտառնքննիս թոյն թոյն-
 թլուր ցարնոտ ըս ամուրնքննիս թղթերնքննիս յեղջեղն թողն-
 քննոտ; Թողմապիս յեղջեղնքննիս օր, հոմ թղթերն սահքննոմն
 թղթերնքննիս սայտեղննիս զըզնքննքննիս ըս ըզնքննքննիս թղթերն
 հոմքննքննիս ըզնքննքննիս գրութապիս հանասննիս յիսն թղթերն,
 սորս թղթերն ^{պիս} յեղջեղնքննիս գրութապիս.

აზროვნებისა და მყოფობის იგივეობის კანონი, რომლის
 ნინაალმდგვ ილაშქრებს ჟიჟინბახი და აყენებს სუბიექტ-ობიექ-
 ტის ერთანობის მატერიალისტური გაგებას, იდეალიზმის ფიჩი-
 თადი კანონია. ან შეიძლება ჩვენ იდეალისტური ფილოსოფია
 ნაჩიშვიდგინოთ, სუბიექტური იდეალიზმი იქნება ის თუ ობიექ-
 ტური, რომელიც ანსებობისა და აზროვნების იგივეობის აღი-
 რებოთ ან იწყებს თავისი ფილოსოფიური სისტემის შენებას ავი-
 ლოთ მაგალითად, ბერკლის სუბიექტური იდეალიზმი: მისი ფილო-
 სოფიის ძირითადი ეტულება მიმართული მატერიალისტების ნი-
 ნაალმდგვ ამბობს, რომ ანსებობა ნიშნავს ათვისებას. თუ ეს
 ეტულება მიიღოთ და თქვენ გახასიათებთ ოდნავი თანმიმდევრო-
 ბა აზროვნების სფეროში ე.ი. ყოველთვის ა-შემდეგ ბ-დაპარა-
კობთ, უნდა სთქვათ, რომ ანსებობა და აღქმა ერთი და იგივეა;
 მაგიდა, რომელიც ანსებობს ჩვენგან დამოუკიდებლად ხელშე-
 სახებათ, რომელიც საყ აღვიქვამთ ჩვენ ჩვენი გრძნობის ორგანიზ-
 მის საშუალებით, მის მოყვანობას, ფრის, სიდიდეს და სხვა
 სრულებით ან განსხვავდება იმ აღქმულისაგან, რომელიც ჩვენში,
 სუბიექტში ანსებობს ე.ი. ნამდვილად ანსებული და აღქმაში
 მოყვებული მაგიდა ერთი და იგივეა. კიდევ მეტი, ნამდვილია ის,
 რაც სუბიექტის აღქმაში ანსებობს.

ნინაალმდგვ იდეალიზმის ასეთი თეზისისა, ჟიჟინბახი ამტკი-
 ყებს, რომ ჩვენი შეგრძნებანი ობიექტური რეალიზმის სახეს
 ნაჩიშვიდგენს და რომ ის იგივეობაში ან აჩის ამ ობიექტური
 რეალიზმთან. ამით ის უაჩიყოფს შიშოთ მოყვანილ სუბიექტურ
 იდეალიზმის ძირითად ეტულებას, რომ ანსებობა და აღქმა

ენათ და იგივე იყოს. თუ ეს დებულება მივიღოთ, შემდეგ
 შემეყენების პრისყესი აღვიღო აიგება, რადგან შემეყენებას
 საქმე ექნება მხოლოდ აღქმასთან. ამ თვალსაზრისის ე.ი.
 ბენკლის სუბიექტური იდეალიზმის არ გამოჩნდება არც მახი და
 არც აგენაჩიუსი. ეს უკანასკნელები ხომ სინამდვილეს "შეგ-
 ჩნდებათა კომპლექსებათ" აღიარებდნენ და არ სთვლიდნენ
 შეგჩნდებას ობიექტურად სინამდვილის შემოქმედების შე-
 დგათ სუბიექტურად. რატომ უნდა, ერთი და იგივეა "შეგ-
 ჩნდებათა კომპლექსებს" თავის თავად არსებულათ, ობიექტ-
 ტურად გამოყოფილებათ თუ სუბიექტურად მოვლენებათ, რიგე
 შემთხვევაში ჩვენ საქმე გვაქვს იდეალიზმთან. ამიტომ ფიქტურ-
 ბახი მართალია, როცა იდეალიზმს ემჩვიის საეითოდ და
 მათი არსებობის სხვადასხვაობის მიუხედავათ ერთ ძირი-
 თად მიზანს ამჩნევს ფილოსოფიური იდეალიზმში.

ამ თვალსაზრისით კანტის იდეალისტური ფილოსოფია არ
 ნაჩ მოადგენს გამოწვევას. ის იწყებს იმით, რომ გამოწვევას
 შემეყენების საბუნებრივი და შეუძლებლობა, იწყებს იმის გა-
 მოკვლევათ თუ რა შეუძლია შემეყენობს გონებას და ასაბუ-
 თებს, რომ შემეყენებადია მხოლოდ მოვლენები, რომლებიც
 არ არიან წამდვილი გრძნობადი საგნები მას ე.ი. გონებას
 შეუძლია შემეყენობს მხოლოდ ამჩონებობით საგნები, ამჩონებ-
 ბით არსი-მოკვლე გონება იმას შემეყენებას სინამდვილეში,
 რაც მას ეკუთვნის, რაც მან შეიცანა იქ. წამდვილი გრძნო-
 ბადი საგნები შემეყენებისათვის მიუწვდომელი ჩნდება, რადგან
 აღამიანური გონებას არც აქვს მასთან საქმე. მოვლენათა

ანსებობა შეუშვენიერებელია, რადგან ის არ არის შეშვენიერების
 საგანი. საგანი შეშვენიერების და საგნის ^{შეშვენიერების} რჩეული ნაწილია
 მონყვევადი სფეროა, გონებას მხოლოდ შეშვენიერების საგანთან
 აქვს საქმედ და არა თავის თავად ანსებობა საგნებთან; ამი-
 ცოცხალი გონება მხოლოდ იმ კანონებსა და წესებს აღმოაჩენს
 სინამდვილეში, რომლებიც მან შეიტანა იქ. კანონებსა და
წესებებს სინამდვილეში უკანონობებს გონება.

რას გვეუბნება ეს დებულება, თუ არა იმას, რომ იდეა-
 ლისტური ფილოსოფიაში საერთოდ გაბატონებული კანონი აზრო-
 ნებისა და ყოფიერების იგივეობის, ბატონობის კანონის ფილო-
 სოფიაში. თუ კანონის ცრიანსაყვდენადური ფილოსოფიაში კიდევ
 არის დანიშნული რაღაც მოვლენების გამომწვევი ჩვენთვის
 მიუღწევადი საგნები თავის თავად, ჰეგელთან და არამე თუ
 ჰეგელთან, არამედ ჯერ კიდევ დიხვსთან ეს ~~საგნები თავის~~
~~თავად მობხნილია. სხვაგვარადაც იდეალიზმი ვერ მოიქცეოდა,~~
 თავად მობხნილია. სხვაგვარადაც იდეალიზმი ვერ მოიქცეოდა,
 სხვა გზა თანმიმდევრულ იდეალისტურ მონიშნის პრინციპებზე
 აგებულ ფილოსოფიას საშუაროს შეშვენიერების საქმეში არ გააჩ-
 ნია. ვინაიდან იდეალიზმს, -როგორც ფიქციონალური სინების, კონ-
 კრეტული სინამდვილე გამაყვავს განყენებულ აბსტრაქციონიდან,
 მატერიალური გრძობადი სულიერიდან, არა მატერიალურისაგან,
 სხვა გზა არ გააჩნია. რატომ უნდა, ის ვერ დაუბრუნებულა
 დეკარტის მიერ არჩეულ გზას, რომელიც სუსა და მატერიას
 აძლევს დამოუკიდებლად ანსებობის უფლებას. ეს არის გზა
 ფიქციონალური პარადიგმატისა-ეს გზა არ აყენებს ფილო-
 სოფიური სისუფობის ნიშანზე ისეთ მოთხოვნებებს, რომელიც

მონიხსტურ პრინციპებზე-აგებული ფილოსოფიას უსაჭიროება. ის ან
თხილუმბს ერთი, რომელიც სანყისით ახსნას შიგნით:-ანსებობს რ
რნი რიგი მოვლენებისა, ფსიქიური და ფიზიკური, რომლებიც
ერთმანეთს პარადელურადაა ანსებობენ და ან საჭიროებენ ერთმა-
ნეთს ანსებობისათვის.-

"საგნები, რომლებსაც ერთმანეთთან ანათერნი ან აქვს
საერთო, ან შეიძლება იყვნენ ერთი შიგნით-აქვენი"- |

მაშასადამე ფიგურაბის წინაშე მთელი სინთეზით იღვა
საკითხი ან სიქო-ფიზიკური პარადელიზმი, რომელიც უკვე
ქველი ნაყნობი გზა იყო და ან იღვ-ლიხსტური იგოვრობის პრინ-
ციპი, რომელიც შემოყვების ყველა რთულ კითხვებს ხსნიდა
მონიზმის, მაგნიამ იღვლიხსტური მონიზმის თვალსაზრისით.

ჩვენ უკვე ვნახეთ, რომ ფიგურაბშია მაცერნიკალიხსტური
მონიზმის გზა აირჩია, რათმა უნდა, ყოველივესა საფუძველს
მოკლებულია, ფი.იოლიის მიკროსება, რომ ფიგურაბი თითქმის
მამათშთავარი იყო ფსიქო-ფიზიკური პარადელიზმის, ან თითქმის
იგი აღთარებდეს ფსიქო-ფიზიკურის იგოვრობას აღამიანში. ან
შეიძლება ასეთი შეხედულება მივანეროთ ფიგურაბს, რადგან
ის თავის "Nachgelassenen Aphorismen"-ში სწერს:

" ჩემთვის მაცერნიკალიზმი არის საფუძველი აღამიანური
ანსებობისა და ცოდნის, მაგნიამ შე ან შეიძლება მოვეყვებ
მას ისე, როგორც ექსტრემიან ფიზიკოლოგები, ბუნების მეცნიერები
აშ სტრუქტურის ვინრო მნიშვნელობით, მაგ. მოღვემოცი. მათთვის ის
|ვ.ი. მაცერნიკალიზმი ვ.კ. | არა მხოლოდ საფუძველია შენობის,

|/ სპინობა " ერთი " გვ. 4, თქონიმა ვ.

ანამდე თვით შინაობა. მივდივართ ამ თვალსაზრისიდან
უკან, მე სავსებით ვეთანხმები მაცერნიკაღიუსებს; მივდი-
ვჭრ ნინ, მე ვძირღები მათ-".

ფიქრებაჲის მიუ^სრ ღებულება მიმართულია ნინაალმდეგ
მაცერნიკაღიუსის იმ ფრმისა, რომელიც ფობისა და მოღე-
შოცის სახელთან არის დაკავშირებული-| ვურგაზრდი მაცე-
რიკაღიუსის ნინაალმდეგ |, რომელსაც ვმიჯნებოდა და ანა
მარცხ ფიქრებაჲი ანამდე მარქსი და ვნგელსიყ.- ვნგელსი
პიკტებაჲს ფიქრებაჲს ანა იმისათვის, რომ ის ვავმიჯნა
ვურგაზრდი მაცერნიკაღიუსს, ანამდე იმისათვის, რომ ბოგოვიტო
მაცერნიკაღიუსების შეყვარების ვამო უარი ვანაყხადა სახელ-
ნობლება მაცერნიკაღიუსით. ნათქმა უნდა, ფიქრებაჲი სავსე-
ბით სწორად მსჯელობდა, რომ აყხალება, რომ " ჩემთვის
მაცერნიკაღიუსი მხოლოდ საფუძველია შინაობის და ანა თვით
შინაობა-" ის ამით იღამქრება მაცერნიკაღიუსი და სულიერი
პროცესების ვაგვივების ნინაალმდეგ, კიდევ მეცი, ფიქრ-
ბაჲი ხაშს უსვაშს, რომ მაცერნიკაღიუსიდან, ფიქრებაჲიდან,
უშუალოდ პირდაპირი ვბით ანა მაცერნიკაღიუსი, სულიერი მო-
ღებების ახსნა ისევ მეუძღვებოდა, რომლის ბუნებრივ
უშუალოდ ვერი ამოხსნით ბიჭროკრაცსო.

ბუნება საფუძველია ადამიანის, მაგრამ ეს უკანასკნე
ლი წარმოადგენს უმაღლეს ფრმას ორგანული მაცერნიკის ვან-
ვითარებისა, ამისათვის ფიქრებაჲის ვანყხალება, რომ ადამი-
ნი იყო მესამე და უკანასკნელი ამრი მისი ფოლსოფიისა,
თავისთავად მიუთითებს ფიქრებაჲის მაცერნიკაღიუსის ანცერ-
პოლოგიური ხასიათით. თუ ახსნიდა ფიქრებაჲი ადამიანის

მსოფლიოში უფრო მეტად დასავლეთში, მაშინ
 მათგან იმისა და სპირიტუალიზმს / ე.ი. იდეალიზმს /
 შორის ამისთვის დაუპირისპირეს თავად მსოფლიო-
 ში გამოყოფილად გამოჩვენებულ; ამიტომ სავსებით სწორად
 შენიშნავს პეტროვიჩი, რომ ეს ამ მიმართულებით იხი-
 ლავს ე. თეოციენტის ანტიკონკრეტული მსოფლიო-
 აზროვნება, რომ " თეოციენტია აღმოსავლეთი აღმოსავლეთი და
 სოფლიო მსოფლიოს გამოსავალი წინადადება მხოლოდ იმისთვის,
 რომ მას იმედი მიქონდა ამ გზით უფრო მიაღწევდა მიზანს,
 რომელიც შეიძლება სწორი შეხედულების შედგენაში საზოგა-
 ლო მსოფლიო და მის " სურათს " დამოკიდებულებაში. " /
 ე.ი. საკითხის ასეთი განხილვა-აღმოსავლეთის ამისთვის წინ-
 ცხედრად-გამოყენება, -წინადადებას " მეოცობრივი ხეობა "
 დასამტკიცებლად იმისა, რომ სული წინადადებას მსოფლიოს,
 ანა ყოველგვარი მსოფლიოს, ანამდე მსოფლიოს ორგანიზაციის
 უშუალოდ დასაბუთების, ცენტრის პროექტს. აუ ჩვენ ვიცით, რას
 წინადადებას ის ნიშნავს, რომლისაგანაც შეხედება ცენტრი,
 ამის შემდეგ ჩვენ აღვიღებ შევიშლავთ ნათელ შეხედუ-
 ლებას სხვა ყოველგვარი მსოფლიოს შესახებ. - ამ მიმართუ-
 ლებით არსებულ დაუპირისპირეს, რომელიც მიმდინარეობდა მსოფლიო-
 დროში და სპირიტუალიზმს შორის, თეოციენტის მსოფლიო-
 ში დასაბუთებლად აქვს საკითხი გადაწყვეტილი.

სული გამოყენებულა, როგორც ნაწინამოებო, მაგრამ
 ის იგუჯობით დამოკიდებულებაში კი არ იმყოფება მსოფლიო-
 სთან-ცენტრთან და მის ნიშნავს შემიძლება მსოფლიოსთან, ანამდე
 აიხსნება მხოლოდ მისგან. აქ არ შეიძლება ვილაპარაკოთ
 მსოფლიოსა და სულიერის იგუჯობაში; ეს საკითხი თავის

თავად მოხსნილია თეოციენტისა თავის რადგან ის რომ აიგუჯ-
 -1) იბ.გ. პეტროვიჩი " მარქსიზმის ძირითადი საკითხი " გვ. 10.

ծըղե սურճոյնս—մալթրոնալընտան, մաժին ոս ան ողա՛ճահալընտան
 սըլոն ժեղանք, հոգոհի մալթրոնոս ոհնանո՛ճալոն շմալընտ
 արհոն, լիլոնոն Յհոլըլըլոն ժեղանք; ան ըս քոլոլ—դո՛ճ—
 յընի Յահալըլոնոն տըլընա՛ճոնոն հոժ ոլըղե, ջըհ մոտ—
 իոլըս ջըտոլըն մըլոն յննան, հալըն սալընտ, հոլընտնալ
 ջըտնալտան անդընի ան յլըն սալըտ ան ժըլընտ ջըտ
 մըլոն մո՛ճընտ ջանըն—ըն ջըհ յոլըլ սճոնո՛ճալ յընո՛ճա—
 մոլըլ; հոլընտն ան ո՛ճոնոն սընոլըլ—ոճոլըլոն ոլըլըլ
 յոն ոլըլընտըն տըլոնոն ըս ան քոլոլ—դո՛ճ յընի Յահալը-
 ընոն տըլընա՛ճոնոն.

ոս ան ո՛ճոնոն յան ջըղըլոն սճըլըլալըն տըլոնտոն
 ժըլըլընտնոն հոլոնոն ըս ան ժըլըլընտըն մալթրոնալընտն
 տըլընա՛ճոնոն սալընտն ժըլըլընտնոն սալոնտն. հոլընտն
 ջընոնալընտն մոնըս, հոժ սաճոլըլ ըս յընա՛ճալ յըլըլըն
 ժըլընտն յընի մալթրոնալընտն ըս ոլըլընտն ջըտնալտն ջըտն
 ջա; հոլոն յոնըլըն ոն ժըլըն ջընաճոնոն ըս սալըլընտն
 սալընտն ժըլըլընտնոն, անոլըլ ան ոն հոժ ժըլըլընտըն
 սալըլընտնոն հոլընտն ժըլըլընտնոն ժըլըլընտն
 ջանըլընտն.

հոլընտնոն ժըլըլընտն մալթրոնալընտըն տըլոնոն սա-
 քոլըլընտն յըլըն ան սընոլըլ—ոճոլըլոն ոլըլըլտն, ան յըլը
 ջըտնոն, ան ջանըլընտն "ժը", ան յըլը յընալըլըլ
 յընոն / ժըլըլընտն ոլըլընտն ոննալըլըլ. հըլը
 սնըլը, հոլըլըլ ոն յըլը ընտ ան հըլը "ժը", ան "ժը".
 մոլըլը հըլըլը, սնըլըլըն ոն ան ան "ժը", ան յըլը
 "ժը". ան ջըլըլը, սըլըլըն ոլըլըլըլըլ, հոլըլըլ յըլըլ—

ვარ წერილად აბსრქაქვურ "შე"საღიანიებენ.საჭიროა ამოსა-
 ვარ წერილად მივიღოთ "მე" და "შენ", ე.ი. სუბიექტი და
 ობიექტი. აქ საწყისის ორმაგობასთან არ გვაქვს საქმე;
 თუნიშნები ამოსავარ წერილად ლებულობს ერთ ძიხითად დე-
 ბულებას, რომელიც დაშინაკობს, რომ "მე" არის არა მარტო
სუბიექტი, არამედ იმავე რის ობიექტის-სუბიექტი თავისთავი
 ობიექტო სხვითვის.

"ჩაყ ჩემთვის ან სუბიექტურად არის წმინდა სულიერი,
 არა მატერიალური, არა გრძნობიერი აქტი, ის თავის თავად,
 ობიექტურად არის აქტი მატერიალური, გრძნობიერი." 1/

შემეყნების პიროყის განხორყიდებისათვის აუყილებუ-
 რია, როგორყ სუბიექტის არსებობა ისე ობიექტის ე.ი. არსებობა
 შემეყნების და შესამეყნებელის, შავრამ არსებობა
 შესამეყნების, ობიექტური სინამდვილის წინ უსწრებს ყოველ
 გვარ შემეყნებით პიროყის. ობიექტური სინამდვილე არსებობს
 ყოველგვარი შემეყნებელი სუბიექტის არსებობისაგან დამოუ-
 კლებლათ და ყოველგვარი თიროსოთია არის შესწავლა იმის,
ჩაყ არის, აზროყნება-თიროსოთია და სხვა ყველა დარგი იღო
 რგოისა შედეგია და ნაწარმოებია იმისა, ჩაყ არსებობს ო
 ობიექტურათ, დამოუკლებლად ყოველგვარი შემეყნებელი სუ-
 ბიექტისაგან. აზროყნება, თიროსოთია არ შეიძლება არსებობ-
 ლეს ამ ობიექტური, ჩვენგან დამოუკლებელი სინამდვილის
 არსებობის ვარყმე, ჩადგან აზრის საყუძვლათ უძვეს ის, ჩაყ

1/ იბ.გ. პრეხანოვი-მარქსიზმის ძიხითადი საკითხები" გვ. 11-12

ან ანის აზრი. - აზრები სწორედ იმდენათ ანსებობენ ჩამ-
 ენათაჲს ანსებობენ ის სავნები და მოკლებები, რომლის
 შესახებაც ეს აზრები იქმნებიან. ჩაყ შეხება ობიექტურს
 ჩვენგან დამოუკიდებელ სინამდვილეს, ის, ჩაყ შეხება უნდა,
 ანსებობს ყოველგვარად შემთხვევებელი სუბიექტისაგან დამო-
 კიდებლათ. ამ სავითხებ, ჩ. მათისადმი მიმართულ პასუხში
 შეიძლება სწერდეს:

" ბუნება, რომელიც აღაშენა ან შეგნების ობიექტურ
 ან ანის, ჩასაკვირვებელია, სპეკულაციური ფორმით, ან
 ყოველს შემთხვევაში, იდეალიზმისათვის სინამდვილეს კან-
 ტონს სავანს თავის თავად, რეალობას მოკლებულ აბსტრაქ-
 ტიკას, მაგრამ სწორედ ბუნებას მოაქვს კონკრეტული იდეალიზმი-
 სათვის. ბუნებისმეცნიერებებს ყოველ შემთხვევაში, მის
 ახლანდელ მდგომარეობაში, აუცილებლად მიუყვანის იმ პუნ-
 ტამდე, ჩოყა ჯერ კიდევ პირობები ან იყო აღაშენის
 ანსებობისათვის, ჩოყა ბუნება ე. ი. დედამიწა კიდევ ახ
 შედგენ და აღაშენის თავისა და შეგნების სავანს, ჩოყა
 მათსადამე იგი აბსოლუტურად უაღაშენა ანს იყო
 / *absolut unmenſchliches Wesen* /.-

იდეალიზმში შეიძლება გვიპასუხოს: *მე, მაგრამ ეს*
ბუნება, რომ შენ მიერ გააზრებელი ბუნებაა / von sich
gedachte / ჩასაკვირვებელია, ჩოყ მაგრამ აქედან ან
 გაშობილნიანობს, ჩოყ ეს ბუნება განსაზღვრულ პირობებში,
 მათლად ან ანსებობდა, ისევე ჩოგონს იმ გაჩემობიდან,
 ჩოყ სპეკულაცი და პლატონი ჩემთვის ან ანსებობენ, თუ შე

მხორღე ვაზროვნებ მათ შესახებ, ან გამომდინარეობს, რომ სოკრატე და პლატონი თავის დროზე ნამდვილად ან ანსებობ-ბენდნენ უჩემოთ¹. ა/

ანსებობს თუ ანა საგნები ჩვენთვის ე.ი. სუბიექტური შეგნებობათვის ამაზე სრულებით ან ანის დამოკიდებულები სამყაროს ობიექტურად ანსებობის საკითხი, ისე როგორც ყოველგვარი ჩემი ყოფნის გარეშე ანსებობდა სოკრატე და პლატონი— მაგრამ თუ ჩვენ მიზნად ვისახავთ შევიძენოთ ეს ჩვენგან დამოკიდებულად ანსებული სინამდვილე, საგნები ამ შემთხვევაში უნდა შევიძენოთ ისე, როგორც სინამდვილეში ანსებობს— ვიფიქროთ საგნებისა და მათი ანსების შესახებ და შევიძენოთ ეს საგნები ისე, როგორც სინამდვილეში ანსებობენ. სინამდვილეს ისეთი სახით შევიძენება, როგორც ის ანსებობს— ან ფილოსოფიის უმადლესი ამოყვანა და კანონი ფიფინბახის მიხედვით.—

ფიფინბახის ფილოსოფიური მატერიალიზმი ყოველგვარი შევიძენებისა და შესწავლის ობიექტად ანსებობს ანსებულ სინამდვილეს, მაგრამ ეს ჯერ კიდევ დიდს ანაფრის ან აშობს, რადგან ყოველი ფილოსოფიური სისწრეა შევიძენების მთავარი ამოყვანას იმაში ხედავს, რომ ანსებული სინამდვილე— სამყარო შევიძენოს. განა პეგელის დიადექტიკური იდეალიზმი ამ ამოყვანას ან ვისახურობა. საქმე მხორღე იმაშია, ესა თუ ის ფილოსოფიური სისწრეა, რას ანსებობს სინამდვილეთ, ანსებულად, რა შინაარს გულისხმობს ამ

1/ ვ. დენინი ტ. 411, გვ. 84.

სილყვებში. როგორც ჩვენთვის უკვე ცნობილია, ჰეგელი დამოკიდებული არსებობის უფლებას ანიჭებდა ცნებებს, - ერთადერთ სინამდვილეთ ცნებას აუხადებდა; ფიქრბახი კი არსებობის უფლებას ანიჭებს მხოლოდ ემპირიურ ყოფიერებას, ყოფიერებას, რომელიც აღამიანს ეძლევა გრძნობების საშუალებით. - გააზრებული ყოფიერება არ არის ნამდვილი, ის მოჩვენებითია, უშინაანსაა, აბსურაქტულია, მისი მხოლოდ ჩემენა შეიძლება და არა შეგრძნება; ე.ი. ფიქრბახის აზრით ნამდვილად არსებულია ისეთი საგნები, რომლებსაც გრძნობადობა ახასიათებს - ასეთია ბუნება და აღამიანი-ბუნება გრძნობადი / *in concreto* / და არა ბუნება, რომელიც არ შეიძებს არავითარ კონკრეტულ გრძნობად თვისებებს, - ბუნება / *in abstracto* / აზრბში. იდეალიზმი ბუნებას იღებს *in abstracto*, ბუნება აზრბში და აქედან აბდენს შემდეგ ნამდვილი გრძნობადი ბუნების გამოყვანას, ამიტომ არის, რომ ჰეგელმა ნამდვილი ბუნება, ბუნება *in concreto* სურის სხვად ყოფნად გამოაუხადა. ბუნება ჰეგელმა შენიშვნებში მოათავსა - უნაიდან იდეალიზმი საერთოდ და კერძოდ ჰეგელის არ სცნობს სინამდვილეთ გრძნობად-კონკრეტულ ბუნებას რა ცნებას აუხადებს სინამდვილეთ; მაშასადამე შემეცნების შრომისი ჰეგელთან თვითშემეცნების შრომისა - ხოლო ერთად ერთი საშუალება შემეცნებისა გონება-შემეცნება ცნებების საშუალებით ეს არის ნამდვილი შემეცნება, ჰეგელის აზრით, გრძნობა და ქვირცხ წარმოადგენს დასაწყის სტადიას, აზროვნება უკანასკნელს და ამიტომ რადგან პირველი დასაწყის სტადიას წარმოადგენს

გინდობა გუგ ჩვენება ჩვენ უფრო კონკრეტულიად ვიდრე
აზროვნება, მავ ჩამ სინამდვილეში კი სანინააღმდეგოს
აქვს ადგილი.

ფიქრებასი უარყოფს სინამდვილის მსუთ გაგებას,
რომელიც მხოლოდ აზროვნებაში აჩვენებს და უპირისპირებს
მას გინდობად სინამდვილეს, რომლის შემეყვნება ხდება
შეგინდებების შემწეობით; შეგინდება გამოწვეულია ადამი-
ნი რომელიც საგნის მიეი და აიის უშუალო გზა ამ საგ-
ნის შესამეყნებლად; სხვა გზა ფიქრებასისათვის არ არსე-
შობს, რადგან შემეყვნება ყოფილთვის კონკრეტულია იწყება,
რომელიც მხოლოდ შეგინდების საშუალებით შეიძლება შემო-
ვიდეს ჩვენს გონებაში. ჭეშმარიტება- სინამდვილე გინდო-
ბებში უნდა ვეძიოთ. განა შეიძლება ადამიანიშა ოდესმე
ალოქვას-დაინახოს სხეული, შატეჩი? ჩვენ ალქქვამთ და
ვხედავთ მხოლოდ და მხოლოდ „ამ ნყარს“, „ ამ ყყხებს“,
„ამ ვარსკვლავებს“, „ ამ ქვებს“, „ ამ ხეებს“, „ამ ყხ-
ვეებს“, „ ამ ადამიანებს“, ყოფილთვის მხოლოდ და მხო-
ლოდ გარკვეულ გინდობად ინდივიდუალური საგნებსა და
არსებებს, მავ ჩამ არასოდეს არ აღვიქვამს და არ გვინა-
ხავს არც სხეული, არც სული და არც საგანი, როგორც
ასეთი.

ასე რომ ფიქრებასისათვის შემეყვნება იწყება გინდო-
ბადი ინდივიდუალური საგნებისა და არსებების შემეყ-
ნებით-სხვა გზა არ არსებობს, ვინაიდან ადამიანის შეგინ-
დებათა ორგანოებს მხოლოდ კონკრეტული/გარკვეული სა-

განი/, არსება შეუძლია შეიგნდნოს-ეს სახელი, ეს ხე და
 სხვა. ხე; ჩოგონი ასეთი ე.ი. ზოგადი ცნება, ჩომელიც
 აუხილებელია და მიზანია შემეცნების აქედან უნდა იქნეს
 გამოყენებული. ჩვენ დაინახეთ- და კიდევ უფრო დანერვი-
 ბით, ქვემოთ შევხებით ამ საკითხს- დივინიზმი არ უგულებ-
 ყობს გონების ჩონს შემეცნების პირობებში, მაგრამ ის გონ-
 ბას აყხადებს გნდნობადობის უმაღლეს დონეზე. /ამაზე ქვემოთ

შეუძლია თუ არა აღდგინოს გნდნობათა ორგანოების შე-
 მნობით შემეცნოს არსებები სინამდვილე-სამყარო, ეყოფა
 თუ არა აღდგინოს ის ხუთი გნდნობის ორგანო, ჩომელიც მის
 განკარგულებაში იმყოფება, ამ ჩთუნი საქმის- /სამყაროს შე-
 შეცნების /- შესახულებლათ. ამ კითხვაზე დივინიზმი პასუ-
 ხობს, რომ ჩვენ არა გვაქვს არავითარი საჭიკველი ვიჭიქროთ
 რომ აღდგინოს. ქონდეს შემგნდნობათა მეტი
 ორგანოები- ე.ი. მეტი გნდნობის ორგანოები, ვიდრე ვაანნი-
 თიქოს ამით ის მეტი თვისებებს და საგნებს შეიშეცნებდა
 ბუნებაში, ვანი სამყაროში; არა ორგანულ ბუნებაში შესაშე-
 ცნებელი საგნები არსებობენ არა უშეცნის, ვიდრე ორგანულ-
 ში- /ამ შემთხვევაში აღდგინებში/ მისი შემეცნების შესაძლე-
 ლობანი. აღდგინოს უნდა იმდენი გნდნობის ორგანოები აქვ-
 რამდენიც აუხილებელია, რომ აღიქვას სამყარო მის მადიანო-
 ბაში.

სამყაროს სხული შემეცნების შესაძლებლობის საკითხი
 დივინიზმის მიერ სავსებით დიდებითად არის გადაწყვეტილი
 ნინა აღმდევ აგნოსტიციზმისა, მოყვანილი აქვს ნიხ ეს ადგილი

լենինն գրողհիճանիս յոգնորան " Ըրբխողծո հրդոգոնս յհնյ-
ծոն Յրեսանդր", ոգո յրդտղծն յնրտ ՅրնոՅրնանս: " Ըրսոճր.
Իրոճրեք. կուս. ճնոսսր շրեոն, օտքրս-ոս ճն
օս ճնոսսր Բեյրս և Մրք. Կեմ:)

Յրճըր ըրնոն յճնոՅրնայն, հոճ գրողհիճանիս յնրտո հոճո
յճոճոնրհո մսխըոճո ճնոճընըոճոնո շրոյրո շրհոն յճնո
սըրոյոճոն ճնոնոճըրը. յճոնոնրոյրո հո հոճընոն Յրճըն-
նրոն հրդո Յրնոճըրոճո, մոստտըրոյրո յճրոյրո ոճ հո-
Յրոնրոյրո Յր, հոճըոնոյր շրնո ճոնոնրոյրըրըն հոճընոն
Յրճընրոյրո | Յրճ հոճընրոյրո մոյրոյրո յճոնոն ճնոճոճո-
նո հոճոնոնրոն հոճընրոյրոյրո-| յհո հոճոնոյր հոճընոն
յհոճընոյր յո յոնոն ^{ճն} Յրճոնրոյրո հոճընրոյրո, յճընոն
հրճընրոյրո ճնոճընոն մոյրո հոճընոն, հոճոնր յհո հոճ-
նրոյրո ոն, հոճոնրոյրո.

հոճոնր ըրոնոնրոյրո գրողհիճանի Յրճընրոյրոն ոճոյրոյրո
յնոնրըրոն ոճոյրոյրո հոնրոյրո ճնոճոճոն հոնոնրոյրո.
հոնրոյրոն ըս ճնոճոնրոյրոն հոնոնրոյրոյրո ճոնրոյրոյրո. Յր-
ճընրոյրոն հոնրոյրոն ճնոճոնրոյրոն հոնրոյրոն ճոնրոյրո
նոնրոյրո-ոնրոյրո հոճոնր Յրճընրոյրոն յճոնոն ոնոն ճոն-
րոյրոն ճնոնրոյրո. ճնոճոնրոյրոն մոյրոյրոն հոնոնրոյրոն հո
հոնոն հոնոնրոյրոն Յր. Եր, հոնրոն հոնրոնրո մոյրոյրոն
շրոյրոյրոն կոնրոյրոն հոնրոյրոն ըս մոնոնրոյրոն ճնոճոճո-
նրոն հո, ոն մոնրոն հոնրոյրոն, ոն մոնրոն յհոնրոյրոն
հոնրոյրոն ըս յհոն հոնոնրոյրոն. յոն շրնոնրոն հոնրոն հոն-
ոնրո, Եր հոնրոնրո, Երոն հոնրոնրո, հոճոնր յնրոյրո. յհոնոն,

1/. Բ. Արսոն . ճնոնրոյրոն հոնրոյրոն
ոնր. 64.

და მათ ასაღამე არე არსებობს ის სინამდვილეში.

საგნები და მათი არსება არ შემეყენების ობიექტი,- სინამდვილე იმ სახით, როგორცაა ის არსებობს; ყოველგვარი მოვლენა უნდა ასახოს ისე, როგორც ის არსებობს სინამდვილეში- ეს არის ქვეშაინიტი ფილოსოფიისა და მყენიერების საქმე. ფიციბაბი დასყინის სპეკულაციური ფილოსოფიის თაყვანისმყებლებს და შენიშნავს, რომ ჩვეულებრივად საგნებისა და მოვლენების ასახვა ისე როგორც ისინი არსებობენ სინამდვილეში გვეჩვენება არა ბრძნულათ, ის რაყ არის ასახული ისე როგორც ის არის ე.ი. თავის ქვეშაინიცებაში, გვეჩვენება შეჩვეულ . ის რაყ არის ასახული არა ისე, როგორცის არის ე.ი. შებრუნებულად, ყრბათ, გვეჩვენება ორმად.

ფიციბაბის ძლიერი კარგათ აქვს გათვალისწინებულნი ის ფაქტი, რომ ჩვენს თავში | აღამიანის ყნობიერებაში|; ასახული საგანი და ასასახავი საგანი საყსებით არ ემთხვევა ენთმანეთს, რომ მათ შორის არის მსგავსება და არა იგივეობა; ასე რომ არ მოქყუროყო ფიციბაბი ის ბეიკლის იღვალიშის ვერი გამორღებოდა.

საგანის შემეყენების და საგნის შემეყენება არ არის საყსებით ენთი და იგივე; რომ სინამდვილე ყოველთვის მტყობა ვიღე ამ სინამდვილის შესახებ ჩვენი ყმენა-ეს ის გენი-ღუნი ამჩიოა, რომელიყ ასახვის მადერიილისყური თყონიბას საყძვლად უღვენს, " გამოყლინების ფიციმა და საგანთა არსობა, რომ უშვალთა ემთხვეოღენს ენთმანეთს მაშინ ყოველგვარი მყენიერება ბედმყვი იქნებოდა." | კ. მინქსი | , რომ ეს ასე არ

ოყოს, იმ შემთხვევაში ყოველგვარი მესწიერება, დილსო-
ფია და შემყენების თეორიები ბედმეცო იქნებოდა—ანსება
და მოვლენა, რომ ერთმანეთს ემთხვეოდეს მათონ განსხვავე-
ბა ან იქნებოდა მესწიერულ დილსოფიურ ხედვასა და ჩვეუ-
ლებრივ ადამიანურ ხედვას შორის. რომელსაც ადამიანი ჩვეუ-
ლებრივი თვალთ უყურებს საგნებსა და მოვლენებს, მათი ორი
მხარე— ანსება და მოვლენა ან ანსებობს— დილსოფიური
გონებობათვის კი მოვლენათა ანსება ყოველთვის მეტია, ვიდ-
რე გამოვლინების ფორმა. უღიშნავი ფიქრებახის სიტყვე-
ბითა: უყურით საუკეთესო მხატვარი ვერ შეძლებს საგანი
ან მოვლენა აბსოლუტურად ლსე ასახოს თავის სუხათში, როგორ
ის სინამდვილეშია, დედანი ყოველთვის მეტია, ვიდრე ასლი,
ჩადვან ასლი მოვლენის ასლია და მეტო ანაფიო. აღიარება
იშის, რომ მესწიერებას, დილსოფიას. ამ შემთხვევაში
მხატვრობა/ ან მეტადი სავესტით იღვწენათ ასახოს
ასახახავი ე.ი. მისწვდეს საგნის ანსებას აბსოლუტურათ,
სწიერებთაც ან უშინ ფიქრებახს ხედს, იშის აღიარებაში,
რომ მოვლენების მესწიერულ დილსოფიურ შესწავლის გზით,
საგანთ თვისების შესწავლის საშუალებით, მან აღიაროს
საშუალოს შემყენების შესაძლებლობა.

ფიქრებახი არც კი თხოვლობს დედანსა და ასლის, ასახე-
ლისა და ასახახავის, მოვლენისა და ანსების აბსოლუტურ
თანმთხვევას, მათონ ფიქრებახის რეალიზმი იქნებოდა გულ-
ბრყვილი რეალიზმი, რომელიც აიგივეებს ერთმანეთს. საგანს
და საგნის შესახებ აშის. სინამდვილეცა რა ასეთი ურგვარე

გაიგვივებიან, ჟიურის ბაზისით აღნიშნავს, რომ ფი-
 ლოსოფიამ და მეცნიერებამ პირი უნდა იბრუნოს განყენებულ
 აბსტრაქტული ფანტაზიისაგან, რად ური სინამდვილისაკენ,
 გრძობადი მატერიალური სინამდვილისაკენ. ჩვენი წარმოდ-
 გენები უნდა იყოს განმედილი ყოველგვარი ფანტაზიისაგან
 ე.ი. ისეთი წარმოდგენებისა და შეხედულებებისაგან, რომელ-
 საყ გრძობად სინამდვილეში არ შეესაბამება განკვეთილი
 ობიექტური მატერიალური მოვლენები. ე.ი. ჩვენი შეხედუ-
 ლებები უნდა იყოს ასახვა არსებული გრძობადი სამყაროს,
 ის უნდა იყოს არსებული სამყაროს წარმოდგენები აზროვნე-
 ბაში, ასეთი რ. ჟიურის ბაზის შემეცნების მატერიალისტური
 თეორიის ძირითადი თეზისები- 1/

ყოველგვარი ყნებას შეესაბამება ნამდვილი საგანი-
 გრძობადი საგანი; რომ გაუკეთდა ეს აღიანი ამა თუ იმ
 ყნებას და იმ საგანს, რომელსაც ეს ყნება გამოხატავს,
 ამოჩნდება, რომ ყნება საგნის ძესახებ და თვით საგანი
 ერთი და იგივეა განკვეთილი აზრით ერთი და იგივეა იმ გარე-
 ბით, რომ ყნება საგნის შესახებ ამ საგნის ყნებაა. წარმო-
 სახური საგნების სათქველი არსებობს სინამდვილეში. ამდგ-
 ნათ " მთარეობილი საგნებიც " ნამდვილად არსებულია იმდენათ,

1/ თუ ჩვენ ამ თეზისს შევადარებთ მატერიალისტური დიალექტიკის
 შემეცნების თეორიას- /ასახავს მარქსისტურ თეორიას/ ვახკვეთ
 მსგავსებებს აღმოვაჩინებთ მაგნიამ არსებობს არსებობით განსხვა-
 ვებას, ჟიურის ბაზის შემეცნების პიოყესი მეცნებობიკუნიათ არის
 წარმოდგენილი, ხოლო მარქსისმში დიალექტიკურიათ. ე.ი.
 განსხვავება შემეცნების მეტოდში უნდა ვეძიოთ.

համընթաց ժամ այլևս ժամանակներու սափաշարի յոնայիցս
 ճիւղնորդ սոնամընդուն. Դիմն ճահիցիմ, ամբոնն քոյոյնն սոն,
 յամհայո սաջանոյ անկտնորն, հոմընն լրահոյն մի սո իցիմընդ,
 անկ չոնոյն և սոյն սաջոյն, մաջհամ զն սաջնոյն հոջոյն
 քոյոյնն մի իցիմընդ հաջոյն սաջոյնն, համընթաց
 մոն իցնանոյն ճահիցից իցնոյնն հոյնն սոնայն.

սո անկտնորն սոյն իցիմընդ, անկ ճանսչա, անկ
 կնոյն, սոնայն սոն անկոյնն և սոյն կնոյնն սոնայն սոն
 ճահիցի. իցիմընդն անկոյնն սաաճիկոյնն ոնոյնցիկ,
 ճահիցի, հաջոյն իցիմընդ, անկոյնն սո անկտնորն
 իցնայն կնոյնն սաաճիկոյնն սոնայն ճահիցի. սոնայն կնոյնն
 ճահիցի իցիմընդն յոնայն կնոյնն ճահիցի սոնայն սոն
 ոնոյնն; ճահիցի սոնամընդ իցիմընդն ոնոյնցիկ,
 իցիմընդն իցիմընդն այլն և սոնայն սոն, ճահիցի-
 մոն և սոնայն; մաջհամ ճահիցի սոնն ճահիցի սոնայն
 իցիմընդն սոնայն, սոնայն մոնն քոյոյնն իցիմընդն իցիմընդ
 իցիմընդ. -այ իցիմընդն սոնայն, -իցիմընդն հոյն
 մի սո իցիմընդն, հոյն զն սոն անկտնորն սոնայն ճահ-
 սոնայն իցիմընդն սոնայն անկտնորն, ոն իցիմընդն իցիմընդ
 իցիմընդն սոնայն և ոնոյնն սոնայն. - 1/

Սոնայն սոնայն սոնայն ոնոյն, հոյն իցիմընդն, -անկ-
 ճահիցի սոնայն ճահիցի ճահիցի ճահիցի սոնայն սոնայն
 սոնայն իցիմընդն և սոնայն, սոնայն իցիմընդն սոնայն

ნს ეს სხვაობა, იმის გამო, რომ ის თავის თავად აჩსებობს ნამდვილად. შვედნიერები თავისი ბუნებრივ სუბიექტურად ხასიათსაა, მაგრამ ის საფუძვლი, რომელიც ეს შვედნიერები გამოიწვიან ჩემში, ობიექტურია. ამის ბუნებრივობა სუბიექტურია და ის აჩსებობს სუბიექტურად განვიწყ, მაგრამ იმ ფაქტორად, რომ აღამიანებს სხვა და სხვა ამის აღქმა შეუძლიათ, უნდა დავასკვნათ, რომ ამის აქვს ობიექტური მიზნობა;— ამის ბუნებრივობა სუბიექტურია ხოლო მისი გამოწვევა მიზნობრივ ობიექტურია.

აღიარება იმისა, რომ ყოველგვარი აღამიანური ბუნებრივობის საფუძვლი შვედნიერობაში უნდა ვეძიოთ. ჯერ კიდევ აჩსების ბუნებრივობის მატრიცის სუბიექტურად თვითია. რადგან ასე იღვარის სუბიექტურად იწყებულ, მაგ. ბერკლი ან და კანტის, რომელიც აღიარებდა ყოველგვარი ბუნებრივობის სუბიექტურად იწყებას. მიუხედავად ამისა აჩსებობს პირველი და აჩსებობს ამ აჩსებობის მატრიცის სუბიექტურად თვითის აღიარებაში.

ამის ბუნებრივობა აჩსებობს და მატრიცის სუბიექტურად იწყება, რომ ყოველგვარი ბუნებრივობის სუბიექტურად იწყება, რომ ყოველგვარი ბუნებრივობის სუბიექტურად იწყება; ეს ჯერ კიდევ ამის ბუნებრივობის აღიარებაში უნდა აღიარებულ—ბუნებრივობის სუბიექტურად იწყება, შვედნიერობის დამატებით ნიშნავს უჩსების სუბიექტურად და მატრიცის ბუნებრივობის ბუნებრივობაში, რადგან შვედნიერობაში უნდა აღიარებულ აჩსებობს მატრიცის ბუნებრივობის ბუნებრივობის ბუნებრივობაში, რომლის განვიწყ შეუძლებელია დამატებით მატრიცის

հիղեցնա; սածուրուտ սնեցնամ-ամիմա շնեա ժեամոնմոս
 շշուարո ճիճեմծաբո թոնայցեցեցոն սոսնուհյ ճն ճնա սոսնուհյ-
ցեՅոհոհիմո ժեմցսնեցնամո ոնեյյ պարթնհոյոա ճա շնհյլո,
հոգոհյ հայոռնար ոՅիմո- յրհմոյ ոնեղոլըյալըհո ճնսցոթոն
 սոնամըղոլըի, թոգաբո ճնսցոթոն թոլոլը ճիհոյնեցնամո;
 թագ. հյցն շլաճահայոթո ճրամոնըհ թշնեցնամի; ճանա շոն-
 մյն շնճնայն սայրոթը ճրամոնըհ թշնեցնամ-մի թագալոթաբ
 յնեբայ ճրամոնըհ թշնեցնամ Յրայոնոնս, ճրամոնըհ թշնե-
 թան սոյրհայոնս ճա սնցեցոն; շոյցըլոյն յն թշնեցնամ ճան-
 յրհմոյթըլոյ; ճնա յոն ժեյլոյ ճրամոնոն սայոյցըլոթաթ
 թշնեցնամի թոյոտոթոս. հատյեա շնեա, ճնսցոթոն սայոյցըլոթաթ,
 թագհամ համընճաբո ոն ճնսցոթոն, ճա ճն ճնհոթաբըցն
 շիհարո ճիհոյնեցոն ճնսցոթոն ոն ճն ճնոն սայոյցըլոթաթ,
 ճնամըլ ճանյրհմոյթըլոյ, ոնեղոլըյալըհոյ; ոնեղոլըյա-
 լըիմո ճնսցոթոն սայոյցըլոթոթ, յրհմոյ թոգաբո-ճո ժոհոթաբո
 ճըթըլըթա թրոյրհնճնոնս. 1).

ճնսցոթոն ժեյլոթըլըլոյ ոնեղոլըյալըհո ճնսցոթոն
 ճնիցի; հոթ յրոտ ճրամոնո ճանսնցայցցեթա ժոլոհյ ճրամոնո
 սագան ճնոն ժեբըցո հոնո ոնեղոլըյալըլոն, մոնո ճնսցոթոն
 հոթ ոն ճն ոցոն ճանսնցայցըլոյ ոն ճն ոյնեցոթա ճանյրհմոյ
 թըլոյ ճնսցոթ, ոնեղոլըլոյ յ. ո. ոն ճն ոնսցոթըթա. - թագհամ
 թրոյրհնճնոն ճրոնարըլոն մոնցըլոյ սնոհըլ ճոյ սհանս, հոթ
 ճն ճանսնցայցըլ ոնեղոլըյալըհո ճնսցոթոն ոն յթթն սայր-
 ոթո շյլը ճնեղոլըլոնսայոն ճամճնոնսայոթըլ ոնթնեցն, հոթըլ.

17. A. Peierdax. Corunensium mon III c. 366-7.

საფუძვრებზე იქნებოდა გვანგი-ბითი ცნება-ბოგადი: მამ
 ინდივიდუალურის შეშინებოთ ანსებობს ის რაც ინდივიდუა-
 ლურის დამახასიათებელი ნიშნებია ამა თუ იმ ინდივიდის
 ანსებობისათვის; ის ამ ინდივიდის ნიშნებია, ის ბოგად
 ცნებაში არ შედის, ხოლო ის რაც საერთო ქმნის ცნებას.
 მაგ. თავი ყველა აღმშობლის დამახასიათებელი თვისებაა
 უთავოთ დაბადებულნი ბავშვი არ ჩაითვლება აღამიანათ,
 მაგრამ აქედან ისეთი დასკვნის გაკეთება, რომ ყველა
 აღამიანის თავი აბსოლუტურიათ ერთი და იგივეა, ნათქმა
 უნდა, შეუძლებელია. საერთო მათ შორის ის არის, რომ
 ყველა აღამიანის თავს, რაც არ უნდა განსხვავებულ
 იყოს იმ, ჩვენ თავს ვეძახით, მაგრამ ეს ბოგადი ცნება
 "თავი" უკვე შეგნძნებების ღარგლებს შორდება- შეგნძნე-
 ბაში მხოლოდ ინდივიდუალური შეიძლება იყოს მოყვმული.
 ნუ დაგვინყვება, რომ ბოგადი ამ ინდივიდუალურში ანსე-
 ბობს და ამიტომ აზროვნება კრძალად უნდა დაიწყოს და
 არა ბოგადი აბსტრაქტული ცნებოდან, როგორც ამას ჭეგელი
 აკეთებს.

ფიციზმის აზრით აზროვნება მხოლოდ იმ შემთხვე-
 ვაშია ჭეშმარიტი აზროვნება, თუ ის კონკრეტულით იწყება
 და მისი შინაარსი გამდიდრებულია აღქმითა და შეგნძნებ-
 ბით მიღებული ცნობებით. ⁴⁴ რეალური-ობიექტური აზროვნება
 ყოველთვის ემყარება გნძნობად აღქმას, -ამიტომ აზროვნება
 თვითონ არის უმაღლესი ფორმის შეგნძნება, -შეგნძნება,
 რომელიც მოკლებულია უშუალო მაცერიკალური დასაყრდენს,-
 ანუთი გზით ის აღვიდად აღწევს კრძალბ⁶ ბოგადისაკენ,

ინდივიდუალიდან საყოველთაოსაკენ გადასვლას. ზოგადის
განეშე აზროვნება წინ ვერ წავა, ჩადგან ის შერჩეულობა
მხოლოდ ინდივიდუალურის შესწავლაზე და იმდენი ინდივიდის
შესწავლა მოჭდებოდა, ჩამდენიყ ანსებობს, ჩაყ მოსაწყე-
ნია გონებისათვის და აგჩეთვე შეუძლებელიყ. -აქ აჩის
სწორედ განსჯის ჩოლი, მას აჩ აქვს სხვა დანიშნულება,
განდა იმისა, ჩომ განაზოგადოს გჩძნობით მონაყემები;
კჩძნოთ ალქმითთ მონაყემებიდან ზოგადი დასკვნა გამოყვა-
ნოს, საყჩოთ ნყსი დაადგინოს, ჩომლითაყ ჩვენს გონებას
გაანთავისუფლებს შედმეყი და მოსაწყენი შჩომისაგან.

ფიციჩბახისათვის აჩ აჩის საკამათო ის ფაქცი, ჩომ
ყჩ სხეულებ მყოჩსაგან განსხვაყების, შედარების მოსახდე-
ნათ აყყილებელია განსჯა-გონება. მაგ. ვხედავთ, ჩომ ჩკინა
სითბოსაგან ფაჩოვდება, ასევე ვხედავთ სპილებძიყ ფაჩო-
ვდება გათბობისაგან და კიდეე უფრო მეცად ვიდე ჩკინა,
ამას აღვიქვამთ, ხოლო ჩომ სპილებძი სითბოსაგან უფრო
ფაჩოვდება ვიდე ჩკინა და ან უფრო ზოგადათ ჩომ ყოველი
ლითონი სითბოსაგან ფაჩოვდება; მხოლოდ განსჯის გონების
საშუალებით შეიძლება იქნეს დადგენილი. მაშასადამე,
ფიციჩბახი კაჩგად ანსხვაყებს გჩძნობადი ალქმისა და განს-
ჯის ფუნქციებს, მაგჩამ იმავე დროს მიუთითებს იმ ჩჩგა-
ნუდ კავშირზე, ჩომელიყ ანსებობს მათ შჩინის შემყენების
პროყესში.

მისი აზრით ჩოგორიყ ზემოთ იყო აღნიშნული, გონებით
ხედეე უმალდესი საფეხურია საყჩოთ ჭკჩეციის. -განსჯა ყვე-

ღაფინს, რასაც აკეთებს, აკეთებს გრძნობადი აღქმის
 შეშინებით. მათ შორის არსებული განსხვავება ეს არის
 ხარისხობრივი განსხვავება:—განა აღამიანი იგივეობას
 და განსხვავებას საგნებს შორის თვით გრძნობადი ჭინყვის
 დროს ან ახდენს, განა არ არსებობს იგივეობის, ერთნა-
^{აქამს}
~~ნობის~~ და განსხვავების გრძნობები, განა ჩემი გრძნო-
 ბათა ორგანოებისათვის არ არსებობს განსხვავება თეთრსა
 შავს შორის, ღვინსა და ღამეს შორის, ხესა და რკინას
 შორის: განა გრძნობადი აღქმა არ ნაჩინადგენს აუცილებელ
 დამტკიცებას იმისა, ~~ჩემს~~ არის; და, ბოლოს, უმაღლესი
 კანონი აზროვნებისა—იგივეობის კანონი—განა არ არის
 იმავე დროს კანონი გრძნობებობის, განა არ ემყარება
 ბოლოს და ბოლოს აზროვნების ეს კანონი გრძნობად ჭინყ-
 ვის ჭეშმარიტებას. მაშასადამე, ფიგურაბახისათვის კავში-
 რის ძიება გრძნობად აღქმასა და განსჯის მიერ გაკეთ-
 ბულ დასკვნებს შორის არ არის საჭირო; აქ კავშირი
 იმთავითვე არსებობს, რადგან ერთ მთლიან პირობებთან
 გვაქვს საქმე. არსებობს გრძნობად ჭინყვაში მოყვმილია
 სინამდვილის კანონები; განსჯა მხოლოდ იმის განზოგადო-
 ბას იძლევა, რაც მიღებულია გრძნობადი განჭინყვის საშუა-
 რებით. ის მაღალ ხარისხში აყვანილი გრძნობადობა, განთა-
 ვისუფლებული კერძო ინდივიდუალური ნიშნებიდან და თვი-
 სებიდან—ის აბსტრაქტული გრძნობადობაა.

ფიგურაბახის ფილოსოფია გამოდის რა კონკრეტული გრძნო-
 ბადი სინამდვილის შემეყენებიდან, აუხადებს, რომ ზოგადი
 საყოველთაო მოყვმილია განკერძოებულში, ინდივიდუალურში,

რომ მთელი და ნაწილი, კერძო და ზოგადი მხორღე აზროვნებაში შეიძლება მოვწყვიტოდე ერთმანეთს, სინამდვილეში კი ინდივიდუალური და საყოველთაო ერთად არის მოსებული, კერძოში მოჩანს ზოგადი. - ამ საკითხის გადამწყვეტად შეიქცევა ბაბი ძლიერი ახლო სდგას დიდებული კერძო მატერიალიზმთან: "განსაღებებელი, მხორღე იმ ურთიერთობაში არსებობს, რომელსაც ზოგადისავენ მიუყვანო. ზოგადი მხორღე განსაღებებულში მხორღე განსაღებებულის შემწეობით არსებობს. ყოველი განსაღებებელი [ასე თუ ისე] ზოგადია. ყოველი ზოგადი განსაღებებულის ნაწილი, მხარე ან ელვა არისა".^{1/}

ან შეიძლება დიდი ბაბის დიდიობაში ამ საკითხის ამგვარი გადამხის ყდა ან შევნიშნოთ და თუ მან მას ვერ მისცა დასრულებული სახე, ამის მიზეზი უნდა ვეძიოთ დიდი ბაბის მატერიალიზმის ქრეცით ხასიათში, იმაში, რომ მას დიდიებული მეთადი მატერიალიზმისათვის მიუღებლათ მიაჩნდა, ხორღე ამ უკანასკნელის განუშე კერძოა და ზოგადის საკითხი ან შეიძლება დასრულებული სახით იქნეს ნაჩემდგენი.

გრძნობები, დამაჩაკობს დიდი ბაბი, შე შეუბნება, რომ მთელი მეტოა ვიღაც ნაწილი, მაგრამ ამავე შე ის შეუბნება არა სიყვავებით, არა ყნებებით, არამედ მადლით; გრძნობადი აღემა იძლევა საგანს, განსჯა სახეს მისთვის-ყოველ შემთხვევაში, როგორც პირველს ისე მეორეს საფუძველი საგანში აქვს.

^{1/} ვ. დენინი ტ. 111 გვ. 313, დიდიებული მატერიალიზმის.

განსჯაში ან მოკვეთება ანაფრინი, რაჟ ან ყოფილა გრძნობად აღქმაში; მაგრამ ის რაჟ გრძნობად აღქმაში იმყოფება, ფაქტურად განსჯაში იმყოფება წონიბაღურათ, საბერით.

ღებულება რომ გრძნობების საშუალებით ვკითხულობთ ჩვენ ბუნების წიგნს, მაგრამ ვიგებთ მას ჩვენ შინა გრძნობის დახმარებით, ანაშენ გონების შეშენებით, გულისხმობს, რომ გონება ამ გავების შრომების სწავლება მოგადს, მოგადს, რომელიც ანსებობს განსჯაღვევებულში, ინდვიდუალურში, რომ დიდი სიბრძნის გამტარია-ეს მოგადია, რაჟ ახასიათებს ყოველ განსჯაღვევებულს/სჯაღვევებულს / დიდი; სწორედ იმიტომ არის ის მოგადი რომ ყველა განსჯაღვევებულს ახასიათებს.-ფაქტურად ამა იყის, რომ განსჯაღვევები აშინთ, ყოველი განსჯაღვევებუი არის მოგადი " და გონების საშუალებით ჩვენ ანაგითანი სუბილ-ღება ან შეგვაქვს ბუნების წიგნში. სიყვავები ნაჩიბადგენ-ნენ გამობაღვაწის იმ ბუნებრივი შრომებისა, რომელიც სინამ-ღვიღებში ახსებობს. ბუნების წიგნი ან ნაჩიბადგენს უაჭირი მანსვლებების და ანბანების გროვას, რომელიც თითქოს სა-ჭირი იყოს განსჯაღვევები კანონებისა და წესების შეგანა გონების მიერ- / ეს მიმართულია რომ ღებულების წინააღმდეგ, რომ თითქოს ჩვენ უკანახებდეთ ბუნებას კანონებსა და წესებს/. ბუნებაში ანსებობს განსჯაღვევები კანონები და წესები, რომლის გადმოთარგმნა ხდება აღმობანი ენაში. რ. მათის წინააღმდეგ მიმართული პასუხში ფიქრებახი სწეიდა: " ბუნება და აღმობანის გონებათ, ამბობს მათში, ერთიან-ნეთს დაშორებულ არიან ფიქრებახის ნაწიგნში და მათ შორის გათხრობა მთელი უფსუხურე გაუვადი რომელიც ერთ ის.

მეორე მხრით მათ მში ან საყვრელის ამყარებს ჩემი "ჩვეულების
დღედაწინის § 48, სადაც ნათქვამია, რომ ბუნების გაგება შე-
ძლება მხოლოდ თვით ბუნების შემწეობით, რომ მისი აუხილებლობა
არ არის მარტოაღნიშნული ან ღმრთიერი, მცვაფრთიერი ან
მართლმადიდებელი, რომ მხოლოდ ბუნება წარმოადგენს ისეთ არსებას,
რომელსაც არავითარ ადამიანური საბოძი არ უდგება თუმა მის
მოვლენებს, ჩვენ ხშირად ვადაჩვენთ ანალოგიური ადამიანური მო-
ვლენებს, და რათა ბუნება გასაგები გახდეს ჩვენთვის, მას
ადამიანური ყნებით და გამართლებით უდგებთ, როგორცაა
მაგალითად: ნესრიგი, მიზანი, კანონი: იძულებული ვართ ჩვენ
ენის დღედაწინის გამო ასეთი გამართლებები ვიხილოთ. რას ნიშ-
ნავს ეს? რომ არ მინდა ამით ვთქვა: ბუნებაში არ არის არავით-
ვანი ნესრიგი, ისე რომ შემოგვმას შეიძლება შაფხუდი მო-
ყვას, გაბაფხუდს შამთანი, შამთანს შემოგვმა შეუქი მას არ
აქვს მიზანი ასე, რომ მაგალითად დიდებულსა და მანისა, სინათ-
ლესა და თვარსა, ხმასა და ყუჩს შორის არავითარ შემოგება
არ არსებობს შეუქი?

ბუნებაში არ არის ნესრიგი, ასე რომ დღედაწინა ხან
დღედაწინის მოძრაობს; ხან წინში, ხან უნთი წლის განმავლობაში
უდღედაწინს, ხან მეოთხედს საათში შეუქი, ეს დიდ უაზრობა
იქნებოდა. მათ რის თქმა მინდოდა ამ ნაწყვეტში, არაფრისა,
გარდა იმისა, რომ განსხვავება არსებობს იმას შუა, რაც ბუ-
ნებას ეკუთვნის და იმასა, რაც ადამიანს ეკუთვნის ამ ნაწყვეტში
ის როდია ნათქვამი, რომ სიყვრებსა და წარმოდგენებს, ნესრიგსა,
მიზანსა, კანონს არაფერი შეესაბამება ნამდვილად ბუნებაში.
ამასში მხოლოდ უარყოფილია, ამის და ყუფნის იგივეობა, უარყო-

ღირსა, რომ წესრიგით და სხვა ბუნებაში სწორედ ისე აჩვენებოდა,
 რომელიც, რომელიც ადამიანის თავში და გონებობაში აჩვენებოდა.
 წესრიგით, მიზანით, კანონით მხოლოდ სიტყვებითა, რომლის
 შემთხვევითად ადამიანის ბუნების ვითარებას თავის ენაში
 სთარგმნის, რათა გაიგოს იგი, ეს სიტყვები არ არის მოკლე.
 ბუნადი ანისა და საგნობრივ მიზანს / *nicht Sinn-d.*

gegenstandslose Worte; მაგრამ ამისა და მიუხედავად დედანი
 უნდა ვადაჩინოთ თარგმანისაგან, წესრიგით, მიზანით, კანონით
 ადამიანური გავრცელებული თვითნებური. რამის გამოხატვაა. "1 /
 ეს თარგმანის თუ სუბიექტური გ. ი. თვითნებური, თუ მოკლე
 დებულება საგნობრივ მიზანს და არაფერი არა აქვს საერთო
 სინამდვილეში არსებულ წესთან და კანონებთან ამ შემთხვევაში
 ვაშის საქვი გვაქვს სუბიექტური იდეალიზმთან; ამ გზას
 ფიქრის უწყობის და დროის მიზანს მიმავალ გზას. სინამდვილე
 შეუძლებელია, რომელიც არ აჩვენებს სთარგმანს ბუნებას,
 მათემატიკური და ფილოსოფიური-სუბიექტური, ფიქრის მიზანს
 იყავს ბუნების ვითარებას, რომლის გავრცელება, გადმოთარგმნა
 ხდება ადამიანური ენაში, იმ მიზნით, რომ გაიგოს ის: " ამ-
 გვარად, ფიქრის მიზანს ალღობს ობიექტური კანონების მიხედვით
 ბუნებაში, ობიექტური მიზნობრივობას, რომელიც მხოლოდ
 დაახლოებით სისწორით ისახება ადამიანური წარმოდგენებში
 წესრიგისა, კანონისა და სხვათა შესახებ. ფიქრის მიზანს
 ხედავთ ბუნების ობიექტური კანონების მიხედვით ალღობა
 მჭიდროდა და ვადაჩინებულ იმ გარეგანი ქვეყნების, საგ-
 ნებისა, სხეულების, ნივთების ობიექტური რეალის ალღობა

1 /-ის. გ. დენინი ტ. 111 გვ. 156.

ბასთან, რომელ სამ რეგენი შეგნება ასახავს. ღვივრბახის
 შეხედულებამი თანმიმდევრით მაცერიალტისტური და ყოველ
 სხვა-გვან შეხედულებას, უკეთ ვსაქვით, სხვა ღილსოფურ
 ხაზს მიბრუნებინებინ კითხვაში ობიექტური კანონშემოძიების,
მიზეზობრივობის, აუცილებლობის უაწყობას ღვივრბახი სამართ-
ლიანათ, ღიღიშის მიმართულებას მიაკუთნებს. მიტომ რომ
 მართლაც ყხადია, სუბიექტუალური ხაზი მიზეზობრივობის
 კითხვაში, ბუნების წესრიგის და აუცილებლობის გამოყვანა
 ანა ვანგვანი ობიექტური ქვეყნეიერებისაგან, ანამდე
 შეგნებისა, გონებისა, ღოგოკისაგან, ანა მართლ ვრთმანეთს
 უმინდაპირებს პირველსა და მეორეს. ანამდე ბუნებას გონების
ნაწილაკათ აქმნის, იმის მაგონრათ, რომ გონება ბუნების
 ნაწილაკათ ჩასთვარს.

სუბიექტუალური ხაზი მიზეზობრივობის საკითხში
 ღილსოფური იღვარბშია / რომლის სახეებს მიუძისა და
 კანტის მიზეზობრივის თეორიები წახიშობდგენს /ე.ი. შევით თუ
ნაკლებათ შესუსტებური, წყარნარევი ღიღიშში. ხოლო მაცერია-
ლიშშია იმის აღიარება, რომ ბუნების ობიექტური კანონშემო-
ძიობა ^{მხედობს და ეს კანონშემოძიობა} ღაბბლობით სწორად ისახება აღამიანის თავში." |
 რომისე ღწინი აღიბნავს, ღვივრბახის მსჯელობა თანმიმდევრით
 მაცერიალტისტური და ის უაწყობს ყოველგვან ზღას იღვარბშიისა,
 რომ ბუნებაში შეივანოს კანონი, წესი და სხვა. ჩვენ ვან-
 სხვავებთ და ვაკავშირებთ საგნებს გონების საბუარებით, მაგ-
 ჩამ ამ განსხვავებას და კავშირს- საფუძვლად უღვეს ის გან-

|/-იბ. ვ.ღენინი- ჟ. *111 გვ. 157.

სხვაება და კავშირი, რომელიც არსებობს თავის თავად ჩვენ-
გან დაშორებულად საგნებსა და მოვლენებში.

ობიექტური სინამდვილეში არსებულ კანონებსა, მისებრი-
ბისა და სხვათა ასახვად, სათანადოდ აღაშინაურ ენაზე
საუბრობთ საკმარისია აღაშინაურის გრძნობათა ორგანოები გონება-
სთან ერთად.

ჩადგან გონება თვითონ არის გრძნობადობის უმაღლესი ფორმა.
ამიტომ კავშირის ძიება გრძნობასა და გონებას შორის ფიქრი-
ბაბს ამ მოუხდება, ისე როგორც ფიქრიბაბის ფილოსოფიაში გან-
კერძოებულ და საყოველთაო, კერძო და ზოგადი არ საჭიროებს
ხელკონური დაკავშირებას, განუაღებებულ ხეში მოყვებილია " ხე
ყვარულ " აღაშინებში "კაცობრიობა", ვინც ვერ ხედავს ტყეებს
იქით უყვებს, მას არ უყვებს ნამდვილი სრული აღქმა სინამდვილსა.
" განა გრძნობა ნამდვილად აღქვამს მხოლოდ ხეებს და არა
ტყვებს აგრეთვე ".

გონების საქმე იბით კი არ იწყება, რომ მან სხვა რაიმე დაი-
წახობს სინამდვილეში, რაც იქ არ არსებობს, არამედ დაეხმაროს
აღაშინაურს ქვემარტების აღმოჩენაში, გრძნობებით მიღებული შედე-
გების დაზუსტებაში. - შეგრძნობებით მიღებული ყოღნა სუბიექტური
ხასიათის მარტებელია, აღაშინებები პირველად სინამდვილეს, საგ-
ნებსა და არსებებს ხედავენ ისე, როგორც მათ ეჩვენებათ და არა
ისე, როგორც ისინი სინამდვილეში არსებობენ, არ ანსხვაებენ
საგანს და საგანზე მათ ნამდვილებს ეხათ მუოჩესაგან, იმ
ღრმს როცა შემეყნება საგნებისა და მოვლენების, მათი არსებისა
წვდომა თხოვლობს სინამდვილეში არსებული კავშირებისა და
ურთიერთობის აღმოჩენას. საგნები შეიძლება შემეყნებულ იქნეს
სხვა საგნებთან კავშირში, სხვა საგნებთან მიმართებში. შედარე-

ბის გახეშე შედეგებზეა შეუძლებელია; ეს უკანასკნელი კი მხოლოდ გონებას შეუძლია განსჯის საშუალებით.

აზროვნება ყოველთვის იწყება კონკრეტული, განკერძოებული შედეგებით და შიღის საყოველთაოსაკენ. მოგადისაკენ - ახლოდ მივყავართ აზროვნების გზა. ფიქრისაბი, როგორც შემოთ იყო აღნიშნული, უახლოეს როგორც ყველაზე ნათესაობის ისე უკიდურეს ემიპირიზმს. ვინც საგნის შემეყნებას იწყებს ყნებებით, ის შემასშენებელია | პირველი-კაცით | და ანა ქვეშეღებანით | სუბიექტით | იწყებს; მაგნიამ შემოგნს მბრკ, ვინც ყღებში უშუალოთ შიღებულ ყლონით კმაყოფილება მბეღველობიდან უშვებს იმ გახეშობას, რომ ყღის პიროყნსში სუბიექტს, რომლის გახეშე შემეყნება შეუძლებელია, შემეყნებაში სუბიექტს, თვითნებური ხასიათი შეაქვს, ნაყ ხედს უშღის ობიექტური სინამდვილეში სწორი, კემბანიტონიანი მოღვენისა და აზრის შემუშავებას; რომელიდან იქნეს ამაზე უფრო როგორც პირველი საბის, ისე შემოგნ გვანის შემყომა ამისათვის საჭიროა შემეყნება და ვინყოთ კონკრეტული, განსაკერძოებული შემეყნებით, მაგნიამ აზროვნება განკერძოებული; მასში უნდა აღმოვაჩინოთ საყოველთაო, მოგადი, აქ ანის რანასახი შემეყნების იმ კანონისა, რომელიც აღიანიებს კერძოდან მოგადისაკენ, აბსტრაქციონისაკენ, აბსტრაქციონიდან კვლავ განკერძოებულისაკენ - სჯდას. ამ დებულების პირველი ნაწილი ფიქრისაბისათვის გასაგებია, მაგნიამ აბსტრაქტულიდან განკერძოებულისაკენ გადასჯლის პიროყნის მიხთვის გაუგებანია. ეს გაუგებრობა აღვიღათ ასახნებელია, ნადგან ყოველგვანი შემეყნება ნაყ ან უნდა მანტვი იყოს ის დიუღველი-

კურნა, ხორც ფეიფინბახის შემეყენების მალფრიადისტრი თუ-
 რიას სწორეთ დიადექტოკა აქლია, ის მეცლაფიკურია; ამი-
 ცომ ფეიფინბახს ან შევძლო ბოლომდე მიიყვანა მალფრიადის-
 ტური შემეყენების თორიდა, როგორც საშარფლიანბახსნერს
პლენბანოვი „შეშეყენების მალფრიადისტური თორიდა დიადექ-
 ტოკის გარეშე უსრულა, ყარშინიკია, კიდე შეცს ვიც-
 ყუთ, შეუძლებელი 1/. ამ ღებულების ჭეშინიყუბაში
 ვჭვის შეცანა შეუძლებელია, ამიცომ ბუნებრიკია, რომ
 ფეიფინბახის შემეყენების მალფრიადისტური თორიდა ვუნი იქნე-
 ბოდა სრულქმინილი. დენინი ანა ურთხვდ აღნიშნავს თავის
 გენიადური ნაშროში, „მალფრიადისტიკა და ვეშინიკური-
ციფიტიტი“, რომ შემეყენების მალფრიადისტური თორიდა მხო-
 ლოდ მარქსმა და ვნგერსმა მიიყვანა საბუნავამდეო.

ფეიფინბახი ხამგასშით აღნიშნავდა, რომ შემეყენებთ
 უნდა იყოს ანსებური სინამდეილის იმ სახით მესწავდა
 როგორც ის ანსებობს სინამდეილები. ეს ღებულება ან შეთ-
 ღება ან მიიჭოს დიადექტოკურმა მალფრიადისტიკა-მაგნიამ
 სინამდეილებს როგორც უყურებს ფეიფინბახი. უყურებს თუ ანა
 მას როგორც განვითარების პიოყესს. შედავს თუ ანა, რომ
 ყოვედ მოვლენას ახასიათებს შინაგანი წინააღმდეგობა?
 ამ ჩვენებს თუ ანა ყოვედ მოვლენაში ურთიანის გამოჩეჭს,
 დაპირისპირებუთა ბრძოლას, რომლის გათვალისწინების გან-
 შე შეუძლებელია მოვლენის შესწავლა? ნათქმა უნდა ანა.
 ეს ანც შემეძლო ფეიფინბახს შევმჩნია, რადგან მითი ფილოსოფი
 მეცლაფიკური იყო: - მეცლაფიკური სურობს განვითარებას

1/ - იხ. ვნგერსი ი. ფეიფინბახი, სინასიციყუაობა. გვ. 28.

განკვეთი აშრით, მაგრიამ ის ვერ ხედავს მოვლენათა ურთოვი
კავშირში შინაგან წინააღმდეგობას, რომელიც წარმოადგენს
განვითარების ძირითად კანონს.

"განვითარების | ექვლ უყიის | რნი ძირითადი | ანუ
რნი შესაძლებელი, ანუ რნი იხსოვნიულათ გამაზრდებელი |
კონსერვაცია შემდეგია: განვითარება ჩოგონის შემყინება და
გადიდება, ჩოგონის განმეორება და განვითარება ჩოგონის
წინააღმდეგობათა ენობა | ენობანის გაორება ერთი მეორის
უწინმყოფელ წინააღმდეგობად და მათხ ურთიერთობა." 1/

განვითარების რი იხსოვნიულათ გამაზრდებულ კონსერვაცია
გვეყვებოდნენ ასახელებს ღენინი. "პირველი კონსერვაცია მკვდა-
რია, ღარიბია, მშინალია; მეორე ყოყბალია; მხოლოდ მეო-
რე იძლება ყოველი ანსებულის " ავითმომჩინობის " გასა-
წყობს: 2/ მითხედავთ იშინსა, რომ პირველი კონსერვაცია
მკვდარია, ღარიბია, მშინალია ის მანის იხსოვნიულად გა-
მაზრდებულა, რადგან მოვლენების ურთიერთ კავშირის
შესწავლას წინ უსწრებდა ყალკეული მოვლენების-საგნების
შესწავლა-განვითარების თეორიის უმაღლეს ფორმას უდაბრესი.
ფიგურაბი დარია განვითარების კონსერვაციის დაბარ საფე-
ხურზე, ის მოვლენებს არ იბილავს, ჩოგონის პირყებს,
წინააღმდეგობას, ჩოგონის ენობანის გაორებას. მაგრიამ ეს
სრულბით არ უშლიდა ხელს მარქსიზმის კლასიკოსებს ფიგურ-
ბაბის ფილოსოფიაში აღმოუჩინათ ძირითადი მარყვადი ",

1/ - იბ. ვ. ღენინი ც. X111 გვ. 372.

2/ იქვე.

ბებია. შვედნიანობის სუბიექტურობა, მაგრამ შვედნიანობის
საფუძვლი, გამომწვევი მიზეზი ობიექტურობა, ის უნდა
იქონიყოს შვედნიანობის გამომწვევ ობიექტურობა მიზეზებს,
ბუნებრივად, იდეალიზმის ანუ იმ სკოლას უნდა მიეკუთვნა-
თქვას, რომლის ამას უკეთესი ფორმისადაც ამბობდა;

" იშინ-ნელს დ. ფორმისადაც თანაც დაუსაბუთებელი
ფილოსოფიის სახელგანთქმულ დაშინებულს, რომან მიუღწევი
და იგი " ფილოსოფიური იდეალიზმის " ნიშნებს მიაკუთვნ-
და J. Werke X /

ამ ფილოსოფიის იდეალიზმი იმამდ მდგომარეობდა რომ
იგი იკვლევდა რა ჩვენი გონების ორგანობის მიქანისმის
მნიშვნელობას, მათს, დამოკიდებულებას შვედნიანობასთან,
აქნიშნავდა რა, რომ სინათლის შვედნიანობას ვლენებლობდა სხვა
და სხვა გვარი შემოქმედებებით თვალში, მხარე იყო უარყოფა,
რომ ჩვენი შვედნიანობის ობიექტურობის რეალობის სახეს ნაჩვენა-
დგენენ. დ. ფორმისადაც მიუღწევი მარჯვთ შეამჩნია,
ბუნების მიუღწევლად ერთი სკოლის უნდადგინა " ფილოსოფიური
იდეალიზმისაკენ " ე.ი. ფილოსოფიის მტკიცებით ნიშნულ-
ცადის იდეალიზმის ახსნა განმარტებისაკენ. !/

როგორც ამ ამონაწერიდან სჩანს, ფორმისადაც უმრავლეს რომან
მიუღწევი იმდროს, რომ ის მხარე იყო უარყოფა, რომ ჩვენი შვედნი-
ანობის ობიექტურობის რეალობის სახეს ნაჩვენადგენენ. ამგვარად
შემიყვება ნაჩვენადგენს ობიექტურობა ჩვენგან / შემიყვება
სუბიექტურობისგან / დამოკიდებულები სინამდვილის შემიყვებას.

შემიყვება გულისხმობს შემიყვებადის / სუბიექტურობა-და-
მიანს / და შესამიყვებად საგანს ან მოვლენას, რომელიც არსებ-

1/ - იბ. ვ. დენინი ცომი № 111, გვ. 315.

ბობს ყოველგვარი შემდეგნებდისა და შემდეგნების
 გაჩეშე; მაშასადამე ფიქრებაბი არ უაჩყოფს შემდეგ-
 ნების სუბიექტური მხარის, მაგნიამ ის არ ეშვება, კრი-
 ტიკული იდეალიზმის ~~ფუნქციონირება~~ "ღონეში", რომელიც აღიარებს,
 რომ ჩვენ ვიყუთ მხორღე ჩვენნი ნაჩმოდგენები საგნებში
 და არა თვით საგნები, რის შედეგათაყ ჩვენ გვიჩება
 შეყუწმობელი მსგავსობა თუ არა ამ საგნებთან ჩვენნი
 ნაჩმოდგენები. კანტის მიხედვით ჩვენ სამყაროს ისე
ვიჩინებთ, როგორც ჩვენს აჩსებობს თავის თავად
აჩამედ ისე, რომ ის ევლინება ჩვენს გჩმნებებს და
განსჯას. ~~როგორც ჩვენს აჩსებობს თავის თავად~~
~~როგორც ჩვენს აჩსებობს თავის თავად~~ ~~როგორც ჩვენს აჩსებობს თავის თავად~~
~~როგორც ჩვენს აჩსებობს თავის თავად~~ ~~როგორც ჩვენს აჩსებობს თავის თავად~~
 "როგორც ჩვენს აჩსებობს თავის თავად". ფიქრებაბსაყ არ შეუძლია
 უაჩყოფს ის გაჩეშობა, რომ ჩვენგან დამოუკიდებელი
 სინამდელიე -სამყარო? ჩვენ გვუძელია შეგჩმნებებსა
 და ნაჩმოდგენების სამუალებით და ეს შეგჩმნებები სუ-
 ბიექტური, მაგნიამ ის ხამგასმით აღნიშნავს ნინაალმედგ
 ყოველგვარი იდეალიზმისა, რომ ჩვენნი შეგჩმნებები,
 ჩვენნი ნაჩმოდგენები ნაჩმოდგენენ სახეს მბიექტური
 ჩვალმბობა, რაყ უნდა სუბიექტური იყოფს შეგჩმნება,
 მისი გამომწვევი მიმბნი მბიექტური. ფიქრებაბი აქ
 მიუახლებელ-მატრიხის ცნების ცნოსეოლოგიური გავებას:
 "ესაა მბიექტური ჩვალმბა, რომელიც აღამიანური შეგ-
 ნების დამოუკიდებელთ აჩსებობს და ისახება შეგნების
 მიერი-" | ამ მბიექტურად აჩსებული მატრიხილური საყყა-

1/-ვ.ღენინი ც. 111 გვ. 266.

հոս ժողովներն սաջնորդութեամբ շնորհակցեցին, հաջողան ճանցից
 սամպահո մոլիմընոն հրցնից: Կոնցիլի մոլիմընոն սնորհից-
 ցի: Եւ մոլիմընոն շնորհակցեցին մին ժողովրդական-
 ճիշտութեամբն յանս մոլիմընոն. | սնորհաց այ շնորհ ջրժոռոտ
 սանցոսո քրոնորհանոն ժողովրդականութեան կոնցիլիցն միջնորդ-
 րոնոտ Եանոտոսա, հոմընսայ մոլիմընոն յ. մանցոս
 տայոն տղանցնոն 1845 -նըն. 2/ ժողովներն քրոնորհանոն
 մոլիմընոն յանցնըն, հոմընս "ժող" ըս " ժող" ոն շնորհաց
 ժողովներն, մաջնամ յանս ըս յանս ըս Եանոն յան այցն
 ճանցիցն սնորհիցն, հոմընս մոլիմընոն մանցն: Սոնորհոտ
 ժողովներն այցն Եանցիցընըն յանոտ կոնցիլիցն յանցնըն
 ճիշտութեամբն, հոմընս ժողովներն ոն մոլիմընոն սնորհից-
 ցից | յանցնոն ժող. |. Եւ յանցնայցնըն յո ճանցնոն յոլից-
 ճանցն շնորհակցեցին ոնսա յանցն, հոմ ժողովներն սամպա-
 հո ոն սանցն, հոմընս ոն յանցնոն, մաջնամ ջն ժողովներն-
 Եան յան յանցն յանցն ըս յանցն, ոն տանցնութեամբն
 Եանցիցընըն.

ժողովներն յանցնոն տանցնութեամբն Սոնցնոն,
 ոնցընըն հա յան տո ոն սանցնոն շնորհակցեցին շնորհակցից
 սանցնոն տոնցնոն շնորհակցնոն քրոնորհոն սոլըն. Եանոտ
 քրոնորհընըն ժողովներն սամցընըն. -մաջ. ջնոտ ժողովներն-
 յանցն հրցն ոնոն ճանց, հոմ սանցն ջնոտմոնցըն ժողով-
 ընց, ջնոտ հոմընոնց ճիշտութեան սամցընըն, հոմընոնց
 ճանցընըն տոնցն ժողովներն շնորհակցըն շնորհակցն սանցնոն. ջն
 ոնցնայցն ոնս, հոմ այ սանցն հրցն սանցընըն սոլըն
 ճանցըն: ժողով ժողովներն սնցն Սոնցնոն, սնցն

2) ոն. յ. մոլիմընոն Ե. ժողովներն Եանցն.

თაობის მიერ იმავე საგნის მეორე თვისება გახდება
 აღაშინებელი სათვის მნიშვნელოვანი უ.ი. იმდენად დაქვეითდა
 ყოფნა ამ საგნის შესახებ. ამგვარად ჩვენ უახლოვდებით
 საგნის ან სუბიექტის მართლაც შესწავლას. — თუ რომ მოვლენის
 ანსებლის შესწავლა უნდა იქნას ან ხერხდება ეს იმას ან
 ნიშნავს ფიქტურად ან სხვათა, რომ ის საერთო მოუხერხებე-
 რია." 1/ ის დაქვეითდა, რომ შემთხვევების პირობებში მათე-
რიკის ყველა თვისებები უნდა იქნას ან ვერცხლავა, სხვადასხვა
იმას ან ნიშნავს, რომ ეს თვისებები აბსოლუტურად
მარტივად იქნება ან და ის შემთხვევები და მიღებულია; ბოლო
შედეგს მხრივ თვისებების შესწავლა საგნის ანსების
შემთხვევებია.

საგანი და საგნის შემთხვევა უნდა იქნას ან უნდა იქნას
და არც უნდა დაემატება, რადგან ამ შემთხვევაში ყოველ-
გვარად შეუძლებელია და შემთხვევა ბედისწერით იქნება.

განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მივაქციოთ იმ დაქვეით-
 აღიარებას, რომ ანსება და მოჭრენა ფიქტურად იმის მიერ
 ან ანის უნდა იქნას და აღიარებული იქნას როგორც ეს მაგ. კან-
 ცის კრიტიკულ დილემად იქნება; შემთხვევის მხრივ საგნის ანსე-

1/ — ამ შემთხვევაში ფიქტურად იქნება განსაკუთრებული, რომელიც
 დაემატება, რომ აღაშინებს ან შესწავლას უნდა იქნას ყველა
 იყოფის — ფიქტურად იმის ანსებას და აღიარებს შესწავლას უნდა იქნას ყვე-
 ლაფერი შემთხვევის, მაგ. ანსებას თანდათანობით და ანსებას უნდა იქნას
 დაემატება. ის, რაც უნდა აღაშინებს ან უნდა თაობის შესწავ-
 ლად იქნება მოხდება სავესტით მისაღწევად კაცობრიობისა-
 თვისა. —

ბა ჭა მოკლენა არ არის ღვირვბახისათვის ერთი და იგივე-
ანსება წყი ყოველთვის მტკიან ვიდრე მოკლენა, ამიტომ
მეყენიერება და მეყენების თქონია არ შეიძლება ვახთვის
შედეგად. არსება და მოკლენა არ შეიძლება ღვირვბახის
 ღირსებათაში იყოს ერთმანეთისაგან მოწყვეტილი, რადგან,
მეყენება არის იმის შეყენება რაც არსებობს ე.ი. საჭ-
ების ანსების წვდომა მოკლენებისა და სავნის თვისებების

შესწავლის გზით. ღვირვბახს მშენებრივად აქვს ვახვის-
 ნივთები ის ფაქტი, რომ სავნების ყოველი თვისებების
 შესწავლა ჩვენ უსწავლოთ ამ სავნის ანსებას, მაგრამ
 ამ ანსების წვდომა არ არის უშუალო და პირდაპირი.

სავნების ანსებას ჩვენ უნდა ვხედავთ იმ ვახვის სავ-
 შუალებით, რომელიც ობიექტის სუბიექტი შემოქმედების
 პრისტიპი ხდება. ამ პრისტიპი ჩვენ თანდათანობით
 შევიმეცნებთ სავნების თვისებებს და ამ თვისებებში მოყ-
 შული სავნების ანსებას. ამიტომ მოკლენისა და ანსების
 გათიშვა ღვირვბახს ხელეწიურათ ვჩვენება; რადგან მეორეს
 მხრივ შეუძლებელია სავნისა ანსების ერთი ხელის დაკვირვით
 წვდომა, ამიტომ ღვირვბახი არ აიკვირებს სავნისა და
 მოკლენებს ერთმანეთთან. ჩვენ ერთ შემთხვევაში სავნის
 ერთ რომელიმე თვისებას შევისწავლით, მეორე შემთხვევაში
 მეორეს და ასე შევიღვ თვისებებს; ეს გზა /გზა მოკლენ-
 ბიდან ანსებისაკენ/ მთარსია ღვირვბახს ერთადერთი კანონი-
 ვი გზათ სამყაროს შეხამებისად. შეიძლება უამრავი თვის-
 ბების შევიმეცნოთ და მთელი ჩივი თვისებებისა და ვინჩვენ
 შევიმეცნებელი, ეს სწავლებით იმას არ ნიშნავს, რომ სავნ-

თა ანსება საერთოდ **მოწყდომელია**. აქ ორი საკითხია ერთ-
 დროულად გადაწყვეტილი, რომ აქსება და მოვლენა ან ანის
 ერთი და იგივე ისე როგორც შემთხვევების საგანი და საგნის
 შემთხვევა ან ანის აბსოლუტურად ერთი და იგივე, მაგრამ
 ისინი ან ანიან და ანს შემოღება იყონ დაპირისპირებულნი;
 საგნის ანსება საგნის მოვლენაშია მოყვმული და როდესაც
 შე შევიმთხვენ საგნის ამა თუ იმ თვისებას აშით ვწვდები
 ამ საგნის ანსების რომელიმე მხარეს; **დაშენდაც** მთლ
 თვისებებს შევისწავლით იმდენად უფრო და უფრო უახლოვდები
 საგნის ანსების შესწავლას. აქ მოყვმულია შემთხვევების პირო-
 ყვსში ის რეალურიში, რომელსაც აღიარებს დიდივეტორი
 მათემატიკისში.

ფიქრი ბატიკსათვის ანა ფიქრი ან ანსებობს სამყაროში,
 [როგორც ანა ორგანულში ისე ორგანულშიც], რომლის შემთხ-
 ვება აღაშინას ან შეეძლოს საკუთარი ორგანოების საშუალე-
 ბით. [შეგრძელების ორგანოები და გონებით]. მაგრამ ეს
 შემთხვევა პიროყვსა, რომელიც თანდათანობით ხორციელდება;
 ის რაც მიუღწეველია დღეს, მისაღწევი ხდება ხვალ, ის რაც
 ერთი თაობისათვის განუხორციელებელია, გან ხორციელდება
 ხდება კაცობრიობისათვის. კომუნიკაში ვერავითარ შემთხვე-
 ვაში ვერ შესძლო დაეწაბა პრაქტიკა **შერკუნი**, მაგრამ დღეს
 მას ახორციელები მშენივინათ ხედავენ. ¹⁾ ამ მაგალითით **ფიქრი**
 ბატიკს უნდა სთქვას, რომ მთელი რიგი მოვლენების აუხსნელი-
 ბის გამო ან შეიძლება გავაკეთოთ დასუნა, რომ ანსებობს
 თითქოს რიგი მოვლენების, რომლის ახსნა შეიძლება და იმავე
 დროს ანსებობს მეორე რიგი მოვლენების, რომლის ახსნა შეი-

მ. ა. შერკუნი. სოც. მეც. III. სტრ. 308.

34.07.1930

ძლებულა, ე. ი. აწმებობს ~~მეორე~~ ~~ჩივი~~ ~~მოვლენები~~, ჩომლის
 ახსნა შეიძლება იმის გამო, ჩომ მათ ვაჩინა ~~თბილისი~~ და
~~თბილისი~~ ~~ჩივი~~ ~~მოვლენები~~ და ამავე დროს აჩსებობს აჩა ბუნებ-
 რივი მოვლენები, ჩომლის ახსნა ჩვენს ყნობიერებას აჩ შეუ-
 ძლია. სინამდვილეში პირიქით აჩის. ბუნება ერთიანია, მთლი-
 ნია, ყოველ მოვლენას თავისი გამოწვევი მიეწებები ვაჩინა
 და თუ ჩვენ ვჩ ვხსნით დღეს მას, ეს სრულებით აჩ ნომნავს
 იმას, ჩომ ვჩ ავხსნით მას ხვად.

ფიციბაბისათვის ისიც ყნობილია, ჩომ სამყარო ნაჩმო-
 ჳნებში და ყნებებში გვეძლევა, მაგრამ ეს იმას სრულებით
 აჩ ნომნავს, ჩომ სამყარო აჩის ყნებები და ნაჩმოგვენები.
 ჩათქმა უნდა, სამყარო შეიძლება ნაჩმოვიდგინოთ და ვაჯი-
 ბნით, კიდევაც უნდა ნაჩმოვიდგინოთ და ვაჯიბნით ყნებების
 საშუალებით, მაგრამ ის აჩის უჩინო მესიქ ის დედანაქ
 ვიღჩ ჩვენნი ნაჩმოგვენები და ყნებები. ამ დებულების შემ-
 დგ შედმეცია მესიქება იმის შესახებ თუ ჩამდნათ უხჩჩებდა
 ფიციბაბი მის ნინამოჩებუდ მათჩინაღისცებს და იდეადისც
 ფიციბაბს.

ასლი ვახსებავთბედა დედანისავან, ნაჩმოგვენები და
 ყნებები ნაჩმოგვენის სავნებობსვან მბოლო და მბოლო იმით,
 ჩომ ნაჩმოგვენები და ყნებები მოვლებულია ნამდვირ აჩსებო-
 ბას, ნამდვირ ყოფნას, ისინი აჩსებობენ ნაჩმოსაბვაში; მაგ-
 ჩამ თუ ჩვენნი ნაჩმოგვენა მსავსიაა შევენვან დამოუკიდებელი
 სავნისა, ამ შემთხვევაში საქმი ვვაქვს ჩვენვან დამოუკიდ-
 ბლათ აჩსებელი სავნის ნაჩმოგვენათან. მაგრამ თუ ჩვენს
 ნაჩმოგვენას აჩაფჩი აჩ შესაბამება მბიქცვი სინამდვი-

ღეშო, ამ შემთხვევაში ჩვენ საქმე გვაქვს ანა ქრეშტიანული
 წარმოდგენებისა და ე.ი. ფანჯარისადაც. შემეყნების სრულყოფილი
 ან შემოქმედება ჩაიხივალის დასრულებულია და ჩვენ ვერ გავაჩ-
 კვეთთ საკითხი იმის შესახებ სწორია თუ ანა ჩვენ
 წარმოდგენები საგნებია თუ მოკლებების შესახებ ე.ი.

ჩვენ შეხედულებები და აზრები ნამდვილია ანსებულს საგნებ
 ბის თვისებების გამოსახებას იძლევა თუ ის თვითნებურია.
 საგნები და მოკლებები აღადგინებს ეძლევა გრძნობათა ჩრგან-
 ნობის შემწეობით | საგნობრივი აღქმის გზით. | ამ უშუალო
 მონაცემების შედეგად გონება ახდენს მის თანგებებს აღა-
 მიანურ ენაზე-| წარმოდგენები და მნიშვნელობა

აღადგინებს მნიშვნელობაში ანსებობს ანა ნამდვილი საგნები
 მაგ. მაგია, სახლი და სხვა, ანა შედეგ მხარე მნიშვნელობა-სიყ-
 ყვები, ყნება სიყვება შექმნილია ფიქრისადაც მნიშვნელობა
 შემოქმედების საფუძველი, ჩემი იმე ამ საგნებმა თავისი
 მოკლებებით, თვისებებით ჩვენზე მოაღებინეს. ჩვენ ჩვენის
 მხრივ გრძნობათა ჩრგანობის საშუალებით ვუთხარისებთ და
 გონების შემწეობით ვაჩვენებთ დასკვნა გავაკეთებთ, ჩო-
 მერსავე ამა თუ იმ სახის მსჯელობაში გამოვსატყვამთ-ყვ-
 ლაფრის ეს, სიყვება-ყნება, მსჯელობა, ერთი სიყვებით, ამჩო-
 ნება აჩის წინაწილები.

შესაძლებელია თუ ანა საგნებისა და მოკლებების რბილ-
 ცუნი ვითარებას ჩვენ მიერ გავკეთებულ დასკვნები ამ საგ-
 ნებისა და მოკლებების შესახებ?

ეს შესაძლებელია, იმ შემთხვევაში ჩვენ ვამბობთ, ჩო
 ჩვენ წარმოდგენები და მნიშვნელობა სწორია, თუ ეწინააღმდეგე-
 ბა, ეს იმას ნიშნავს, ჩო იმ ანა სწორია. იმ ფილოსოფი-
 სებისათვის, ჩომლები აღიარებენ, ჩომ სინამდვილეს, ბუნებ-

გონება უკანახებს კანონებსა და წესებს, ეს საკითხი
 თავის თავად მოხსნილია, ჩადგან სინამდვილე და მოჩინ-
 ებოძება გონებას; ამოკლებს. ამოკლებს კანონსა და
 მკვლელს ჭეშმარიტების კრიტიკის ამგვარი ძეგლია ან
 ესაჭიროება, ჩადგან ჩაყვან ან უნდა იქნებოდეს
 ბოლოს და ბოლოს, გონების კანონებსა და წესებს უნდა
 დაეშინოს.

ფიციფიბაბი ამ გზით უნდა წავიკვლით, ჩადგან გონების
 ასეთი მარტოობა მისთვის იმთავითვე მოხსნილია და
 ყოველგვარი ამოკლებებისა და მემკვიდრების წყალობა აღიარე-
 ბოძება გრძობადი მონაცემები. — ფიციფიბაბისათვის ანუ ის
 ანის უხეშ, რომ გრძობები ხშირად ანა სწორი ცნობებს
 იძლევიან; თავი ბშირად გვაყვარებს, უფრო ხშირად
 კი ყუნი; ხოლო გონება ამ მონაცემების საფუძველზე
 აკეთებს დასკვნებს; ამოკლებს ან შეიძლება ვინმე საერთო
 ყოველგვარ დასკვნებს და გაშვებულად იხილოს ჭეშმარიტ-
 იებათ.

ფიციფიბაბის ფიციფიბაბის წინაშე სდგას კონკრეტული
 საკითხი, ჩადგან უნდა შევამოწმოთ სინამდვილე ჩვენი მტრ-
 ეუბნებისა და ამოკლების, სად უნდა ვუძიოთ კრიტიკის
 იმისა, ჭეშმარიტება თუ ანა ჩვენი ამოკლება.

ეს საკითხი ფიციფიბაბის იმთავითვე ანუბობდა. ჩვენი
 კიდევ სოფისებში წამოაყენეს ეს საკითხი იმის შესახებ
 თუ სად უნდა ვუძიოთ ჭეშმარიტების საბოლოო სოფისებში
 ჭეშმარიტების საბოლოო აღიარების აუბანებს; ამოკლებს
 მათთვის იმდენი ჭეშმარიტება ანისებობს, ჩადგან ადამი-
 ნიდა კიდევ უფრო მეტი, შეიძლება უნდა და იმთავითვე ადამი-

ნს სხვადასხვა გვარი შეხედულება მქონდეს ერთ რომელიმე საგანზე და არც ერთი არ იყოს შემყდარი; აქ სუბიექტური შეხედულებებია ჭეშმარიტების საზომათ გამოსხაღებელი.

ასეთ სუბიექტურ გზას ფიქრებაში ვერ აღჩივს, რადგან მისთვის გამორიყბულია მხოლოდ და მხოლოდ ერთეული ადამიანების შეხედულებებზე დაყრდნობა. ყოველგვარი სუბიექტური შეგრძნება ობიექტური რეალობის გამომხატველია; მაშასადამე ფიქრებათან აღიარებულია ობიექტური ჭეშმარიტების ნდომის შესაძლებლობა; ამ შემთხვევაში კითხვა მხოლოდ ამ ჭეშმარიტების კრიტერიუმის ძიებას ეხება. შეიძლება ადამიანმა იფიქროს, რომ მიაღწია ჭეშმარიტებას და ამცკიყბუებს, რეში შეხედულებები ჭეშმარიტიალ; როგორ უნდა მოხდეს მისი შემოწმება?

აღიარება იმის, რომ ჭეშმარიტია ის წარმოდგენები და ყნებები, რომლებიც სწორათ გამოხატავენ, საგანთა და მოვლენათა არსებას, სრულბითაყ ვერ იძლევა პასუხს ამ უკანასკნელათ დასმულ კითხვაზე. პასუხი სწორეთ ამ საკითხზე უნდა იყოს გაყვმული. ფილოსოფიური იდეალიზმისათვის, რომელიყ არ ანსვავებს აზროვნებასა და ყოფნას ეს საკითხი, როგორყ ბემოთ იყო აღნიშნული თავის თავად მოხსნილია.

თუ აზროვნება თავის თავთან არ მოდის წინააღმდეგობაში ის სწორიყ; მე თუ სამყაროს რემს წარმოდგენათ ვაღიარებ, ამ შემთხვევაში რემს წარმოდგენაშესა და აზრებს არავითარი შემოწმება არ ესაჭიროება. ე.ი. თუ იგივეობას ვაღიარებთ აზროვნებასა და ყოფიერებას შორის, ამ შემთხვევაში კითხვა თავის თავად მოიხსნება და რევენ უდრება გვერენება მსგავსაფ მვედრისა ფაქტებს მოყსთხოვათ აზროვნების კანონებისადმი დამორჩილება.

ამ გზას ფიქრბაბი ვერ აინჩევდა, ჩადგან მათრიკაღის-
ფერი მოძღვრება სამყაროზე ანსებობისა და აზროვნების
ერთიანობას აღთარებს და არა იტყურობს.

შეშენების შედეგათ მიღებული ყოღნა ჭეშმარიტია თუ
არა ჭეშმარიტი, ამის დადგენა არ შეიძლება აზროვნების სა-
შუალებით მოხდეს.

"საკითხი იმის შესახებ, შეუძლია თუ არა აღამიანური
აზროვნებას სავსების შესწობა, იმ სახით, როგორც
იხსნი სინამდვილეში ანსებობენ, სწორიდაც თეორიული
საკითხი არ არის, არამედ პრაქტიკულია. აღამიანში
პრაქტიკით უნდა დაამტკიცოთ თავისი აზროვნების
ჭეშმარიტება ე.ი. მისი ნივალურობა და ძალა, მისი
გამოღწერობა; ხოლო კამათი პრაქტიკიდან გამოშორე-
ლი აზროვნების სინსტრისა ან უსწორობის შესახებ
წმინდა სქოდასტოური საკითხია." | |

ფიქრბაბის მიერ ბევრ დასმულ საკითხზე ამომწურავი პასუხი
იძლევა მარქსის ეს თეზისი. აღსანიშნავია ის ფაქტი, რომ
ფიქრბაბი მიუხედავად საკითხის ამდაგვარ გაღმყვეფას,
ყოველ შეზღუდვაში ფიქრბაბში აღთარა პრაქტიკა, როგორც
კრიტიკული ჭეშმარიტებისა; მაგნიამ მას პრაქტიკა არა აქვს
განგებულ ისე, როგორც ეს მარქსმა და ენგელსმა ესმით.
ფიქრბაბს არ ესმის "ნივალურობი, "პრაქტიკულ-კრიტიკული
მოქმედების მნიშვნელობა". ~~ამავე დროს მარქსმა და ენგელსმა~~
~~ამავე~~, ფიქრბაბში მიუთითა პრაქტიკაზე, როგორც ჭეშმარიტე-
ბის საყდრე ქვაზე, ის, ნივალურობა იდეალიზმისა, რომელიც
აღთარებს, რომ აღამიანი შეიგნძნობს არა სავსებას, არამედ

1/-იხ. რ. ფიქრბაბი- დაშაფტა № 1, კ. მარქსი ფიქრბაბი
შესახებ. თეზისი №-2.

საკუთარი შეგნძნებებს, სწორეს: "ადამიანი ანის ანა აბსტრაქტული" "მე" ანამდე ან მამაკაცო ან დედაკაცი, და კითხვა, ანის თუ ანა ქვეყნეგობა შეგნძნება; შეიძლება გართანახ-
 ნორით კითხვას: ნანმოადგენს თუ ანა შეიწი ადამიანი
 ჩემს შეგნძნებას, თუ ჩვენი უნათიანობა შინაქცეკუად
 ნინააღმდეგს ამჯეიყებს? სწორედ იმაშია იდეალიზმის
 ძინიანადი შეყდობა, რომ იგი მხოლოდ თეორიული თვალსაშინ-
 სით სვამს და სწყვეს კითხვას ქვეყნეგობის რბიქცე-
 ვობისა და სუბიექციონბაზე, სინამდეჯღესა და ანასინამდევი-
 დეზე."

მომყავს რა ეს დამახასიათებელი ადგილი ფიგურბაბიდან
 დენინს, იგი უკეთებს შემდეგ შენიშვნას: "ფიგურბაბი
შთერს ადამიანურ შინაქცეკვას უწევს ანგანიშს, რომა მას
შეშეყნების თეორიას უდებს საფუძვლად" /შაბი ჩვენი ვ.კ.
 "ნასაკვირველია-ამბობს შემდეგ ფიგურბაბი-იდეალისტბიყ
 აღაჩებენ შინაქცეკვაში ჩვენი-მე-ს და უხბო-შენის რვალ-
 ბას. იდეალისტბის შებუდებბით ეს თვალსაშინისი გავსა-
 დეგია მხოლოდ ყბოვიბისათვის და ანა სპეკულაციონისათვის.
 მაგრამ სპეკულაციოა, რომელიყ ენინააღმდეგება ყბოვიბბას,
 რომელიყ ჭეშმანიყბის თვალსაშინისით სიკვდილის თვალსა-
 შინისს აყენებს, სურს სხეულისაგან სთიშავს, მკვდარი
 ყდბი სპეკულაციოა". სანამ შევიგნძნობდეთ ჩვენ ვსუნთქა-
 ვთ, ჩვენ არ შევიძლია ანსებობა უმადიანთ, უწმედად, უსას-
 მედედ", "მამ დამანიკია სანმეღესა და საჭმეღზე იმ დროს,
 რომა ქვეყნეგობის იდეალიზმისა და რვალბის კითხვა ინიჩე.

სპეკულაცია, რომელიც ეწინააღმდეგება ცხოვრებას მკუდარი
ყარბი სპეკულირაციის /ფიციფიცი/

მაშასადამე, ჭეშმარიტია თუ არა ჭეშმარიტი ჩვენნი
აზროვნება აშინს შეშინებდა მხოლოდ და მხოლოდ პრაქტიკის
საშუალებით შეიძლება; რათა უნდა, ეს შეშინებდა
იქნება მინახლავდით: "ჩასაკვირველია, ამასთანავე არ
უნდა დავივიწყოთ, რომ პრაქტიკის კრიტიკიზმს ანსებობად
ანასოფის ან ძაღვს სავსებით დადასტურებს ან გააბათილს
რომელიმე აღაშინაური ნაწილადგენა- !

სხვა ჯერ არ ანსებობს ჩვენნი აზროვნების სისწორე-
უსწორობის შესაშინებლად, და თუ ამ ჯერს უაღიარებთ
შეშინების თეორიის სა ფუძვლად, ამ შემთხვევაში, მხოლოდ
მადრიდისტური ახსნა საშუაროს იქნება ერთად ერთ
შეშინიერი ახსნა, რომელიც შეიძლება მისწვდეს, აღაშინ-
ნი ობიექტური ჭეშმარიტებას. სწორედ ამ ერთად ერთ სწორი
და შეშინიერი გზით ანუ ანუ ანუ ანუ ანუ ანუ ანუ ანუ ანუ
ნიც ე. ფიციფიცი:

ფიციფიციის მსოფლმხედველობის მადრიდი გადმოყვამა არ
ნაწილადგენდა ჩვენს შიშინს, რადგან ჩვენ მხოლოდ გნო-
სტოლოგის პირობების უბიძგავთ ფიციფიციის ფიციფიციში.
ფიციფიციის ფიციფიციის ამდაგვან განხილვას განსაკუთ-
რებულ მოსაზრება აქვს, რაც გამოთხატება იმში, რომ
ამ ფიციფიციის სისწვდის "ძინიდად მანუვარი", რომელიც
სამუდამით შევიდა მარქსიზმის ფიციფიციში, დიდიქტივი

! ჯ. დ. ნიცი All ცომი, გვ. 145.

მეფრინობისა და მამასადავთა ღირსობითა და აწინის განვი-
 თარეობის იმდროინდელ გავლენაზე დავეყრდნობით, სწორედ აქ,
შე შეყვანების ადრინდელი უნდა ვუძიოთ. ჩვენი შეხება ღრუბ-
 ბაბის შეხედულებებს საბოლოოდ დავეყრდნობით, 1907-1908, ჩვენი
 ში, იმდროინდელი ანატიკური ანატიკური ან ანტიკური ანტიკური
 შეხედულებით, კიდევ შევიყვანებთ იმდროინდელ, სოციალისტური
 საკითხების გადაწყვეტის დროს, ღრუბაბის ანტიკური
 ჩამოხრება; ის იმდროინდელი იდეალისტური და ჩვენი საბოლოოდ
 შეხედულების გადაწყვეტის სფეროში, ჩვენი ანტიკური მამასადა-
 ვთა; ჩვენი შეხება ჩვენი ანტიკური ანტიკური, ღრუბაბის
 ამ მამასადავთა განსაკუთრებით დიდი მნიშვნელობა ჩვენთვის.

მან თავისი ეპოქის დანიშნულებათა " ანტიკური და ჩვენი-
 გონის კრიტიკა გამოსახულება, მაგრამ ჩვენი ანტიკური კრიტიკის
საფუძვლი; მანდალი, ჩვენი ანტიკური და ანტიკური
 ბედავდა, მაგრამ მისი ანტიკური მოკლებული კრიტიკული
 კლასიკური საბოლოოდ ანტიკური უნდა. იმდროინდელი
 განვითარების მსვლელობა უწყობდა ანტიკური და ანტიკური, ამ
 ცრემლი ღრუბაბის ვინ ბედავს, რომ თავით " ჩვენი ანტიკური
და ანტიკური ანტიკური ანტიკური და რომ მისი მინი-
 ცრემლი შეხება იმდროინდელი ანტიკური, სწორედ
 დრო, საბოლოოდ განსაზღვრული დროისა ვუთხროს. 1/
 მამასადავთა " ანტიკური ანტიკური" ძველი ანტიკური ჩვენი
 ანტიკური ანტიკური შეხედულება, ჩვენი ამ სფეროში ანტიკური
 ჩვენი ანტიკური ანტიკური ანტიკური, ჩვენი შეხება
 შეხედულებების მანქანიში, მისი უმეტეს, რომ ჩვენ ვაქვს
 ანტიკური ანტიკური, რომ ღრუბაბის მამასადავთა იმ
 ქვეყნით და იდეალისტიკური ში ანტიკური. ბუნების მოკლებების

1/ კ. მანქანი, ღრუბაბის შეხება. თბილისი 7.

ხსნიდა მათგან იმისთვის, რომ საზოგადოების მოვლენებს
 იმეორებდა. უნდა აღინიშნოს, რომ მისი მათგან იმის
 მქრინველობით ხასიათის იყო, მაგრამ ყოველ შემთხვევა-
 ჯაში ის მათგან იმისთვის იყო მჭიდროს მოვლენების ახსნის
 ხაქმეში; მხოლოდ იმის ხაქმე ვხვდებით სოციალური
 მოვლენების ახსნას, ის ღაღადობდა თავის მათგან იმის-
 ცუდი მსოფმხედველობას. ეს ღაღადობა გამოწვეული იყო იმით,
 რომ ფიქრმა მისი მათგან იმის ან იყო "სახურავე
მდე ამენებელი" მათგან იმის.

ღვინი ვხვდებით უნდა ამის შესახებ ხსენის "
 მუნიციპალიტეტი, რომ მანქანი და ვნგელსი, რომელიც ფიქრ-
 მატიკაში გამოვიდენ და მისხავეებიან ბნძოლაში დავა-
 კამდე, უნდა ვხვდებით აქვე უნდა ფიქრმა ფიქრმა ამ-
 ნებას სახურავემდე ვ. ი. ანა მათგან იმის ცნობილი-
 გიან, ანამდე იმისთვის მათგან იმის ვაგებას/ ხაში
 რვენი ვ. ა. / ამისთვის მანქანი და ვნგელსი თავიანთ თბუ-
 რებებში უნდა ხაში უსვამენ დიდიველსური მათგან იმის
 უნდა დიდიველსური მათგან იმის უნდა იმისთვის მათგან
 იმისთვის ვიღაც იმისთვის მათგან იმის. " |

მათგან იმის და ვნგელსი ვანსაკუთრებულ ყურადღებას
დიდიველსური მათგან იმის აქვე ვხვდენ და ანა დიდიველსური
მათგან იმის. მხოლოდ და მხოლოდ იმისთვის, რომ მათგან ი-
 მისთვის საზოგადოებრივი ნიშნა მათგან იმისთვის მისი
 საინფორმაციო და კონსტრუქციული მისი იმისთვის კანკათ იყო
 დამუშავებული, რომ მისი ვანსაკუთრება შედგენილი მისი

1/-მე. ვ. ღვინი ც. 4111 გვ. 336.

მარქსმა და ენგელსმა განსაკუთრებულ ყურადღება მიუ-
 ყივნეს იმთავითვე ჰეგელის ფილოსოფიის უდიდეს მონაწილეს,
 დიდიერფტოკის თეორიას და განთავისუფლებას ის იდეალისტური
 განხილავდა და დიდიერფტოკა გადაიტანეს ტუნებინსა და სა-
 ზოგადოების სფეროში; სწორედ მარქსი და ენგელსი იყუ-
 ნენ ერთადერთი აღაშინებნი, რომლებიც კი არ ეხუმრებოდნენ
 ჰეგელის ფილოსოფიას, არამედ სერიოზულად სწავლობდნენ
 მას და განსაკუთრებულ ყურადღებას აქცევდნენ ჰეგელის
 დიდიერფტოკას, რომელიც მათ იხსენებს დალუშისაგან და შეგ-
 ნებულად გადაიტანეს ტუნებინსა და საზოგადოების დარგში.

ენგელსი კ. მარქსის წიგნის " პოლიტიკური ეკონომიკის
 კრიტიკისათვის " დეცემბერში ხსენდა, რომ

- "ჰეგელის აზროვნება ყველა სხვა ფილოსოფოსის
 აზროვნებისაგან განიირვება იმ უდიდესი ისტო-
 რიული აზრით, რომელიც მას საფუძვლად უდევს."

ამ უდიდეს ისტორიულ აზრს / ე.ი. დიდიერფტოკის თეორიას,
 არ მიუყვება ჯერჯერობით ყურადღება არც ერთმა ჰეგელიანულმა,
 დანებებულმა შვირნივით და გათავებულმა ფიგურებამ. ეს ისტო-
 რიული აზრი ჰეგელის ფილოსოფიისა მხოლოდ მარქსმა და ენ-
 გელსმა გაიგო, შეიტვისა და მისი შემინჯობით და კრიტიკუ-
 რი გადაშუშავების გზით შექმნეს ახალი ფილოსოფია, დიდიერფ-
ტოკური მატერიალიზმი. შეფაფიტიკური მატერიალიზმი და დიდი-
 ტოკური იდეალიზმთან ბრძოლაში უძლიერი აღმოჩნდა ნაშეღიერი
 განმანადგურებელი და თანმიმდევრული კრიტიკის ნაყვად,
 მხოლოდ უარყოფილი გადაავლო ჰეგელის დიდიერფტოკური
 ფილოსოფია. იმ დროს როცა მარქსმა და ენგელსმა მავრათ

հասխոքըս իբր յայտօհոտօնս ամիւոյնցն զան յտահմոնս օ
յըրըս թոնաւոյնս, - ըուրյէլոյն տարուս - ըս թոնո
ժըմնոյտօ թալոյնուրոյն յժըրըր արուտարոյն սոսլոյ-
ժաո ալոյնս.

թալոյնուրոյն ածար սախ թոնո ըուրյէլոյն
ժըտընս ժըմնոյտօ իւր ըուրյէլոյն նաթըր զան յտահմ
նոն տարուս ոլոյն ոյն, հոս ոս ժընցնոյն ժընցնոյն
ըս սաթըրընս սարոյն ոլոյն զալոյն.

արոյնքանս արուտարոյն թալոյնուրոյն թահլս - ըս
նցընս յնոյնս յնոյն թալոյնուրոյն, հոսընս
սոնաթըրընս ան ոնուրըս յնոյն յնոյն
արուտարոյն, ան թոնուրըս սոնոյն.

"Յալոյն նալոյն թալոյնուրոյնս արոյնքանս,
նոն զալոյնըն, ոսն թընալոյն, հոս
նոն սոնաթըրընս, սաթընոյն յնոյնս, հոսընս
զանցն զնոյն յնոյն, թոնոյն
արոյնքանս արուտարոյն ան զանս յնոյն
արուտարոյն ըս անս ըսնոյնս զնոյն
ընոյն արուտարոյն անս յնոյնս արուտարոյն անս
սոնոյն." | |

արոյնքանս թոնոյն արուտարոյն ըսնոյնս
նոյնս ժընցնոյն ըս անոյն ժոնս իւրոյն
նոյնս ըսնոյնս ըսնոյնս ըսնոյնս ըսնոյնս
նոյնս անոյնս ըսնոյնս, արուտարոյնս ըսնոյնս.

նոյնս ըսնոյնս ըսնոյնս ըսնոյնս ըսնոյնս
նոյնս ըսնոյնս ըսնոյնս ըսնոյնս ըսնոյնս
նոյնս ըսնոյնս ըսնոյնս ըսնոյնս ըսնոյնս
նոյնս ըսնոյնս ըսնոյնս ըսնոյնս ըսնոյնս

| | յ. թահլս, արոյնքանս ըսնոյնս. արուտարոյն |.

ღით მას. მარქსი ხაზგასმით აღნიშნავს, სუბიექტის აქტიური
შემოქმედებას ობიექტში; ამგვარად გავგებური ასახვის
პროცესი თავისთავად რევოლუციურიცაა.

ფიციზმის მიხედვით თუ მიზანი შემეყენების მიზნით
მხოლოდ და მხოლოდ იმით განისაზღვრებოდა, რომ შემეყენო
გარეშე სამყარო, მარქსისათვის მთავარი მიზანს წარმოად-
გენს შემეყენების სამყაროს რევოლუციური განლაქმნა.

" ფიციზმის მიხედვით სამყაროს განმარტვლენ ასე
თუ ისე, მაგრამ სარქმე ის ანის, სამყარო შემეყენის. 1/

მასათვის მისი რეალური მარქსისაღიშის ან კმაყოფი-
ლება მხოლოდ და მხოლოდ სამყაროს შემეყენებით-განმარტვით
მისთვის მთავარი სარქმე ამის შემდეგ იწყება: ეს სარქმე
სამყაროს შემეყენა. ფიციზმის მქრეყრელომით მარქსისა-
ღიშით ამ მიზანს ან ისახავდა-ის მხოლოდ და მხოლოდ
სამყაროს მასისური ასახვით კმაყოფილება. 2/

1/ მარქსი ფიციზმის შესახებ თეზისი 11.

2/-ფიციზმისა და მარქსის შემეყენების მარქსისაღიშის
თეორიის ურთიერთ დამკვიდრების საკითხი სპეციფიკური
პრობლემა, რომელსაც ჩვენ აქ ვერ განვიხილავთ; მხოლოდ
შევნიშნავთ, რომ ფიციზმის ასახვის თეორია, რომლის მი-
ხედვით შემეყენება წარმოადგენს სინამდვილის სასრულად
ანარქვლს ანის წინა საფუძვლი მარქსისეყრე-ღენიერი
ასახვის თეორიისა.

და ბუნებას აქვს. გააფრინა რა იგვივრობა სპეკულაციური
 ფორმალური და თეორიული შინის, თავისი, ეპოქის დანი
 მხედრებათ" გამოაყენება, როგორც პირველის ისე მეორეს
 უარყოფა; სწორედ ამით აიხსნება ის ფაქტი, რომ ფიფინ-
 ბაუერი განსაკუთრებულ ყურადღებას აქცევს ინდივიდის კრი-
 ტიკას. როგორც ფ. ენგელსი აღნიშნავს, ინდივიდის მი-
 ნააღმდეგ ბრძოლა, ამ პერიოდში ნაჩვენებად პოლიტიკური
 ბრძოლადაც ნიშნავდა; მანამ ფიფინბაუერი არ იწყებს
 უშუალოდ ინდივიდის კრიტიკას; ის უძებნს ამ უკანასკნელის
 საფუძვლებს, რომელსაც სპეკულაციური ფორმალურობის ხედავს;
 ამიტომ მისი კრიტიკა განსაკუთრებით მიმართულია თეო-
 რეტიკის ფორმალური დასაბუთების, სპეკულაციური იდეალიზ-
 მის მიწადაღმდეგ, მიუხედავად იმისა, რომ აბსოლუტური
 იგვივრობის დამყარება თეორიულად და ფორმალური იდეა-
 ლიზმის შინის არ შეიძლება სწორად ჩათვალოს, ჩვენ
 მაინც ხაზგასმით აღვნიშნავთ, რომ ფიფინბაუერი სამართ-
 ლიანად ვაუხვავს ხაზი თეორეტიკისა და იდეალიზმის ფორ-
 მალურ ურთიერთკავშირს და კიდევ უფრო უკეთ გამოვ-
 თავისი ეპოქის დანიმხედრება, იმით რომ გამოაყენება
 სამკვდრო-სახეობებო ბრძოლა, როგორც პირველს, ისე
 მეორეს. გამოაყენება რა ფიფინბაუერი სპეკულაციური ფორმალ-
 რი თეორეტიკის საფუძვლად, ხოლო ენგელსის ფორმალური
 იდეალიზმი ყველაზე უფრო მიმართულია და ჰკუთვნებს სის-
 ტემად, რომელიც ნაჩვენებებს იმავე დროს უკანასკნელ
 საფუძვლის სპეკულაციური ფორმალურის განვიტარებისა, მან

მთელი მისი კრიტიკა მიმართა წინააღმდეგ პეგერისა. ფიქრბაბის აზრით, სპეკულატიური ფილოსოფია საერთოდ არც წინააღმდეგობაზე დაშვარებული ფილოსოფია, ხოლო პეგერის ფილოსოფია შეიწყავს ყველა იმ წინააღმდეგობებს, რომელიც აბახიათებს მთლიანად სპეკულატიურ ფილოსოფიას. ამიტომ პეგერის ფილოსოფიის კრიტიკის სახით, ის იძლევა, კრიტიკას მთელი წინა ფილოსოფიური აზრისა. ფიქრბაბი კიდევ უფრო შორს მიდის და ამტკიცებს, რომ წინააღმდეგობა, რომელშია ვაიხლანთა პეგერის აბსოლუტიური იდეალიზმი ჩანასახის სახით მოყვებულია ჯერ კიდევ კანტის ტრანსცენდენტალური ფილოსოფიაში.

ნა სახის წინააღმდეგობა აქვს ფიქრბაბის მხედვლობაში? წინააღმდეგობა ფიქრბაბსა და აზროვნებას შორის, რომლის განმეშო ტრიალებს მთელი ფილოსოფიის ისტორია ძველი დროიდან დღემდე.

ღ. ფიქრბაბის აზრით, ამ წინააღმდეგობის ვადამ ყველ იდეალისტურმა ფილოსოფიამ ვერ შესძლო. ის მიუთითებს კანტის ფილოსოფიაში არსებულ დუალიზმს, რომელიც საბაზის არსებასა და მოვლენას, ათავსებს მოვლენებს შემეყენების საბუღრებში, ხოლო საგნის არსებას საუღის შემეყენებისათვის მიუღწევად; რაც შეეება პეგერის ფილოსოფიას მან მოხსნა წინააღმდეგობა იმით, რომ დაამყანა იგვიუობა აზროვნებასა და ყოფნას შორის. პეგერმა გამოაყება და აზროვნებისა და ფიქრბაბის იგვიუობა, ამით შესჯდომ აზრისათვის დამოუკიდებელი არსებობის უღების მოპობა,

მეტოდიათ.

სწორედ ამიტომ ვერ გავიგო ფიგურაბაშვილის ავტორ-
სტატიის ისტორიული აზრი, ვერ შეაშინია ამ ავტორსტატიის
სისულეში სულიერად აღმზრუნული დიდებულნი მეთოდის სა-
ზღვო. ის ანსებობად ავტორის კრიტიკულ დაძვრვას ვერ
იძლევა მხოლოდ უაზრობა მას და ჩოგორს ვნებებს აღნიშნა-
ვს, ამა თუ იმ ავტორსტატიის სისულეში უაზრობა იმას
ჩოღი ნიშნავს, ჩოღი ის კრიტიკულად დაძვრულია. ფიგურა-
ბაშვილის ვერ შეაშინია ის, " ჩოგორსტატიის მარსუალი", ჩოგ-
ორს ავტორის ავტორსტატიის სისულეში ანსებობდა; დიდი-
ტატიის ავტორის მნიშვნელობის შეუდასებლობის გამო, ფიგურა-
ბაშვილის დიდი ავტორსტატიის მარსუალია, მისი მარსუალია
მიმდებარეობს - ქრისტიანთა მარსუალია, " ჩოგორის

ძირითადი უღებურება იმამი მღვდელმთავრის, ჩოგორს ან იყის
ჩოგორს მიუყენოს დიდი ტატიის *Bildertheorie - v. 1.*,
შემდგენების პირსებსა და განვიხილავს" / ვ. ბენინი; /

იღვარებნის ასევეა ყველმანვე გავტობა და დიდი-
ტატიის ავტორის შეუდასებლობა განსაზღვრა ფიგურაბაშვილის
მარსუალია ისტორიული ავტორი. ის შემდგენების პირ-
სებს იხილავს, ჩოგორს პირსებს ობიექტ-სუბიექტის
ფიგურატი მდებარეობს, მაგრამ შიშვენება ფიგურაბაშვილის ან
ვხვების ჩოგორს დიდი ტატიის პირსებს: ობიექტი ობიექტის
სუბიექტის და იმის გამო, ჩოგორს სუბიექტის, ადამიანის
გზარბია ყოველგვარი შესაძლებლობა შეიქმნოს ჩოგორსადი
სამყარო ხდება შემდგენება. აქ ობიექტი მხარეს სუბიექტი
კი ან ანუიხილავს, ან აშვილ ობიექტი. ობიექტისა მარსუალი

შესაძლებლობა იმისა, რომ შეშველები მოხდეს. ეს შესა-
ძლებლობა გრძობადობაშია მოყვებული, ამიტომ ყოველგვარი
შეშველები ნყარათვათუხადებურია შეგრძელები.

უნდა აღინიშნოს, რომ ფიციანობის ესეის შეშველებ-
ბა, როგორც თანდათანობითი პირობები, მაგნიამ ეს პირობები
მას არა აქვს წარმოდგენილი დიდიქცოკურიად, მოვლენები
და საგნები შეშველება თანდათანობით, დღეს საგნის ერთ
რომელიმე თვისებას შევსებობთ, ამით ვწვდებით შესაძლებ-
ლი საგნის არსებას, რათქმამ უნდა, მინა მთლიანად, მაგნიამ
წანდობილი შეშველები შეიქმნა თვისებას და ასე დაუხრულებელი.
როგორც შეშველები ავლენიშნებთ, ფიციანობის შეშველები პირო-
ბები ესეის, როგორც თანდათანობითი პირობები, "განვითა-
რება როგორც შეშველები და გადგება". ბუნებრივია, რომ
ეს კონსტრუქცია მშინდია, მკვდარია, ლარობია, როგორც
დენილი ავლენიშნავს. მაგნიამ ის ისტორიულად გაშინდებელი
კონსტრუქცია—ის ლარობია შეშველები დიდიქცოკური თქმის
თან შედარებით. მაგნიამ შედარებით მაღალი საფუხური
შექმნილი მფიციანობის შედარებით აწინაურების შეშვე-
ლები კური მფიციანობის ისტორიულად აუცილებელი საფუხურის წარ-
მოდგენილი კაცობრიობის განვითარების საქმეში. შინთადია
ის შეიწინაურება ყარკურად მოვლენებს ერთმანეთისაგან მონ-
ყვრებლად, უყვრებლად, მაგნიამ სანამ მოვლენათა ურთიერთ
კავშირის შესწავლას შეუდგებოდეთ, საჭიროა ყარკე დამოკუ-
ლებელი საგნებისა და მოვლენების შესწავლა.—ამ რამდამ არი
აწინაურებისა და შეშველები შეშველები მფიციანობი კური წესი ისტორიულად

გამართლებ უნ და აუცილებელი.

ფიცილიზაციის მატრიცირების ახასიათებს, რათა უნდა, ყველა ის ძირითადი ნაქონი, რომელიც მარქსიზმის კლასიკოსების მიერ იყო აღნიშნული საერთოდ ნინა მარქსისტური მატრიცირების მისამართით, მაგრამ ბოლომდე საკითხები ფიცილიზაციის ფორმალურად საკითხით რიგგარეშად ანის ვადან ყველანი, უღრე მარქსის ნინა დროს მატრიცირებისგან, მაგ. " ბუნების სისტემა" სავსეა, რაც ვამოწმებელია უპირველესათ ყოველსა იმით, რომ ფიცილიზაციის დროს შედარებით დიდი მიღწევები ქონდა პოზიციური შეყვანილობას, რომელსაც უყრდნობ ფორმალურად, და მერვეს მხინვე იმით, რომ ფიცილიზაციის პეგელების სკოლა ქონდა ვადილი და მიუხედავად იმისა, რომ ის აცხადებდა პეგელების ფორმალურად, თეორეტიკის დაცვად და უარყოფდა მას აბსოლუტურად, ვერ ამ ჩნებდა " რაციონალური მარქვალს" ამ სისტემაში", მანვე ვანიყლის შეშეყვანების ბოლომდე რე რთული საკითხების ვადან ყველის დროს პეგელების დიდი-ციკის ვადენას. თუ ის არ ანის დიდი-ციკის, ყოველ-შეშეყვანში, ჩვენ მას ვერ მივანერე შექვანიზმის. ამ უვანასკნელიდან ფიცილიზაციის ფორმალური მატრიცირების თავისუფალია.

მართალია ფიცილიზაციის ვანსაკუთრებულ ადგილს უთმობს შეშეყვანის პირობებში გინობადობას და აღიარებს ყოველგვარი შეშეყვანის ნყარით შეგინებებს, მაგრამ ის არავითარი შეშეყვანში არ შეიძლება რაითვადოს უკიდრეის სენსუალისცად,

ჩადგან, ჩოგონის თეოლოგი ალნიშნავდა, შემეყენებისათვის ან
კუთხა ანუ მადონის სენსუალური და ანუ ჩაყონადობით.

სამყაროს სრული შემეყენება შეუძლებელია მხოლოდ და
მხოლოდ შეგნებით. გნებობებით ვკითხულობთ ბუნების წიგნს,
მხოლოდ მას ვიგებთ გონების საშუალებით.

ფილოსოფიის ფილოსოფიურ მათემატიკაში განსაკუთრებული
აღვნიშნავს გონებას; ამიტომ ფილოსოფიის უფლებებს სენ-
სუალისებრად გამოხატავდა ისევე შემეყენებით, ჩოგონის მისი ფილო-
სოფიის გულმოდგინებით ჩადგინება. მთხედრად იმისა,
რომ ფილოსოფია სპინოზა გამოხატავდა მათემატიკისებრად, მას
მინდა ან აკმაყოფილებს ამ უანახსენებლის "თეოლოგიური
მათემატიკა", უპირველესად იმისთვის, რომ ღმერთი ანუ ბუნებ-
სპინოზას ფილოსოფიაში ყოველგვარ გნებობად მათემატიკურ
შინაარსისაგან გაყვლილია ის მხოლოდ სიყვარულ-გნებობადად
მოკლებული ბუნება ან ნაწილობრივ ნამდვირ ბუნებას; სწორედ
ამიტომ ან აკმაყოფილებს ფილოსოფიის სპინოზას ჩაყონადობისთვის
მათემატიკაში; - მთხედრად მხრივ ფილოსოფიას ანუ ფილოსოფიის
მთხედრების შეხედრებით აკმაყოფილებს, ჩადგან ამ უანახსენ-
ებლის ყოველგვარი რთული მოვლენების აბსრაქტული მთ-
ხედრად დაწყება.

მანუალო, ფილოსოფია ალნიშნავს შეგნებით ყოველგვარი
შემეყენების საწყისად, მანამ იმისათვის, რომ გაემიჯნოს
სუბიექტურ იდეალიზმს, ის ხაზგასმით ალნიშნავს შეგნებით-

გონება განსხვავებისა და მსგავსების აღმოჩენას საგნებს შორის. ფიქრბაბის აზრით, ბოლოს და ბოლოს, გონება მზინს ვერ შორდება არსებობად იმას, რაც შეგვიძნებებში მოგვყავს, ის მხოლოდ დასკვნებს გადაკეთებს ამ მონაცემების საფუძველზე; ამიტომ სთვლის ფიქრბაბი გონებას ვრძნობადობის უმაღლეს ფორმად.

ყოველგვარი შემეცნება იწყება კონკრეტულით, ხოლო შემდეგ აზრის საშუალებით ხდება აბსტრაქცია. ვრძნობადი აღქმა კონკრეტულია, ინდივიდუალური თვისებებისა და ნიშნების მატარებელია, ყნება კი მოკლებულია ყოველგვარ-კონკრეტულ საგნობრივ შინაარსს. ყნება განმეხდელია ყოველგვარი განკერძოებული ნიშნებისაგან და ის არსებობს მხოლოდ შეგვიძნებების საშუალებით. შეგვიძნებებში ყოველ-თვის კონკრეტული გვეძლევა. აქ, მაშასადამე, ყნებასთან საქმე არ შეიძლება გვექმდეს. მაშ საიდან იქნება ზოგადი ყნებები? - რომ ზოგადი ყნებები არსებობენ. ამაში ფიქრ-ბაბს უჭვის შეცნა ან შეუძლია, რადგან მისივე სიწყვიით რომ შესთქვათ, ყოველი სიწყვა ყნებაადა იმავე დროს ის ზოგადიყ არის. ფიქრბაბს მშენივრათ აქვს გათვალისწინებ-ბული ზოგადის აუცილებლობა შემეცნების სისრულისათვის; თუ რომ ზოგადი ყნებები ან არსებუიყვნენ ამ შემთხვევაში აღაშინებები დაღრჩობდენ ყაღკე ინდივიდუალური საგნებისა და მოვლენების აღქმის ამაინა და იმდენი საგნები უქნებო-დათ შესწმდილი, რამდენიყ არსებობს სინამდვილეში, რაც მოსაწყენია აღაშინის ყნობივრებისათვის და ამავე დროს შეუძლებელიყ-ბის , ვინაიდან ყოველგვარი შემეცნება

ინფრბა კონკრეტული, განსაზღვრული საგნის შესწავლით,
 ამიტომ მოვალის ძიებას აქ უნდა დაეხმოს. ამ შემთხვევაში
 [კერძოდან მოვალის გამოსყვანის საკითხში] ფიქრბაბს
 განსაკუთრებულად უმჩნევა მკვლელის ზედმეტად გაზრდა.
 განსაზღვრული, ინდივიდუალური მოსყმულია მოვალე,
 რომლის აბსტრაქციას ვწინაა დახედას ცნებების საშუალებით.
 ფიქრბაბის აზრით ჩვენ ერთდროულად უხედავთ კერძო ინდივი-
 დუალური თვისებებს საგნისა და მოვალე ნიშნებს ტ.ი. შეჭრბმე-
 ბებში, რომლებშიც მხოლოდ ინდივიდუალური შეიძლება იყოს
მოსყმული უნდა ვეძიოთ მოვალეს. ის დაახლოებთ ასე მსჯე-
 ლობს; ანსებობს თუ არა აღაშინაური ბუნება. ჩაფა/მა უნდა,
 აღაშინაური ბუნება აბსტრაქციად; მოვალე ცნება კონკრეტული
 აღაშინაური ბუნების ანსებობის განუშე, მისი გააშინება
 შეუძლებელია, რომ არ ანსებობდეს სპირიტის აღაშინაური ბუ-
 ნება, პლატონის აღაშინაური ბუნება და ასე შემდეგ; ის
 იმდენად ანსებობს, ჩამდენადაც ანსებობს აღაშინებო და მათ
 აღაშინაური ბუნება. მაშასადამე მოვალე ანსებობს ინდივი-
 დუალურში, კერძოში, მაგრამ მოვალე განსხვავდება ინდივი-
 დუალურის ვან, იმით, რომ ის თვანსუადრია საგნის ამა
 თუ იმ დაშაბასიათებდრე ინდივიდუალური ნიშნებისაგან. არ
შეიძლება განუხილოთ ფიქრბაბის მატრიარლისტური შემყენე-
ბის თეორია და არ შევამჩნიოთ კერძოსა და მოვალის ორიგინა-
ლური გადანყვება, რომელიც მას ძლიერი დახლოებებს დიარქი-
კური მატრიარლიზმის შემყენების თეორიის მოგოგით მბანესთან.

შეშველებიან პიროვნების განხორციელებიანათვის
 აუცილებელია ობიექტ-სუბიექტის ურთიერთ შემოქმედება;
 ფიგურაბიან მიხედვით ობიექტი მოქმედებს სუბიექტზე
 და იწვევს შეგრძნებებს. ობიექტი მოქმედებს განძობალო-
 ბის საშუალებით. ამიტომ აქტიური მხარეს ობიექტი აწვი-
 თარებს და აჩა სუბიექტი. - სუბიექტი პასუხადა აღიქვამს
 და შეიგრძნებს გარეშე სამყაროს განძობათა ორგანობის
 საშუალებით. ამიტომ უნდა და მარქსი ფიგურაბიან მაცუ-
 რიარობის ობიექტურ-ქვირტით მაცურირიარობის, რადგან
 აქ სუბიექტი პასუხირა, მოქმედ მხარეს აწვითარებს ო-
 ბიექტი. მიუხედავად შეშველებიან პიროვნების ასეთი ყარმბ-
 რივი გავებისა, ფიგურაბიან წინააღმდეგ ყოველგვარ აგნო-
 სტოციობისა აღიარებს სამყაროს სრული შეშველებიან შე-
საძლებლობას. მართალია, ის არ უნდა ვიშვება გურუბყვირო
რეარობისა და არ აღიარებს, რომ შეშველებიან საგანი
 და საგნის შეშველება ერთი და იგივე არსებირი, ის
 ხაზგასმით აღნიშნავს, განსხვავებას შეშველებიან სა-
 განსა და საგნის შეშველებას შორის და ამ განსხვავებას
 აღიარებს საფუძვლიან იმისა, რომ აჩსებობს შეშვირება და
 შეშველებიან თეორია-ფიროსოფია. ფიგურაბიანათვის საგნის
 შეშველება ყოველთვის უფრო ნაკლებია ვიდრე შეშველებიან
 საგანი. შეშველება პიროვნისა; ღრეს საგნის ერთი თვისება
 გახდება ჩვენთვის ყნობილი, ხვარ მუორე და ასე თანდა-
 თანობით ვყნობით ჩვენ შესასწავლი საგნის თვისებებს
 და თვისებების შესწავლით ვსწვლებით მის აჩსებასაყ.
 მოვერენიდან თვისებების შესწავლით საგნის აჩსებისაკენ
 ასეთია შეშველებიან გზა. . აღიარება იმისა, რომ შეშველებ

ანი წვდობა ღლეხ ყველ დაჟინს, სარეღობითაჲ ანი ნიშნავს ჟიჟინ-
 ბახთან იმის აღიარებას, რომ თითქოს ანსებობაჲ ისეთი
 საგნებო, რომლის შემეყენება აღამიანუხ გონებას ანი შეჟ-
 ღოს. ის ჟაქცი, რომ ღლეხ ჩვენთვის უწყობია, რომელიმე
 საგნის თვისებებო ანი საგანი, ეს იმას ანი ნიშნავს, რომ
 ის ხვალ უწყობი იქნება ჩვენთვის; ის რაჲ მითხველმელი

ჩიება ამა თუ იმ თაობას, მისაღწევად მთელი კაცობრიო-
ბისათვის. ასეთ ვაბედულ დასკვნას ჟიჟინბახი აკეთებს
 ბუნებათ-შეყენიერების აღმოჩენების საფუძველზე და ხაზს
 უხვაძის, რომ შემეყენების მიზანს ნაჩმოადგენს ასახოს
 აღამიანის ცნობიერებაში მისგან დამოუკიდებელი ობიექტური
 სამყარო. — ის კანონები და წესები რომელსაჲ ემოჩილება ანი
 ორგანიული და ორგანული სამყარო.

კანონები და წესები ანსებობს ბუნებაში საჭიროა მის
 მისი ვაგება და აღამიანური ენაზე თარგმნა. ჩვენი ნაჩმო-
 ღვებები და აზრები იმდენათ აჩის სწორი, რამდენათ შეე-
 ჟინებოდნ იმ კანონებსა და წესებს, რომელნიც ანსებობს
 მისგან დამოუკიდებელ სამყაროში. ჩვენი ყნებები ასრებია,
 ღედანი კი თვისონ საგნები და მოვლენებო; ამიტომ საგნ-
 ბი და მოვლენები ყოველთვის განსხვავებულა ვიღი მის
 შესახებ ანსებული ნაჩმოღვებები და ყნებები. აბსოლუტური
 თანმთხვევა მათ შორის ანი ანსებობს და ანი შეიძლება იყოს.
 ჩვენ მივისწინაჟით მუსტი ასახვისაკენ, მაგრამ აბსოლუტური
 თანმთხვევას ვერასოდეს ვერ მივალწვთ ისე რომელი
 მხალხარი ვერ აღწევს თავის სურათში მოგვეყთ ასახვის
 აბსოლუტურად მუსტი ასახვა. თუ შემეყენება თანდათანობით
 პრწყისია — და რომ ეს ასეა ამაში ჟიჟინბახს ექვი ანი
 შეჟქვს — ამ შემთხვევაში ჩვენი ყოდნა საგნის შესახებ

ან შეიძლება იყოს აბსოლუტური; ერთ შეშთხვევაში საგნის
 ერთი თვისება შევიძველებთ, მეორე შეშთხვევაში მეორე და
 ასე შემდეგ განუსაზღვრებლად მივიწვევთ სინ; შესამყნებელი
 სინამდვილე კი ყოველთვის მტკიცა ვიღო ჩვენნი შემყნება.
 ჩვენნი ყოველი შეფარებუთა, მავრამ ამ შეფარებუთათ
 ყოველთა ჯამისგან შედგება აბსოლუტური ჭეშმარიტება,
 რომელი სავ კავობნიობა უახლოვება თანდათანობით. ამ
 შეშთხვევაშივე ფიგურებახი მიუახლოვება შეფარებუთათ და
 აბსოლუტური ჭეშმარიტების ურთიერთ დამოკიდებულებების
 დიდივეტე უნ გადაჭინა. ¹⁾

უკანასკნელი საკითხი, რომელი სავ ჩვენ ვებუთთ ეს არის
 საკითხი ჭეშმარიტების კრიტერიუმისა. "ფიგურებახი გრძობ-
 ბს ამ საკითხის სინთურეს და აღნიშნავს, რომ სუბიექტური
 ხაზში ამ შეშთხვევაში ან გამოდგება, შეიძლება ჩ ყველა
 იფიქროს, რომ მისი შეხედულება აბსოლუტურიათ ჭეშმარიტია
 და სხვისი შეხედულება ბოლს და ბოლს, აღიარება, რომ
 ჩვენნი შეხედულებები იმდენათ არის სწორი, რამდენადვე
 შეესაბამებოან ობიექტური საგანთა და მოვლენათა მსჯელობა
 არ ხსნის ჭეშმარიტების კრიტერიუმის საკითხს; სწორედ
 ის არის შესამონებელი თუ როდის სწორათ ასახავს ჩვენნი
 ყოველივე ობიექტური სინამდვილე და როდის არა. თუ
 აზროვნება უნდა აღმდგება სინამდვილეს ობიექტური მსჯე-
 ლობას ამ შეშთხვევაში ჩვენ საქმი გვაქვს შეხედობათთან,
 და თუ ასახავს ობიექტური სინამდვილეს, ამ შეშთხვევაში
 ჩვენნი წარმოდგენები და აზრები ჭეშმარიტია. ფიგურებახი ამ
 საკითხის შემონებებისა მიუთითებს შინაქვიკას. -რე-შორს
ადამიანური შინაქვიკას უნვეს ანგანიშს, რომელსაც მას შემყ-
 ნების თეორიას უღვეს საფუძვლით. მაშასადამე, ფიგურებახი

1) *А. Пешерев. Сош. уч. II том. 1914.*

განივში, რომლის მნიშვნელობა აქტიურობას ან ქონდა სწორად
გაგებულა. დიდი უწყობის თქონდა მას იდეალიზმისათვის აუ-
 თლებად და მათთან დაკავშირებულ მეთოდურ პირობებს; სწორად
ამიტომ მაცნობილობის მნიშვნელობის ის შედეგად სოციალისტურად
მიზანდაობა. უარყოფა და დიდი უწყობის მეთოდური პირობების დიდი-
 სოციალისტური იდეალიზმთან ერთად, აქტიურობის და სწორად
პირობის მაცნობილობის და სწორად სწორად
უპირისპირად მას პირობების დიდი უწყობის პირო-
ბების და სწორად. მიუხედავად იმისა, რომ აქტიურობის
უარყოფა პირობების აბსოლუტური სუბიექტი, აბსოლუტური სუბიექტი
და მის ნაპირად კონკრეტული სინამდვილე, შედეგად და
სოციალისტური აღმართი გამოყენება და მის აბსოლუტური
განყენებულ აღმართის იყენება; ის მსჯელობის საფუძვლად
აღმართის შესახებ და უყენება განმარტებულ აღ-
მართის ინტერესებს კ. მარქსი, აქტიურობის შესახებ
თეორიის ნ. / მას ან აქვის გათვალისწინებულად, რომ აღმართის
საბოლოო იყენება სოციალისტური, რომ ის უკუთვლის აშა თუ
რომ განკვეთულ კლასს / კლასობის საბოლოო იყენება / ამიტომ
მის განხილვა საფუძვლად შედეგად სოციალისტური
და სწორად სწორად და სწორად სწორად სწორად სწორად
აღმართის შედეგად, რომ და სწორად ან ან სუბიექტის. ამიტომ აქტიურობის
ან სწორად სწორად სწორად სწორად სწორად.

აქტიურობის მაცნობილობის ან ის. სუბიექტი - სუბიექტი
სუბიექტი: სუბიექტი სუბიექტი სუბიექტი; სუბიექტი სუბიექტი
სუბიექტი სუბიექტი სუბიექტი, რომ ასახლს სუბიექტი საბ-
იექტი და სუბიექტი ის ან სუბიექტი თავის თავად.

Ը Ն Տ Յ Ո Ւ Մ Ն Ե Ց

1. . Կ. Գեյերբախ сочинен. том I
2. " " " II
3. " " " III
4. " " Основы философии будущего
5. Карла Маркс и Ф. Энгельс. сочинения том. I.
6. " " " II.
7. " " " III.
8. " " Немецкая идеология /изд. 1935 г./
9. " Архив Маркса и Энгельса; Книга первая изд. 1924г
10. Յ. Մահյեսև և Գ. Գեյզըրեան, " Մանիֆեստը յոմենակցիոյ Յանտրոնս
11. Յ. Մահյեսև, յորոտրոյէրի ղրոնտմոնս յիւտրոյոնսատչոնս"
12. " " Գորոնտոնս սոլաւալալը"
13. " " Գրոյրնձանս Յեսանիք. " /տրոնստիոն/
14. " " Գրանցըրոն Մալրիոնոնտմոնս Յեսանիք"
15. Գ. Գեյզըրեան " Ըրոյըլոյց Գրոյրնձանի"
16. " " Ինքնեմոն Յ. Մահյեսևոն Նոյնիչ "Սորոտրոյոնտմոնս յիւտրոյոնսատչոնս"
17. В.И. Ленин. "Философские тетради" /изд. 1933 г./
18. " " Фридрих Энгельс /изд. 1935г./
- 19.
20. Յ. Ըրենին " Մալրիոնոնտմոն և ղմՅահրոյոյիտրոյոնտմոն" /XIII Ե.
21. " " յահր Մահյեսև " /XIII Երոմի/
22. Ոնտ. Ստրալոնի " Ըոնոլըլտրոյէրի և ոնտրոնոյրոն Մալրիոնոնտմոնս Յեսանիք. "
23. " " Ըրենինտմոնս սափոյժըլըմի"

24. Г.В. Плеханов. сочинен. том V, VII, VIII-XVI, и XVII
25. ვ. პრეზბიტერი "მონისტური თვარსაშინისი იტყობილება"
26. ვ. პრეზბიტერი "მარქსიზმის ძირითადი საკითხები"
27. " " "ბანკვეტი მატურიზაციის იტყობილობა"
28. " " "ბრუნების ძეგლები."
29. Гегель сочинения том IX-X-XI
30. М. Дидган "Избрание сочинен. том первый
31. А. Дебер^{ლი} "Людвиг фейербах"/изд. 1929 г./
32. " Книга для чтения по истории философии в том. I. II.
33. Файеркенберт, " История Новой философии
34. Ф. Ланге " История материализма" том. I-II
35. Виндельбанд " История новой философии том. II.
36. Ф. Гаульсен " Введение в философию" изд. 1914
37. Иберфе Г Гейнде, История новой философии изд. 1900 г. II.
38. Г. Гегфдинг " История новейшей философии изд. 1900 г.
- 39.
40. პიტა. მთავ კვებეხიძე " მატურიზაციისა და დიდუქ-
ციკლის პიტორემების განვიტანება მარქსიზმზე." "
41. პიტა. კოცე ბაქიძე " სოსტემა და მეთოდ კვებლის ფორმის
ტოპი"
42. პიტა. შარვა ნუყუბიძე " ფორმალის მესაქარი"
43. Спиноза " Этика "
44. Франциск Бэкон " Нов^{ли} органон."
45. Н. Лосский " Основные вопросы гносеологии "

46. Н. Лосский Введение в философию " час. I.
47. Г. Александров " Философские предшественники марксизма
48. Из истории философии XIX века *Аборн.статей*
49. Журн. П.З.М. *მუხადამიანი ნაშრომები, რომელიც უმჯობესად ანუ უმჯობესად ვი უბედა ჩვენს თემან-საბუნვე უსაჩვენებელ-ბრუნ სხვა მუნიციპალიტეტის ვადმთის-კატეგორი.*
50. Фр. Иодль " Л. Фейербах".